

Centralizacija, nasljeđe prošlosti

Uz birokratizaciju, militarizaciju i monopolizaciju društva, jedan od problema s kojima se suočavaju zemlje s ranijim totalitarnim sustavima je centralizacija. U izgradnji demokratske i pravne države potrebno se osloboditi tog negativnog nasljeđa prošlosti. Dugo razdoblje sustava jedinstva vlasti otežava stvarnu provedbu demokratske trodiobe vlasti.

U Hrvatskoj je aktualno pitanje nove organizacije lokalne, regionalne i državne vlasti, jer se sustav sa 21 regionalnom jedinicom pokazuje kao neefikasan i preskup, a uz to i previše centraliziran.

Županije imaju nejasan status: istodobno su jedinice regionalne samouprave i nositelj izvršne vlasti. Nameće se potreba smanjenja broja županija i jedinica lokalne samouprave, kao i decentralizacija ovlasti i prihoda.

Primjer centralizirane države s niskim stupnjem samouprave je Francuska sa 36.000 općina, 96 departmana i te jedinice sudjeluju u formiranju središnje vlasti - Senata.

Država s dobro razvijenom lokalnom samoupravom je Velika Britanija u kojoj postoje dva odvojena sustava vlasti: središnji i lokalni organi, a njihovo djelovanje određuje parlament.

Koristeći iskustva zemalja razvijene demokracije, ne dovodeći u pitanje opće interese cjelovite države, u nas će biti potrebno izgraditi novi lokalni i regionalni sustav kojim će se otkloniti današnja usitnjenost jedinica, pretjerana centralizacija, a sve u cilju stvaranja boljih uvjeta za ostvarivanje interesa građana.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Godišnje izvješće o radu Državnog odvjetništva Republike Hrvatske za 2001. godinu	3
- Prijedlog zakona o boravišnoj pristojbi; Prijedlog zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma	24
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o članarinama u turističkim zajednicama	32
- Prijedlog zakona izmjeni Zakona o financiranju vodnog gospodarstva	33
- Prijedlog zakona o psihološkoj djelatnosti	37
- Konačni prijedlog zakona o prestanku važenja Zakona o utvrđivanju ratnih i poratnih žrtava II. svjetskog rata	41
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o pravu na dodatak uz mirovinu određenih kategorija korisnika mirovine	55
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Island o predaji i prihvatu osoba kojih je boravak protuzakonit	57
- Prijedlog odluke o prihvaćanju stajališta Republike Hrvatske o pravilima postupka Privremenog odbora za nadzor i provedbu Sporazuma o trgovinskim i s njim povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i Europske zajednice i prijedlog stajališta izraženih u Nacrtu odluke broj 1/2002.	58
- Prijedlog odluke o razrješenju Glavnog državnog odvjetnika RH	60
- Odgovori na zastupnička pitanja	63

PRIKAZ RADA:

- 21. SJEDNICE HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 10, 11, 12, 17, 18, 19, 24, 25. I 26. TRAVNJA 2002.

GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU DRŽAVNOG ODVJETNIŠTVA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2001. GODINU

Traži se program mjera za veću učinkovitost u kaznenom progonu

Nakon duže rasprave o ovom Izvješću Hrvatski sabor je donio zaključke kojima ne prihvaća ovo Izvješće, i zadužuje Državno odvjetništvo RH da najkasnije u roku od tri mjeseca izradi Program mjera kojim će se ostvariti pretpostavke za veću

Obvezuje se Vlada RH da, među ostalim, u roku od 30 dana Hrvatskom saboru podnese Informaciju o stanju kriminaliteta i pravne sigurnosti u Republici Hrvatskoj a osobito o djelovanju organiziranog kriminala i osoba bliskih njemu, koji ugrožava rad pravosudnog sustava a mogu ugroziti, ako im zasmeta, i rad samog Hrvatskoga sabora.

učinkovitost Državnog odvjetništva u kaznenom progonu počinitelja kaznenih djela na području gospodarskoga i organiziranog kriminaliteta, zlorabe opojnih droga te ratnih zločina i uputi ga Hrvatskom saboru.

Obvezuje se Vlada RH da, među ostalim, u roku od 30 dana Hrvatskom saboru podnese Informaciju o stanju kriminaliteta i pravne sigurnosti u Republici Hrvatskoj a osobito o djelovanju organiziranog kriminala i osoba bliskih njemu, koji ugrožava rad pravosudnog sustava a mogu ugroziti, ako im zasmeta, i rad samog Hrvatskoga sabora.

O IZVJEŠĆU

Godišnje Izvješće Državnog odvjetništva na 130 stranica obuhvaća dvanaest poglavlja počevši od Uvoda, Kretanja i strukture predmeta, Kriminaliteta odraslih osoba pa do kaznenopravne zaštite djece i maloljetnika, kriminaliteta mladih punoljetnih osoba, Kriminaliteta maloljetnika, građanskog i upravnog postupka, privredno-kaznenog postupka do zadnjeg poglavlja Organizacija, kadrovi i materijalni uvjeti rada.

S obzirom na brojnost podataka i tabelarnih prikaza čitateljima nismo u mogućnosti predočiti sve te podatke pa ćemo prenijeti one iz Uvoda Izvješća. U 2001. godini provedene su

značajne izmjene u državno-odvjetničkoj organizaciji, stoji na početku uz podsjećanje na izmjene Ustava RH i na novi Zakon o državnom odvjetništvu te djelokrug Državnoodvjetničkog vijeća. Zbog potrebe učinkovitije borbe protiv organiziranog kriminaliteta i korupcije donesen je Zakon o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (stupio na snagu u listopadu 2001.) nakon čega je osnovan Ured (USKOK) kao posebno državno odvjetništvo. Zbog toga ali i zbog preuzimanja poslova bivšeg državnog pravobraniteljstva značajno je izmijenjena unutrašnja organizacija državnog odvjetništva, većina državnih odvjetništava ima u svom sastavu posebne kazneno građansko-upravne odjele dok Državno odvjetništvo RH ima i poseban odjel za zaštitu zakonitosti, koji je jedino ovlašten podnositi izvanredna pravna sredstva za zaštitu Ustava i zakona u građanskim i upravnim stvarima.

Kazneni odjeli državnih odvjetništava poduzimaju radnje u kaznenom postupku i postupku za privredne prijestupe dok građansko-upravni odjeli u parničnom, izvanparničnom, izvršnom, prekršajnom,

Prije rasprave o Godišnjem izvješću o radu Državnog odvjetništva RH za 2001. godinu bilo je primjedbi u vezi s predloženim dnevnim redom ove sjednice Hrvatskoga sabora. **Vladimir Šeks (HDZ)** predložio je da Vlada hitno dostavi mjerila, kriterije i dokumentaciju (MUP ima) u vezi s predviđenom raspravom o kriterijima za otpuštanje i programu zbrinjavanja otpuštenih policajaca. Predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić** i predsjedatelj predložio je zastupniku da dade takav pisani prijedlog kako bi se o njemu moglo glasovati tijekom ove rasprave. A zastupniku **Milanu Kovaču (HDZ)** odgovorio je, u vezi s upitom što je s uvrštavanjem u dnevni red tražene točke "Problemi prognanih Hrvata iz BiH u Hrvatsku i treće zemlje" da će od Vlade RH zatražiti obrazloženje zašto nije dostavila potrebne materijale.

D.K.

upravnom i drugim postupcima poduzimaju pravne radnje radi zaštite imovine RH i zaštite imovinskih interesa jedinica lokalne uprave i samouprave koje zastupaju na temelju punomoći.

Najznačajniji rad na kaznenim predmetima

Najznačajniji je rad na kaznenim predmetima privrednih prijestupa, građanskim i upravnim predmetima te predmetima međunarodne pravne pomoći pa stoga Izvješće u prvom dijelu sadrži prikaz kretanja strukture predmeta u radu (kretanje i struktura kriminaliteta). Prema navedenim podacima proizlazi da je tijekom 2001. godine državnim odvjetništvima u RH prijavljeno ukupno 90 350 poznatih osoba (punoljetnih i maloljetnih) te nepoznatih počinitelja kaznenih djela. To je za 16 posto više nego u 2000. godini i 29 posto više prijava protiv nepoznatih osoba, dok je devet posto više prijava protiv poznatih osoba.

U ukupnom broju prijavljenika poznati počinitelji sudjeluju s 52 882 prijave ili 58,5 posto a nepoznati s 37 468 ili 41,5 posto. Što se tiče strukture kriminaliteta odraslih osoba kao i u prijašnjim godinama najviše ih je prijavljeno zbog imovinskih delikata, 34,4 posto i ta kaznena djela bilježe najveći porast u odnosu na 2000. godinu sa 8,7 posto. Na drugom su mjestu po brojnosti kaznena djela protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja sa 45 123 prijave ili 10,7 posto od ukupno prijavljenih odraslih osoba, slijede kaznena djela vezana za zloupotrebu droga sa 9,3 posto, kaznena djela protiv vjerodostojnosti isprava sa 7,9 posto, protiv opće sigurnosti ljudi i imovine i sigurnosti prometa sa 7,4 posto itd.

Protiv poznatih počinitelja kaznenih djela (maloljetni i punoljetni) u radu je bilo 72 506 kaznenih prijava (prijave primljene tijekom godine, neriješene prijave iz prethodne godine). Od tog broja Državno odvjetništvo riješilo je 48 076 prijave i to 46 636 donošenjem meritorne odluke (rješenjem o odbačaju kaznene prijave, zahtjevom za istragu i podnošenjem optužnog akta). Kod policije i drugih državnih tijela ostalo je neriješeno 16 702 prijave a u državnom odvjetništvu 7 728 ili 7,0 posto od ukupnog broja prijava u radu.

Cijeneci da su pojedina državna odvjetništva kadrovski nepopunjena ovi spomenuti podaci daju osnovu za tvrdnju da je ažurnost državnih odvjetništava, usprkos povećanom priljevu i velikom broju predmeta u radu dobra jer je broj neriješenih predmeta manji od mjesečnog priljeva, stoji na kraju Uvoda ovog Izvješća.

RADNA TIJELA

Odbor za pravosuđe razmotrio je Godišnje izvješće o radu Državnog odvjetništva Republike Hrvatske za 2001. godinu i u raspravi, nakon uvodnog obrazloženja predstavnika predlagatelja i predstavnika Vlade, izraženo je više različitih ocjena i stajališta. Manjinska stajališta koja su u načelu podržala Izvješće drže da ono i ne može biti drugačije s obzirom na formu u kojoj se podnosi i zastarjelu statističku metodologiju (čiju izmjenu predlažu relevantna tijela Vijeća Europe) te da obujam Izvješća raspravu skreće na formu umjesto na sadržaj. Isto tako se smatra da je ocjena Vlade RH prestroga jer se zbog relativne neučinkovitosti jednog državnog odvjetništva (Zagreb) i nekih drugih

Svrha Izvješća nije da samim nabranjem i "masom" statističkih podataka opravda postojanje institucije i njene troškove već da ukaže na stanje kriminaliteta, svih problema od normativnih do materijalnih na koje se nailazi u radu te da se predlože odgovarajuća rješenja i mjere. A toga u Izvješću nema ili ima ali ne dovoljno.

nedostataka ne može negirati cijelo Izvješće kao i rad nekoliko stotina ljudi koji predano i stručno rade u državnim odvjetništvima. Metodološka nedoumica proizlazi iz pitanja radi li se o izvješću o radu Državnog odvjetništva kao institucije ili Državnog odvjetništva RH s obzirom na to da glavni državni odvjetnik nije potpisao to Izvješće već ga je samo prosljedio Saboru. Puno učinkovitije bi bilo kratko Izvješće s naznakom

svih bitnih problema i s prijedlozima mjera za njihovo rješavanje a uz opširan prilog s brojčanim pokazateljima što je u ovom slučaju samo Izvješće, rečeno je, među ostalim u tom manjinskom mišljenju, koje drži, zaključno, da treba ublažiti ocjene iz mišljenja Vlade RH i ne ga odbaciti u cijelosti.

Većinsko pak mišljenje, stoji u Izvješću Odbora za pravosuđe, u ocjeni Izvješća polazi od percepcije javnosti o stanju u pravosuđu i državnom odvjetništvu kao dijelu pravosudnoga sustava. Svrha Izvješća nije da samim nabranjem i "masom" statističkih podataka opravda postojanje institucije i njene troškove već da ukaže na stanje kriminaliteta, svih problema od normativnih do materijalnih na koje se nailazi u radu te da se predlože odgovarajuća rješenja i mjere. A toga u Izvješću nema ili ima ali ne dovoljno.

Upitnom je ocijenjena učinkovitost "simbioze" državnog odvjetništva i bivšeg državnog pravobraniteljstva kao i omjer u primjeni dvaju načela - načela svrhovitosti i načela legaliteta u tretmanu pojedinih kaznenih djela, poglavito iz sfere zloupotrebe opojnih droga. Smatra se, među ostalim, da je statističko nabranje podataka trebalo zamijeniti konkretnim opisima pojedinih slučajeva s karakterističnim problemima i pojavama na pojedinim područjima kriminaliteta te mjerama i prijedlozima za njihovo saniranje. Dodaje se da iako je najvećim dijelom Izvješće pozitivno njegov je problem ono čega u njemu nema - koncizan, racionalan i po intenciji djelotvoran sustav mjera za poboljšanje rada državnog odvjetništva.

Nakon rasprave Odbor za pravosuđe odlučio je većinom glasova predložiti Hrvatskom saboru zaključak kojim se ne prihvaća ovo Izvješće te da se zadužuje Državno odvjetništvo RH da u roku od tri mjeseca izradi i uputi Hrvatskom saboru program mjera kojim će ostvariti pretpostavke za veću učinkovitost Državnog odvjetništva u kaznenom progonu počinitelja kaznenih djela na području gospodarskoga i organiziranog kriminaliteta.

MIŠLJENJE VLADE

U svom mišljenju Vlada RH negativno ocjenjuje ovo Izvješće, ističe

smanjenje ažurnosti u radu Državnog odvjetništva RH te da je na kraju prošle godine ostalo neriješeno 20 542 ili 34,6 posto kaznenih prijavi. Vlada RH smatra da Izvješće ne daje podatke u kojoj je mjeri Državno odvjetništvo RH na svim razinama svojom aktivnošću pridonijelo otkrivanju kriminaliteta u gospodarstvu, posebice vezano uz nepravilnosti i nezakonitosti tijekom pretvorbe i privatizacije odnosno da li je i kakve je mjere poduzelo radi procesuiranja glavnih sudionika ovakvih nezakonitih pojava.

Ocjenjuje nezadovoljavajućom djelatnost Državnog odvjetništva na planu prevencije, otkrivanja i usmjerenja kaznenog progona, posebno organiziranoga gospodarskog i kriminaliteta vezanog uz korupciju. Napominje, među ostalim, da će dijelovi tog Izvješća koji s pravom ukazuju na određene pojave i nedostatke pravosudnog sustava u najširem smislu, posebice nedostatke kaznene politike, biti predmetom detaljne analize Vlade RH koja će poduzeti potrebne mjere za njihovo otklanjanje.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskoga sabora usmeno obrazloženje Izvješća dao je glavni državnik odvjetnik **Radovan Ortynski**. Na početku dužeg govora najprije je u vezi s mišljenjem Vlade RH rekao da nitko iz Državnog odvjetništva nije bio pozvan, niti obaviješten, na raspravu o ovom Izvješću na koordinacijama Vlade jer da je on, kaže, bio pozvan bile bi izbjegnute mnoge nejasnoće i netočnosti koje je Vlada navela u svom mišljenju i iznijela ga pred Odborom i u javnosti. Reakciju na ovo Izvješće i medijsku kampanju koja ga prati podijelio je u dvije grupe, jednu koja analizira Izvješće i to uglavnom na osnovi podnijetih kaznenih prijavi i drugu, koja se odnosi na 14-mjesečni glavnog državnog odvjetnika odnosno ono što je propustio učiniti ili je učinio pogrešno.

- Prigovaraju mi da ništa nisam poduzeo za bolje funkcioniranje institucije državnog odvjetništva, da nema podataka o opsegu i kvaliteti, rekao je, među ostalim navodeći upućene mu prigovore. No podaci o neažurnosti nisu točni a to je i demantirano priopćenjem kolegija

Državnog odvjetništva RH, objasnio je. Analiza kaznenih prijavi trebala je poslužiti kao glavni argument neažurnosti državnog odvjetništva no u svakom slučaju za dobru obradu kaznene prijave potrebna je suradnja državnih odvjetništava i organa koji postupaju po kaznenoj prijavi. Opseg i kvaliteta suradnje ovisi o svakom pojedinačnom slučaju i takvu analizu postupanja nije moguće obraditi u godišnjem izvješću. Kaznene prijave po kojima se nije moglo postupiti zbog njihove nekvalitete i manjkavosti i koje su vraćene podnositeljima na prikupljanje obavijesti ne mogu se uračunavati u neažurnost rada državnog odvjetništva i nikad dosad nije bilo sporno uzimaju li se kaznene prijave koje su u postupku provjere, dopune, kriminalističke obrade itd. kao neažurnost rada državnog odvjetništva (slučaj Slobodne Dalmacije, Dubrovačke banke), i ovdje moram dokazivati, kazao je, nešto što se nikada nije trebalo dokazivati.

Nanesena šteta Državnom odvjetništvu

Vlada je netočnim izračunavanjem ažurnosti Državnoga odvjetništva u javnosti nanijela veliku štetu toj instituciji i cjelokupnom pravosuđu koje ionako nije u zavidnom stanju, nastavio je glavni državnik odvjetnik Ortynski. Podatak da je Državno odvjetništvo bilo izrazito ažurno u radu u 2001. godini, uz objašnjenje situacije s Općinskim državnim odvjetništvom u Zagrebu, i da je broj neriješenih kaznenih prijavi ispod jednomjesečnog priljeva, očito se nije uklapalo u razloge mog smjenjivanja. A ako je to trebalo poslužiti za smjenjivanje glavnog državnog odvjetnika RH onda se to moglo učiniti na način koji ne nanosi štetu i tako poljuljanom ugledu pravosuđa.

U vezi s Izvješćem naglasio je da ono ne sadrži analize brojnih sastanke državnog odvjetništva s policijom i drugim državnim tijelima, a takva je suradnja neminovna i za nju je on od svog dolaska na ovu dužnost tražio da se intenzivira radi kvalitetnije obrade slučajeva. Nažalost, na terenu ta je suradnja različita, negdje funkcionira, negdje je slabija, a nedostatak je zakonske regulative koja se odnosi na žurno postupanje policije po zahtjevima Državnog odvjetništva. Pogrešno je zaključiti da je Državno odvjetništvo odgovorno za nedjelo-

tvornost kaznenog progona. Državni odvjetnici i zamjenici, aktivni su članovi mnogobrojnih odbora za borbu protiv svih vidova kriminaliteta a kazneni progon usmjeravaju tek kad su obaviješteni da je započeta kaznena obrada slučaja, naglasio je.

Na čelu Državnoga odvjetništva u godinu dana uočio je neke bitne probleme i pokrenuo je njihovo rješavanje, podnio je prijedlog za utvrđivanje broja dužnosnika i ekipiranje Državnog odvjetništva novim kadrom, financijskim stručnjacima, edukaciju državnih odvjetnika o organiziranom kriminalu itd., i svjestan je, kaže, da postoje veliki problemi u Državnom odvjetništvu jer je bilo očigledno da je ta institucija zanemarivana punih deset godina i kadrovski devastirana. - Ali - dodaje - želite li doista odgovor zašto pravosuđe ne funkcionira treba sagledati probleme koji postoje na svim razinama i dati odgovore je li Državno odvjetništvo jedini krivac u tome ili dio odgovornosti snose i drugi čimbenici u pravosudnom lancu, kao što su Ministarstvo pravosuđa, MUP i sudovi.

Promjenom vlasti očekivao je drugačiji odnos prema državnom odvjetništvu i bolje razumijevanje njegovih problema te spremnost za pomoć u njihovom rješavanju. Na zahtjev Državnog odvjetništva Ministarstvu pravosuđa za povećanje broja dužnosnika, za opremanje informatičkom i drugom potrebnom opremom za rad, za osiguranje odgovarajućeg prostora nije se uopće ili na

Brojni su primjeri predmeta iz gospodarskoga kriminaliteta koji po nekoliko godina čekaju da policija po zahtjevu Državnog odvjetništva dopuni nekvalitetne prijave, a istovremeno Državno odvjetništvo nema zakonske mogućnosti utjecati na promptnost odgovora.

vrijeme reagiralo. Uočeni su i problemi u radu i u odnosima s policijom iako se gotovo svakodnevno u medijima ističe kako je policija djelotvorna te da je podnijela kaznene prijave posebno iz gospodarskog kriminaliteta a koje se ne procesuiraju već navodno stoje u ladicama državnog odvjetnika.

Brojni su primjeri predmeta iz gospodarskoga kriminaliteta koji po nekoliko godina čekaju da policija po zahtjevu državnog odvjetništva dopuni nekvalitetne prijave, a istovremeno Državno odvjetništvo nema zakonske mogućnosti utjecati na promptnost odgovora, rekao je, među ostalim, glavni državni odvjetnik, ne zaobilazeći ni problem funkcioniranja istražnih odjela i trajanje postupka istrage te odugovlačenja glavnih rasprava (aktualan Zakon o kaznenom postupku omogućava zlorabe od sudionika u postupku) o čemu je javnost upoznata, kaže, i kroz slučaj "gospićke skupine".

Smišljeno lobiranje

S obzirom na prigovore kroz medije da nije dovoljno proanalizirao probleme u suzbijanju organiziranog kriminala u Hrvatskoj te da nije komentirao najvažnije predmete glavni državni odvjetnik odlučio to učiniti ovom prigodom koliko mu, kaže, zakon dopušta. Pritom je istaknuo da USKOK, čiji je on idejni začetnik, nije uopće profunkcionirao unatoč potpisanoj obvezi Vlade RH da će osigurati odgovarajući prostor i opremu za taj Ured. Druge države i međunarodne organizacije osiguravaju silna novčana sredstva za borbu protiv kriminala i takve urede opremaju vrhunskom opremom i stručnjacima.

Vjeruje da je smišljeno lobiranje protiv njega kao državnog odvjetnika putem određenih medija pridonijelo negativnom raspoloženju javnosti prema njemu osobno ali i prema Državnom odvjetništvu (tv emisija "Latinica") te naglasio da optužnice u postupku protiv tzv. male i velike zločinačke organizacije nisu doživjele fijasko. - Sve je ovo smišljeno i poticano od osoba bliskih organiziranom kriminalu sa ciljem da se mene proglasi s jedne strane nečasnim, odnosno korumpiranim, a s druge strane, nesposobnim. To im je i uspjelo, rekao je dodajući "sutra će, budete li im i vi gospodo smetali, uspjeli i u odnosu na vas" i naglašavajući da je nemoguće djelotvorno se obraniti od takve organizirane kampanje, kojoj je jedan od ciljeva baviti se sobom a ne progonom kriminalaca.

Zatim se osvrnuo na slučaj Grupo i M. Kutlea koji je izbijao, kaže, dok on još nije obnašao dužnost državnog odvjetnika jer je bio istražni sudac u

predmetu tzv. zločinačke organizacije. Slučaj je simptomatičan već po tome što je prijava podnesena samo za nevjerovatno mali dio navodno kriminalne aktivnosti Kutlea. Policija je trebala objediniti sve predmete koji se na to odnose na području cijele Hrvatske kako bi se dobila prava i cjelovita slika i u dimenzijama njegovih navodnih kriminalnih radnji i tada bi Državno odvjetništvo moglo drugačije pristupiti radu na tom predmetu i odrediti tim tužitelja. Segmentarnom policijskom obradom ne može se dobiti prava slika ni o tijeku kolanja novca a niti o težini eventualne kaznene odgovornosti okrivljenika i ne vidi se gdje je šteta nastupila, kolika je i gdje je novac završio a ni tko su akteri i pomagači.

Kada je obrada predmeta započela na takav način svako naknadno nastojanje da se predmeti objedine i da se stekne prava slika, što bi bitno utjecalo i na pozitivan ishod tog postupka, bilo je otežano, rekao je glavni državni odvjetnik. Poznato je, kaže, da je Kutle priveden bez neophodne koordinacije policije s nadležnim državnim odvjetnikom čime je Državno odvjetništvo dovedeno u nezahvalnu poziciju podizanja istražnog zahtjeva u situaciji kada mnoge aktivnosti okrivljenika još nisu bile do kraja rasvijetljene a pritvor na istrazi od šest mjeseci nedostatan je za kvalitetnu istragu i državno je odvjetništvo prisiljeno raditi u nemogućim uvjetima, naglasio je. Uz to, u javnosti je gotovo neprimjetno prošlo izuzeće sutkinje u postupku Kutle, što je, po mišljenju glavnog državnog odvjetnika, velik skandal za pravosuđe i pitanje je, kaže, kome je bilo u interesu iz predmeta maknuti sutkinju koja je otpočela radila cijeli slučaj i predmet vratiti na početak a u javnosti stvoriti dojam da je za to odgovorno odvjetništvo.

Nije jedino odgovorno Državno odvjetništvo

Slični problemi opterećuju i ostale velike predmete gospodarskog kriminaliteta za koje nije i ne može biti jedino odgovorno Državno odvjetništvo, naglasio je, među ostalim, državni odvjetnik Ortyński i pitao zastupnike smatraju li da je izrazito mlad kadar općinskih državnih odvjetništva koji radi na većini predmeta ove strukture bez finan-

cijske pomoći i pomoći drugih stručnjaka, spreman i osposobljen uhvatiti se u koštac s vrhunskim ekspertima koji pomažu timovima branitelja.

Govorio je i o lobiranju i plasiranju krivih informacija u javnosti s ciljem da se obezvrijedi stručnost ljudi koji su radili na tzv. predmetu zločinačke organizacije i nedopustivim istaknuo višekratno plasiranje neistinite informacije da je iz spisa, zbog nezakonitog rada istražnog suca, izdvojeno nekoliko tisuća stranica. To nije točno jer su te tisuće stranica policijski zapisnici koji nemaju dokaznu snagu. Opovalgno je i druge primjedbe koje su mu upućene pa tako, među ostalim, i o neprofesionalnom i površnom obavljanju očevida nakon Šobotovog ubojstva. On taj očevid nije obavljao već je naknadno kao istražni sudac u tijeku istrage obavio rekonstrukciju događaja. Obične su gluposti, dodaje, što se u sumnju dovodi rad zamjenika državnog odvjetnika u predmetu tzv. zločinačke organizacije zbog pronalaska policijsko-odvjetničko sudske dokumentacije u stanu sada pok. Vjeke Sliška a uopće se ne govori da je tu pronađena i kuverta odvjetničkog ureda.

Nije ni točno da Državno odvjetništvo nije podnijelo u slučaju Baxter zahtjeve za obdukciju i ekshumaciju, a što mu se spočitava u medijima, dapače, bilo je suprotno. Državno je odvjetništvo odmah po dovršenoj prethodnoj obradi podnijelo sudu prijedlog za provođenje istražne radnje i vještačenja, a koje još nije započelo. Naglasio je da je Državnom odvjetništvu ukazano i na pitanje sudskih zastara a kao primjere za to može navesti Županijski sud u Puli, a sada je za velik broj predmeta - 800 predmeta i 1060 okrivljenika - na splitskim sudovima nastupila zastara. O svemu tome obaviješteni su i Ministarstvo pravosuđa i Vrhovni sud RH, rekao je, te, među ostalim, naglasio da je u predmetima ratnih zločina dao striktnu uputu da se ne predlažu suđenja u odsutnosti.

Možda je bolje, nastavlja, da ne govori o radu policije. Dovoljno se sjetiti raspisanih tjeratica za Zoranom Pripuzom, Blažom Petrovićem, Markom Nikolićem, neriješenih slučajeva ubojstava u zadnjih deset godina, eksplozije kod Židovske u Palmo-

tičevoj, na Zrinjercu u neposrednoj blizini američkog konzulata, na Mirogoju itd. Također još nije riješen slučaj motiva i naručitelja ubojstva Vjeke Sliška.

Smatra da bi u ovakvom stanju funkcioniranja pravosuđa ostavku mogli podnijeti mnogi pod uvjetom da bi time pravosuđe bolje funkcioniralo, no bez obzira na sve navedeno ističe da je glavni državni odvjetnik RH održavao uzorne kontakte s rukovodnim osobama MUP-a, MORH-a, Ministarstva financija kao i drugih institucija. Nada se, rekao je na kraju, da je svojim izlaganjem uspio barem djelomično odgovoriti na otvorena pitanja u vezi s funkcioniranjem pravosuđa. Za ovih godinu dana od četiri, koliko mu je trebao trajati mandat, uspio je, kaže, samo djelomično sagledati probleme i načine rješavanja, ali ih nije mogao riješiti bez svesrdne pomoći svih triju segmenata vlasti. Nada se da će njegov nasljednik imati veću podršku i nastaviti tamo gdje je on stao te da će njegova ostavka pridonijeti boljitku državnoodvjetničke organizacije i razrješavanju odnosa Ustavom zagatiranom trodiobi vlasti.

Nakon tog izlaganja **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** javio se zbog ispravka netočnog navoda predgovornika iako podržava, kaže, 90 posto tog izlaganja. - I vi ste putem medija i sveg ostalog podizali kaznene prijave, 13. veljače 2002. poslije moje kandidature za potpredsjednika HDZ-a tražili ste od pomoćnika ministra obrane Ružmana ima li bilo što što sam ja potpisao a to je progon osobe ali ne za kazneno djelo. Dok se ne raskrinkaju lopovi koji su doveli do ovoga, a postoji sprega pojedinaca lopova iz bivše HDZ-ove vlasti i današnje (gdje su milijarde DEM pokradene iz Hrvatske) patit će hrvatski narod i svi građani RH, rekao je, među ostalim.

Zatim je predsjednik Odbora za pravosuđe **Luka Trconić (HSS)** prenio stajališta tog radnog tijela a **Miljenko Kovač**, predstavnik Vlade i zamjenik ministra pravosuđa, naveo da Vlada ne nalazi razloga da išta promijeni u svom mišljenju ni nakon izlaganja glavnog državnog odvjetnika ni predgovornika. Ujedno je upozorio na neke od metodoloških nesporazuma u ocjenjivanju statističkih podataka te rekao da je na kraju 2001. godine ostalo 20.542 neriješene kaznene prijave.

Zamjetno politikanstvo u sudbenoj vlasti

Rasprava je bila otvorena i prvi je riječ dobio **Milan Đukić (SNS)** za Klub zastupnika nacionalnih manjina. Teško je govoriti o ovom Izvješčaju a da ga se ne veže uz ovih dana Saboru podnijeto izvješće pučkog pravobranitelja, a, s druge strane, teško je govoriti o oba ta izvješća a da prethodno barem zastupnici ne priznaju da im je sve ovo bilo poznato. Zastupnik pita zašto Vlada svoje mišljenje o tom Izvješčaju daje tek sada a i zašto Sabor nije raspravljao prije o funkcioniranju pravne države i kršenju ljudskih prava. Teško se oteti dojmu da se može pozitivno, argu-

Izvješće svjedoči o godišnjem radu Državnog odvjetništva i svatko objektivno mora reći da se radilo mnogo i da je to nešto što zaslužuje priznanje prije nego kritiku.

mentirano odgovoriti međunarodnoj zajednici da smo i jednu preuzetu obvezu ispunili i da pozitivno odgovaramo na pitanja koja proizlaze iz rezolucija međunarodne zajednice pogotovo ona u vezi s ratnim pravom, međunarodnim pravom itd. Možemo reći da smo tu učinili neke pomake jer smo doradili dio zakonodavstva koji više nije u sferi diskriminacije ali njegova implementacija nije doživjela svjetlo dana. Ne možemo korektno raspravljati o ovom Izvješčaju a da ne pozovemo na odgovornost resorna ministarstava, članove Vlade pa i kompletnu sudbenu vlast od općine do samog vrha, rekao je, među ostalim, navodeći izostanak pokretanja odgovornosti za kaznena djela počinjena za vrijeme ovog rata ("taj javni tužilac i danas je javni tužilac u županiji i ni na pamet mu nije palo da podigne jednu od prijava tko je radio ta krivična djela").

U vezi sa sudovima je rekao kako nevjerojatno brzo reaguju kod skidanja imuniteta zastupnika ali za kaznena djela od vitalnog interesa za RH nema mjesta i prostora, a može se i reći da je još uvijek zamjetna prisutnost politikanstva u sudbenoj vlasti, čak i nacionalnih boja kod izvršne vlasti. Vlada je bila sasvim dovoljno upoznata s funkcioniranjem pravne države i imala je dovoljno

dokaza da već ranije donese odluku ne o smjeni, već o nefunkcioniranju dijela instituta koji je u funkciji pravne države, zaštite ljudskih prava (pitanja vezana uz kaznena djela protiv čovječnosti) rekao je dodajući da još uvijek ne prihvaćamo mogućnost (rat 1991.) odnosno ne priznajemo teška kaznena djela koja su mogla proizaći iz operacija "Bljesak i "Oluja"). Zašto je Vlada sada donijela ovako jasan stav i čudi se što više od 20.000 predmeta nije riješeno u 2001. godini teško je reći, kaže zastupnik. No sigurno dobro zna da je u ovom segmentu voda došla do grla kad daje ovako kritički osvrt na rad organa kojeg je promovirala. Vlada bi trebala preispitati konačno svoju mogućnost u vođenju ove države i bilo bi korektno da ova rasprava bude sveobuhvatna (ukupno stanje funkcioniranja pravne države), da joj prisustvuju i resorni ministri ali i premijer Račan i da daju odgovore na niz pitanja koja upućuju na to da ova Vlada nije sebe našla da može voditi ovu zemlju.

Odluke moraju biti dugotrajnije

Dr.sc. **Zlatko Kramarić (LS)** prenio je stavove Kluba zastupnika LS-a. Ovo Izvješće ne izlazi izvan okvira većine izvješća državnih tijela o kojima Sabor raspravlja, no statistički podaci ne moraju nužno pokazivati i pravo stanje stvari u vezi s brojem intenziteta počinjenja pojedinih kaznenih djela, pa stoga i ovo izvješće, kao i izvješća svih drugih državnih tijela u tom smislu treba uzimati s rezervom. Primjerice, prema informacijama u javnim glasilima može se pretpostaviti da u Hrvatskoj ima puno kaznenih djela zlorabe službene dužnosti a prema ovim statističkim pokazateljima uočava se da počinitelji tih djela sudjeluju samo sa 5,3 posto u ukupnom broju procesuiranih kaznenih djela prošle godine. Znači li to da se ne zna zapravo što je kazneno djelo zlorabe službene dužnosti pa se o tim djelima piše kad treba i kad ne treba ili je pak stvar u tome da ona doista jesu u stvarnosti puno brojnija od 5,3 posto ali se ne procesuiraju.

Na ta i slična pitanja Izvješće ne daje prave odgovore, naglašava zastupnik uz napomenu da se treba zapitati da li godišnja izvješća o radu pojedinih državnih tijela uopće trebaju sadržavati ono što nigdje službeno nije zabilježeno, jer, misli, izvješća nisu literatura i trebaju se

ipak baviti stvarnošću. Manje zadovoljavajući su zaključci iza tematskih cjelina u Izvješću i sažeti su većinom bez ozbiljnijeg upuštanja u eventualne mjere koje bi mogle popraviti stanje u određenom području. No iz Izvješća se ipak mogu izvući razlozi koji dovode do otežanog rada Državnog odvjetništva (npr. prebacivanje nadležnosti državnog pravobraniteljstva na državno odvjetništvo, reorganizacija) prema organizacijski problemi ne bi smjeli biti temeljni u zaokupljenosti u radu.

Nezadovoljavajuće stanje (odnosno uzroci) na području progona kaznenih djela ukazuje na potrebu golemih sustavnih zahvata koji bi, po mišljenju Kluba, trebali obuhvatiti obrazovanje kadrova, te, među ostalim, sagledavanje problema djelotvornosti državnog odvjetništva i s aspekta njegovih očito nedovoljnih ovlasti u kriminalističkoj istrazi.

U Izvješću su iznesene i neke neprimjerene tvrdnje, primjerice, govori se o sudskom postupku protiv tzv. "gospićke skupine" a taj je postupak u fazi glavne rasprave i neprimjereno je vrijednosno ocjenjivati postupanje branjenika u ovom postupku, mišljenje je ovog Kluba zastupnika. Zatim, ako se u Izvješću utvrđuje činjenica da postoje pritisci na svjedoke - da je veći broj oslobađajućih presuda pred sudovima jednim dijelom rezultat činjenice da svjedoci koji su u tijeku istražnog postupka teretili optuženike na glavnoj raspravi zbog raznoraznih razloga, najčešće pritiska od pojedinaca odstupaju od svojih iskaza - onda se mora reći i što se protiv te pojave čini, jer koliko se zna, i pritisak na svjedoke je kažnjivo djelo.

U vezi s mišljenjem Vlade o glavnom državnom odvjetniku rekao je da je činjenica da određena politika postavlja i razrješuje no da je isto tako dobro da se ljudima da uvijek šansa odraditi mandat do kraja, jer, očito da se problemi ne mogu rješavati preko noći i ne mogu se lomiti preko građana ove zemlje. Pitanje pravne sigurnosti je jedno od najvažnijih pitanja a percepcija javnosti je da nam pravosuđe ne funkcionira i to je također dio pritiska na sve nas koji sudjelujemo u tom procesu. Klub zastupnika LS-a se zalaže da zakoni, odluke i postavljanja dužnosnika budu ipak dio cjelovitog sagledavanja svih mogućih i pozitivnih i negativnih aplikacija jednog takvog čina, a ako želimo stabilno demokratsko društvo, pravnu državu, i nešto dugotrajnije.

Izvješće se ne može generalno odbaciti

Mladen Godek (HSLŠ) govoreći u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a naglasio je da je riječ o Izvješću o radu Državnog odvjetništva a koje je dodatno obrazložio glavni državni odvjetnik Ortyński. Od samog početka to je Izvješće dočekano u medijima "na nož" i zastupnik je, kaže, o tome prije čitao negativne kritike nego što je imao priliku da sam vidi Izvješće. U ime Kluba zastupnika HSLŠ-a može reći da se sasvim sigurno izvješće ne može generalno odbaciti. Izvješće svjedoči o godišnjem radu Državnog odvjetništva i svatko objektivan mora reći da se radilo mnogo i da je to nešto što zaslužuje priznanje prije nego kritiku, rekao je smatrajući da bi u raspravi o ovom Izvješću trebalo voditi računa i o izvješću Pučkog pravobranitelja odnosno raspravljati šire a ne držati se samo brojčanih pokazatelja.

Da bi se postigla svrha kaznenog progona - a naše je društvo izuzetno opterećeno problemima organiziranog kriminala, gospodarskog kriminala, tu su sjene događanja iz rata kroz krivična djela protiv civila, itd. - potrebno je sinhronizirano djelovanje svih sudionika u tom lancu, policije, sudova, državnih tijela, pa konačno, i zakonodavne vlasti, Sabora.

Sa stajališta kaznenog zakonodavstva odnosno procesuiranja kaznenih djela formirale su se četiri neuralgične točke koje su pravi teret ovog društva, a koje neće zaživjeti ni slobodno niti demokratski dok se u tome ne učini ozbiljan pomak, smatra ovaj Klub zastupnika. U prvom redu to je pitanje ratnih zločina i njihovog neprocesuiranja u dovoljnoj mjeri, gospodarski kriminal, pitanje organiziranog kriminala i kao četvrto pitanje zloupotrebe opojnih droga. Očekivali smo da se o tim kaznenim djelima u Izvješću progovori sa sociološkoga, političkoga, moralnog, kaznenog, pravnog i drugih aspekata

i da glavni državni odvjetnik, koji je Izvješće branio (izrazito subjektivno) da prijedloge. To je izostalo i to uzimamo kao manjkavost Izvješća, rekao je zastupnik ukazujući također na nezadovoljstvo javnosti kaznenim sudovanjem (kad netko zatvoren zbog sumnje za gospodarski kriminal nakon određenog vremena izade dočekan pljeskom, bez osude, ratni zločini su posebna tema) na što se ne može ostati gluh i slijep već da se mora nešto poduzeti. Osvrnuo se i na prigovore u kojima se kaže "obećavali ste da ćete zatvarati zločince, kriminalce a ništa niste napravili" te rekao da se u predizbornim obećanjima sadašnje vladajuće koalicije nikada nije tvrdilo da će Sabor ili Vlada zatvoriti kriminalce, već da će se omogućiti uvjeti da se bez straha progone kaznena djela gospodarskog kriminala i ratnih zločina te da će se donijeti zakoni koji će to omogućavati. Što se tiče državnog odvjetništva, što smo se obvezali to smo i učinili, formirano je Državno odvjetničko vijeće kao nezavisno tijelo i tvrdimo, kaže, da je državno odvjetništvo potpuno slobodno u svojim odlukama i aktivnostima.

Kad se govori o nezadovoljstvu s radom Državnog odvjetništva na kraj pameti nam nije da smatralo da je Državno odvjetništvo jedini ili najveći krivac i neće biti sve u redu i ako se naprave personalne promjene, duga i teška borba za uklanjanje tog zla je još pred nama i zadire u razne pore društva, rekao je, među ostalim u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a koji predlaže da se Izvješće primi na znanje (prihvaća prijedlog Odbora za pravosuđe).

Paralizirani smo pred svim oblicima kriminala

Vesna Škare-Ožbolt (DC) javila je se u ime Kluba zastupnika DC-a a predloženo Izvješće ocijenila najopsežnijim i najosporavanijim izvješćem državnog odvjetništva koje je došlo u Sabor. O njemu se raspravlja u atmosferi ostavke državnog odvjetnika, Vladinog negativnog mišljenja o radu državnog odvjetnika i postupka imenovanja novog državnog odvjetnika.

Bez obzira na to kako tko tumači ove Izvješće činjenica je da smo više paralizirani pred svim oblicima kriminala u Hrvatskoj. Kriminal u Hrvatskoj ubrzano raste i više nismo

sigurna zemlja s čim smo se ponosili. To je jedna od najvažnijih činjenica Izvješća, naglasila je zastupnica postavljajući odmah u vezi s tim pitanje - znamo li pravog krivca za ovakvo stanje u pravosuđnom sustavu i ovakav stupanj kriminala u zemlji. Iz brojčanih podataka i usmenog izvješća državnog odvjetnika da se iščitati da nema jasne i konzistentne politike kaznenog progona (čini se da je to kontinuitet svih ovih godina) i da ne postoji državni aparat sposoban da se uhvati ukoštac sa svim vidovima kriminala, posebno onog gospodarskog koji je sada puno sofisticiraniji i zahtijeva drugačiji pristup. Ne može biti da je krivnja samo državnog odvjetnika za slab i neučinkovit progon organiziranog i gospodarskog kriminala, rekla je pitajući kako se Vlada trudila da pomogne u suzbijanju kriminala, što je bilo jedno od predizbornih obećanja. Podsjetila je da se pri imenovanju glavnog državnog odvjetnika govorilo o njegovoj marljivosti, stručnosti, u iznimnoj upornosti i hrabrosti a sve objede koje su išle na njegov račun vladajuća koalicija tumačila je kao pokušaj njegove diskreditacije a sada se govori i radi suprotno.

Tu je i podsjetnik zastupnice da Klub zastupnika DC-a nije podupro novi Zakon o državnom odvjetništvu kojim se objedinilo državno tužiteljstvo i državno pravobraniteljstvo jer je bio protiv tog objedinjavanja. - Taj smo zakon ocijenili koncepcijskim promašajem i cijelo vrijeme inzistiramo na opravdanosti tog objedinjavanja, rekla je napominjući da treba razmotriti je li ta koncepcija greška Državnog odvjetništva ili nekog drugog. Ujedno je pitala tko je odgovoran što USKOK nije saživio, što nema prostora, opremu, čelnog čovjeka.

Što se tiče Izvješća ono je ipak manjkavo jer se ne vidi koji je stvarni uspjeh državnog odvjetništva u imovinsko-pravnim sporovima s obzirom na moguće predradnje državne uprave, prvenstveno rada pojedinih ministarstava, naglasila je, među ostalim zastupnica. Stoga, Klub zastupnika DC-a smatra da treba zadužiti državno odvjetništvo da u idućem izvješću da prikaz rada na spisima koje proizlaze iz pojedinih ministarstava, rekla je zastupnica i najavila zaključke tog Kluba (kasnije podnijeti u pisanom obliku) kojima se traži, među ostalim, temeljito analiziranje učinaka spajanja bivšeg

državnog pravobraniteljstva i državnog odvjetništva, obvezivanje svih ministarstava i državnih tijela na suradnju Državnim odvjetništvom, da Državno odvjetništvo o uočenim pojavama u primjeni pojedinih zakona izvješćuje Vladu RH i nadležni odbor Sabora i drugo. Ujedno smatra da treba podići učinkovitost Državnog odvjetništva i u kaznenom progonu i u organiziranom kriminalu ali da to ne smije biti samo na teret državnog odvjetništva i glavnog državnog odvjetnika.

Ako se ne da naglasak na ozbiljno raščišćavanje kriminala, ne uredi jasan odnos u tome, ne poboljša suradnja između Državnog odvjetništva (treba kadrove) sudstva i policije i ne investira u borbu protiv organiziranog kriminala i dalje ćemo tražiti krivca za ovo stanje i smjelnjivati državne odvjetnike a imenovanje novog državnog odvjetnika bit će ustvari prinošenje žrtve na oltar nemoći sustava. Stoga, Klub zastupnika DC-a umjesto optužbi i smjena traži ozbiljan i aktivan pristup na ovom pitanju funkcioniranja pravne države, zaključila je zastupnica.

Alarmantan porast ovisnosti

Za **Damira Kajina (IDS)**, izvjestitelja Kluba zastupnika IDS-a, rasprava o godišnjem Izvješću neminovno se pretvara, posebno zbog ostavke glavnog državnog odvjetnika Ortynskog, u jednu dominantnu političku raspravu. Konačno, svima je jasno, a tako je bilo i ranije, da politika bira i razrješuje, a tako je i s gospodinom Ortynskim (nekorektno možda što nije bilo obrazloženja uz odluku o imenovanju a ni o razrješnju), rekao je zastupnik. Njegov je dojam, a i svi znamo, kaže, da je motiv za razrješnje gospodina Ortynskog pronađen ne toliko u ovom Izvješću koliko u nekim njegovim nespretnim izjavama, prije svega onoj, da ga predsjednici sprječavaju u progonu organiziranog kriminala. Ako je ta izjava točna (zastupnik u to ne vjeruje) onda je ova država u ozbiljnim problemima a ako nije onda je razumljivo da dolazi do promjene u samom državnom odvjetništvu, kaže, premda ocjenjuje apsurdnim da se polemizira s neautoriziranim izjavama u tisku. A uspjehnost ovog državnog odvjetnika moći će se prosuđivati tek za godinu, dvije uspoređujući njegov rad s radom novog državnog odvjetnika, smatra,

dodajući da se u ovoj zemlji u 11 godina izmijenilo devet čelnih osoba državnog odvjetništva što govori da institucija nikako nije mogla saživjeti.

A očekivanja građana i predizborna obećanja koja su se ticale pretvorbe, privatizacije nije bilo moguće odraditi jer, može se lamentirati o poništenju pretvorbe ali je nemoguće to vratiti u 1992. godinu. No uskoro će biti okončana revizija pretvorbe pa ostaje da se vidi koja će tu biti uloga državnog odvjetništva a zastupnik ne zna, kaže, koja je bila uloga državnog odvjetništva u tome da sud nije postupio ni po jednoj od 16.000 podnesenih kaznenih prijava u 2001. godini.

No državnom odvjetniku treba se priznati jedna stvar, što je na tragu opredjeljenja Vlade, da ratni zločini više nisu izvan zakona i to je možda jedno od središnjih dijelova ovog Izvješća. No od kaznenih djela možda je najintrigantnije trgovanje opojnim drogama gdje je prevencija bitnija od same represije a porast te ovisnosti je alarmantna, a ne samo zabrinjavajuća, smatra zastupnik. Iskazane brojke su samo vrh sante leda, jer ako je točan podatak da je 2001. bilo 6.186 prijavljenih osoba zbog zloporabe opojnih droga onda je podataka da u Hrvatskoj ima između 15.000 i 20.000 teških ovisnika umanjeno za nekoliko puta, razmišljanje je zastupnika, a tragedijom smatra da se hvataju uglavnom sitni dileri. U tome smo krivci i svi ostali koji zatvaramo oči pred jednim od najvećih problema današnjice, rekao je, među ostalim ukazujući da je trebalo podatke u vezi s ovisnošću iskazati po županijama kako bi se vidjela prisutnost tog problema.

Interesantnim je ocijenio podatak da je Europski sud za ljudska prava tijekom 2001. donio nekoliko presuda i protiv RH a radi sporosti hrvatskih sudova. Smatra da je rad državnog odvjetništva kompleksniji nakon spajanja pravobraniteljstva s odvjetništvom (a bilo bi dobro na neki način ponovno ih razdvojiti) jer se počelo baviti i imovinsko-pravnim pitanjima, šumama, koncesijama, energetikom, pomorskim dobrom itd. (iritantni su mu stavovi državnog odvjetništva glede optanske imovine). Usuđuje se reći, kaže, da je ovo relativno korektno Izvješće, puno više od puke statističke kronologije, dapače, sigurno je to do sada najsveobuhvatnije izvješće koje je Sabor primio od jednog državnog odvjet-

nika. Može se reći da je unaprijeđen rad te institucije s kojom, jasno, opet nitko nije zadovoljan, no, da je činjenica, da je to previše politizirana institucija.

Najbitnije je da se prestane suditi bilo u Saboru, Vladi ili medijima, da se prestane pritiskom na sudove poigravati s bilo čijim sudbinama, da prestane politički pritisak na odvjetništvo rekao je, među ostalim predloživši novom državnom odvjetniku da se kloni reflektora i spektakla.

Potrebno sinhronizirano djelovanje

Klub zastupnika HNS-a, PGS-a, SBHS-a s dužnom je pažnjom razmotrio ovo izvješće ali i mišljenje Vlade RH u vezi s tim te Odbora za pravosuđe, ako bi se mogla dati konačna ocjena o Izvješću, rekao je **Darko Šantić (HNS)**. Prihvaćamo ocjenu i Vlade i Odbora u pravcu da je u Izvješću (a opravdano je pitanje je li to izvješće glavnog državnog odvjetnika o radu institucije na čijem je čelu ili državnog odvjetništva RH jer to uvjetuje ocjenu o Izvješću), izostala ili da je trebalo kvalitetnije obraditi ocjenu stanja i dati prijedlog mjera. No pitanje je u kojoj se mjeri to moglo uključiti u Izvješće uz postojeće kriterije metodologije. Tu je pomoglo s dopunama usmeno obrazloženje državnog odvjetnika, doduše, dosta subjektivno.

Da bi se postigla svrha kaznenog progona - a naše je društvo izuzetno opterećeno problemima organiziranog kriminala, gospodarskog kriminala, tu su sjene događanja iz rata kroz krivična djela protiv civila, itd. - potrebno je sinhronizirano djelovanje svih sudionika u tom lancu, policije, sudova, državnih tijela, pa konačno, i zakonodavne vlasti, Sabora. Izvješće zajedno s ovom raspravom dobra je osnova za otvaranje šire rasprave o funkcioniranju pravosuđa i pravcu njegove reforme. U vezi s dvojmom o izvršenom spajanju pravobraniteljstva s odvjetništvom ovaj je Klub zastupnika svjestan da je prekratak rok za definitivnu ocjenu o tome a ima naznaka i u Izvješću da problemi postoje, rekao je zastupnik. Postavio je načelno pitanje s obzirom na definiciju Državnog odvjetništva kao samostalnog i nezavisnog pravosudnog tijela, može li ono, budući da kroz građansko-upravni odjel dobiva

i obveze zastupanja države, biti u punom smislu samostalno i neovisno tijelo.

Ovaj Klub zastupnika bi želio i čuti što je s aktivnostima državnog odvjetnika u segmentu rada gdje je on zastupnik države u brojnim postupcima stečajeva pravnih osoba koje su u vlasništvu RH (ili većinskom vlasništvu). Naime, javnost je svjesna a i stoji tvrdnja, kaže zastupnik, da je iza većine takvih stečajeva, kratko rečeno, kriminal, a osvrt na to je izostao u Izvješću. Bilo bi nekorektno u cijelosti odbaciti i ne prihvatiti Izvješće jer će realizacija predloženog zaključka matičnog Odbora biti svojevrsna dopuna tog Izvješća i bilo bi korektnije primiti ga na znanje, smatra Klub zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a.

Priprema terena za smjenu glavnog državnog odvjetnika

Miroslav Rožić (HSP) u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, ne želeći ponavljati rečeno, kaže da bi bilo lijepo znati tko je ovo Izvješće izradio i kada bi netko stajao iza svih tih brojki. Ovako izgleda da je glavni državni odvjetnik odgovoran samo za jednu rečenicu Izvješća (da dostavlja Izvješće Saboru) a nameće se čak i pitanje slaže li se i sam državni odvjetnik sa svime iz Izvješća. Jer, on je u usmenom obrazloženju dao naslutiti suprotno i bilo bi lijepo da su zastupnici umjesto Izvješća na klupe dobili ono što je glavni državni odvjetnik govorio, koje je to promjene očekivao, što je želio promijeniti i tko ga je u tome spriječio.

Ovaj Klub zastupnika drži da ne može imati negativno mišljenje o samom Izvješću jer ono se odnosi na rad 300 ljudi u državnom odvjetništvu koji su dobro obavljali svoj posao, barem u nekim segmentima. Ne možemo dati negativno mišljenje o radu jedne institucije koja zapravo nije radila ništa loše nego je bila od nekoga, odnosno njezin čelni čovjek, zbog nečega spriječen da radi onako kako želi. Ako je Vlada željela nešto drugo i ako je mislila da je pogriješila u izboru ili da glavni državni odvjetnik nije ispunio njezina očekivanja onda je trebalo govoriti o tim iznevjerenim očekivanjima a ne dati negativnu ocjenu ("pucanj u prazno" - negativno mišljenje u času tranzicije te institucije) relativno korektnom Izvješću cijelog Državnog

odvjetništva i radu nekoliko stotina ljudi. Ovaj će Klub zastupnika u glasovanju biti suzdržan.

Neprihvaćanje Izvješća samo je bila priprema terena za smjenu glavnog državnog odvjetnika no to je onda tako trebalo i reći, naglasio je, među ostalim zastupnik, podsjećajući da je ovaj Klub zastupnika bio protiv imenovanja gospodina Ortynskog za glavnog državnog odvjetnika (sada je zadovoljan što je dao ostavku). Tu je i nada da imenovanje novog državnog odvjetnika neće biti "pucanj u prazno" i da će u svom izvješću napisati ako ga netko bude sprječavao u promjenama koje želi provesti.

Ljubo Česić-Rojs rekao je pak da će baš imenovanje novog državnog odvjetnika biti "pucanj u prazno", jer netko mora pokriti i zaštititi pljačku i kriminal u Riječkoj banci i ostalim bankama a gospodina Ortynskog je trebalo smijeniti da to ne bi otkrio.

Zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** slaže se s procjenom kolege Rožića da je Vlada dala negativno mišljenje o ovome izvješću ne stoga što se objektivno udubila u njegov sadržaj, nego da bi imala argument za odluku koja je donijeta i prije nego li je to izvješće učinjeno.

Smatra da se s pravom očekuje da će i saborska većina postupiti na način kako je postupila Vlada, da će odbiti to izvješće, što je pružanje još jednog alibija za odluku koja je davno negdje drugdje donijeta, te ova rasprava nema baš previše smisla, osobito ne u pogledu sudbine sadašnjeg glavnog državnog odvjetnika Radovana Ortynskog.

U Klubu zastupnika HDZ-a smatraju izlišnim sudjelovati u donošenju odluke o ovom predmetu, o čemu je već odlučeno na jednom drugom mjestu.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a javila se zastupnica **Marija Bajt (HDZ)**. Pitala je zašto je prekinut direktan televizijski prijenos. Zamolila je i stanku u trajanju od 10 minuta za sjednicu Kluba zastupnika HDZ-a.

U nastavku sjednice gospođa Marija Bajt dala je obrazloženje zbog čega je Klub zastupnika HDZ-a tražio stanku. Ona je zatražena zbog prekida direktnog prijenosa sjednice Hrvatskog sabora.

U Klubu zastupnika HDZ-a smatraju da je rasprava o godišnjem izvješću o radu državnog odvjetništva RH u Hrvatskom saboru od tolikog interesa za hrvatsku javnost da se njezin prijenos nije smio prekinuti.

Tada je u ime **Kluba zastupnika HSS-a** govorio zastupnik **Luka Trconić (HSS)**.

Rekao je da se i on pridružuje protestu ako se ne prenosi ova točka u direktnom televizijskom prijenosu.

Stereotipan način pristupa

Smatra da u vremenu kada se hrvatsko društvo nalazi u situaciji kada je onemogućen normalan život građana, kada je ugrožena pravna sigurnost do te mjere da nitko u zemlji više nije siguran, kada caruje kriminal na svakom koraku, onda je ovakav stereotipan način pristupa kao što to jest vidljivo u ovom izvješću upitan. To je i glavni prigovor, jer je izvješće trebalo dati pravi uvid u težinu stanja u hrvatskom društvu, te uvid u ono što je državno odvjetništvo u toj situaciji pokušalo učiniti. S tog aspekta gledano ovakvo izvješće je neprihvatljivo za Klub zastupnika HSS-a.

No, pravi zaključak je onaj da se predlaže obvezati državno odvjetništvo da u najkraćem roku osmisli pravi program mjera kako izaći iz toga stanja i to je bit stvari.

Rekao je da sasvim sigurno stoji teza da državno odvjetništvo samo po sebi, ako mu se ne stvore određene pretpostavke, neće moći učiniti baš ništa da se ovo bolesno stanje društva izliječi.

Sasvim sigurno stoji teza da Državno odvjetništvo samo po sebi, ako mu se ne stvore određene pretpostavke, neće moći učiniti baš ništa da se ovo bolesno stanje društva izliječi.

Potrebna je zajednička volja svih bitnih čimbenika u društvu, Vlade, Hrvatskog sabora, sudbene vlasti, cjelovit napor društva da izađe iz ovakve situacije.

HSS će podržati prijedlog Odbora za pravosuđe da se izvješće ne prihvati, ali neće imati ništa protiv ako se većina opredijeli da se ovo izvješće prima na znanje, jer je bit stvari u gore iznijetome.

U ime **Kluba zastupnika SDP-a** govorio je zastupnik **Mato Arlović (SDP)**.

Rekao je da u izvješću nije obrađeno pitanje zastara, naime, u koliko i u kojim slučajevima su se pojavile zastare.

Naglasio je da se ovo pisano izvješće nikako ne može promatrati odvojeno od uvodnog izlaganja glavnog državnog odvjetnika, a u tom dijelu se itekako pojavljuju neka pitanja koja ozbiljno zabrinjavaju i koja bi zapravo tražila dodatno obrazloženje. Naime, to je pitanje prikrivenog straha koji u odnosu na borbu protiv kriminala i osobe koje su počinile kaznena djela očigledno proizlazi iz uvodnog izlaganja glavnog državnog odvjetnika.

Glavni državni odvjetnik u svom uvodnom izlaganju između ostaloga je iznio i takve stvari gdje upozorava i same zastupnike da ni oni nisu sigurni budu li zasmetali, naime, da osobe koje su bliske organiziranom kriminalu mogu u krajnjoj liniji ako im zasmeta i sam Hrvatski sabor i njega maknuti.

S druge strane, u pisanom dijelu izvješća nema ni slova o tome, ovo je samo izrečeno, a zastupnik Arlović smatra da sve to zahtijeva puno ozbiljniju i sadržajnu raspravu nego što je ova. Dakle, ovoga što je u uvodnom dijelu izrečeno nema u pisanom izvješću, a impresije i ocjene glavnog državnog tužitelja su takve da se praktički šire na ne samo one koji su optuženi, ili osumnjičeni, nego se radi o čitavoj jednoj mreži moćnih ljudi koji su povezani i bliski s organiziranim kriminalom i koji imaju ogromnu moć u društvenim institucijama i ustanovama.

"Takva izjava se u Hrvatskom saboru ne može izreći, a da se o tom pitanju ne otvori ozbiljna rasprava i da se o tom pitanju preciznije, točnije ne izjasni glavni državni odvjetnik, pa makar je podnio ostavku", smatra Arlović.

Tko vlada u Hrvatskoj?

Postavio je pitanje tko vlada u Hrvatskoj ako su točne ove izjave glavnog državnog odvjetnika?

A ako je to točno, onda je to dovoljan razlog da kompletno državno odvjetništvo i svi oni koji se trebaju baviti razotkrivanjem kaznenih djela poduzmu sve moguće mjere da se to spriječi.

Gospodin Arlović naglasio je da državni odvjetnik nije smijenjen, niti on može od Vlade biti smijenjen. Vlada samo može predložiti njegovo razrješenje iz raznoraznih razloga, a ovdje je Vlada predložila razrješenje glavnog državnog odvjetnika zbog podnesene ostavke, a ne zbog smjene.

Da li će Sabor prihvatiti taj prijedlog nakon provedene rasprave to će se vidjeti.

Naglasio je da Vlada u svom mišljenju nije dala prijedlog da se ne prihvati izvješće, nego je dala ocjenu da se radi o negativnom mišljenju, a to je nešto drugo. Isto tako je Vlada naznačila dijelove izvješća o kojima se pozitivno očituje i posebice što kani preispitati na temelju činjenica, ocjena i procjena koje su date u izvješću glavnog državnog odvjetnika, a da se otklone razlozi koji otežavaju ili onemogućavaju u pojedinim segmentima rad Državnog odvjetništva.

Kod samog izvješća se primijenila metodologija, po kojoj je i Vlada RH, odnosno njene stručne ekipe kada su dali negativnu ocjenu izvješću, izračunali da ima gotovo 35% neriješenih predmeta u protekloj godini, i to na osnovi podataka koji su dani u ovom materijalu.

Iz svih tih razloga u Klubu zastupnika SDP-a smatraju da se ovakvo izvješće državnog odvjetnika ne može prihvatiti.

Zastupnik dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** javio se za ispravak netočnog navoda. Rekao je da je kolega Arlović rekao da državni odvjetnik nije smijenjen, što nije točno. "On je smijenjen onoga trenutka kada je predsjednik Račan najmanje 10 puta rekao da očekuje njegovu ostavku, a na upit novinara tko će biti njegov nasljednik rekao je Mladen Baić, premda se s njim još nije konzultirao i nije znao slaže li se on s tim".

U pojedinačnoj raspravi prvi je govorio zastupnik **Josip Leko (SDP)**.

Prema važećem propisu, dakle Zakonu o državnom odvjetništvu i Zakonu o kaznenom postupku temeljno pravo i glavna dužnost državnog odvjetništva je kazneni progon počinitelja kaznenih djela, a konstatirano je u Izvješću da 20 000 predmeta čeka rješenje.

Rekao je da je značajnija saznanja dobio iz usmenog izlaganja, nego iz cijelog izvješća. Podatak da je najveća, najlošija pravna sigurnost u predmetima gospodarskog kriminaliteta dodaje novu težinu u pravosudnoj situaciji u Hrvatskoj. Smatra da to

postaje kočnica općeg društvenog razvitka.

Sve to zahtijeva ne samo sveobuhvatnu analizu, već i korjenite promjene. U proceduri donošenja je i Zakon o kaznenom postupku koji u dobroj mjeri uvodi načelo akuzatornosti, a to načelo samo po sebi jača ulogu i poziciju državnog odvjetništva i državnog odvjetnika u kaznenom procesu, i ne samo u kaznenom procesu nego i u istrazi.

"Ne možemo biti zadovoljni ni sa stanjem u sudstvu, ali ni u državnom odvjetništvu. Naime, prema važećem propisu, dakle Zakonu o državnom odvjetništvu i Zakonu o kaznenom postupku temeljno pravo i glavna dužnost državnog odvjetništva je kazneni progon počinitelja kaznenih djela, a konstatirano je u izvješću da 20 000 predmeta čeka rješenje.

Smatra da ovo izvješće pokazuje, da je pravobraniteljska funkcija, dakle građansko-upravni odjel državnog odvjetništva zasjenjen u ovakvoj organizaciji.

Potreba za zaštitom imovinskih državnih interesa će u tržišnoj privredi ne padati, već značajno rasti, zbog toga smatra da treba ponovo analizirati ovakvu organizaciju i propitati njezinu svrhovitost.

Gospodarski kriminalitet u RH zahtijeva ne samo radikalne nego i hitne mjere kako bi Hrvatska postala zemlja sigurnih privrednih subjekata i pravnog prometa. "Zbog toga je i moje mišljenje da neprihvaćanje ili nezadovoljstvo s izvješćem nije nezadovoljstvo s radom nego je nezadovoljstvo rezultatima toga rada, posebno što nije iskazano gdje su bile smetnje za one slučajeve o kojima je glavni državni odvjetnik govorio u svojem izvješću", rekao je zastupnik Leko.

Tada je govorio zastupnik **Petar Žitnik (HSS)**.

O svemu odlučeno negdje drugdje

Rekao je da postavlja sebi pitanje čemu raspravljati o ovom izvješću kada se unaprijed može pretpostaviti njegova sudbina. Naime, i prije nego što su zastupnici raspravljali o ovome izvješću, a temeljem njega i o odgovornosti glavnog državnog odvjetnika, sve je učinjeno, "da on i prije naše rasprave i odluke o izvješću dade ostavku, koju je onda Vlada na brzinu i prihvatila".

No, ono je dobar temelj za raspravu o nama svima i o tome što se događa na ulicama, trgovima, kockarnicama, sumnjivim gradskim četvrtima. Postavio je pitanje utvrđivanja odgovornosti za stanje u društvu.

"Je li odgovorno samo Državno odvjetništvo i njegov čelni čovjek, gospodin Ortynski ili smo ipak

"Je li odgovorno samo Državno odvjetništvo i njegov čelni čovjek, gospodin Ortynski ili smo ipak odgovorni svi, a mi u Saboru i najodgovorniji, jer mi donosimo zakone kroz čije rupe onda curi nepravda, da ne ponavljam staru priču o zakonitoj pretvorbi"?

odgovorni svi, a mi u Saboru i najodgovorniji, jer mi donosimo zakone kroz čije rupe onda curi nepravda, da ne ponavljam staru priču o zakonitoj pretvorbi", rekao je gospodin Žitnik.

Rekao je da ako se misli da je samo Državno odvjetništvo odgovorno za teške krvne delikte i ubojstva, pljačke pošti i mjenjačnica, teške prijave u gospodarskom kriminalu, krivo se misli.

Državno odvjetništvo samo je jedna karika u lancu

Pitao je da li je Državno odvjetništvo krivo što se u Hrvatskoj širi siromaštvo, nestaju radna mjesta i poduzeća, a narod je i dalje osuđen vlastitim znojem sanirati kriminal u novčanim institucijama? Pitao je da li je ono krivo što izvršna vlast u posljednjih 10 godina nije provela ni jedan zaključak Sabora u vezi s izvješćima pučkog pravobranitelja. To je teren na kojem može bujati kriminal svake vrste. Zar je Državno odvjetništvo krivo što nam iz dana u dan rastu oružani napadi na policiju, kritičan je gospodin Žitnik.

Osvrnuo se i na rad građanskog upravnog odjela, te upitao zar je Državno odvjetništvo krivo što je Sabor prije više od šest godina ukinuo članak 180. Zakona o obveznim odnosima i time onemogućio traženje naknade štete oštećenima, kojima je imovina uništena uslijed terorističkih

akata. Tada je, naime, bilo rečeno da će se ta problematika riješiti na drugi način za šest mjeseci, no ništa nije riješeno.

Ali je zato sve to rezultiralo tužbama Europskom sudu za ljudska prava koji je jasno dao za pravo tužiteljima, a Hrvatskoj održao lekciju poštivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda. Pitao je nadalje zar je Državno odvjetništvo krivo što je donesen Zakon o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, a onda se pak poduzima sve da do te naknade ne dođe.

Iako je od početka primjene ovog Zakona prošlo pet godina još uvijek nisu doneseni podzakonski akti o načinu utvrđivanja naknade za oduzete poslovne prostore, i građevinsko zemljište, što znači da za ovu vrstu imovine nije uopće moguće provoditi postupak. Rekao je da se pred Vladom koja nije prihvatila izvješće baratalo netočnim podacima, "nije, naime, točno da je ostalo neriješenih 20.543 kaznenih prijava, ili 36,4%, već je ostalo neriješenih 6.953 kaznenih prijava ili vrlo podnošljivih 11,7%".

Rekao je da je pravosuđe nedugo doživjelo čistke, ali i popunjavanje po najblaže rečeno sumnjivim kriterijima, a danas nema dovoljno sredstava da se objektivno riješe problemi. Smatra da dok nećemo osigurati dovoljno novca da se angažiraju novi, mladi, ničim opterećeni ljudi, i dok ti ljudi ne stasaju u prave i sposobne državne odvjetnike i suce, dotle nema napretka.

Zaštita imovine RH

Branko Tušek (SDP) rekao je da je temeljno pitanje u kojoj mjeri se štiti interes RH, te njena imovina. Tih podataka nema u izvješću, vjerojatno iz razloga što se nastavlja praksa ignoriranja ovog značajnog pitanja, stav je zastupnika. Također, u kojoj mjeri su poduzimane određene radnje radi zaštite interesa npr. jedinica lokalne uprave i samouprave, te što je npr. poduzeto u odnosu na pitanja kriminalnih radnji u vezi s pretvorbom društvenih u privatna poduzeća. Sve te informacije izostale su u izvješću, smatra zastupnik.

"Povodom ovih pitanja sve više sumnjam kao i većina građana u Vukovarsko-srijemskoj županiji da se izbjegava sukob s kriminalom učinjenim tijekom pretvorbe i privatizacije", rekao je Tušek.

"Najvažnije što nedostaje izvješću je odgovor na pitanje koje su aktivnosti poduzete prema glavnim subjektima koji su određenim radnjama postali vlasnici poduzeća iz kojih su u prvoj fazi izvukli sav novac, u drugoj fazi radnike poslali na ulice, a u trećoj fazi s osmijehom šetali Vukovarsko-srijemskom županijom i to dandanas također rade".

"Sve više sumnjam kao i većina građana u Vukovarsko-srijemskoj županiji da se izbjegava sukob s kriminalom učinjenim tijekom pretvorbe i privatizacije."

Osvrnuo se i na određene pojave na koje izvješće vrlo dobro i kvalitetno ukazuje i o kojima treba ozbiljno razmisliti jer je stanje alarmantno. Naime, riječ je o kaznenim djelima ili kriminalitetu maloljetnika i kriminalitetu mlađih punoljetnih osoba, koji je u porastu. Ono što je upozoravajuće je činjenica da je u odnosu na 2000. godinu u protekloj godini 2001. zabilježen porast kaznenih djela kod maloljetnika za 25%, a u odnosu na 1996. za 300%. U protekloj godini 2001. učinjeno je od maloljetnika 10.700 kaznenih djela, što znači da je u Hrvatskoj prošle godine svaki peti počinitelj kaznenog djela bio maloljetnik.

Također vidljiv je porast kaznenih djela vezanih uz zlorabu opojnih droga. Tušek smatra da se društvo premalo bavi pitanjima koja pritišću mlade ljude, uz respekt prema svima onima koji uzroke vide u gospodarskim i socijalnim društvenim problemima, što je također točno u hrvatskom društvu.

Potrebne "kvalitetne" optužnice

Tada je govorio zastupnik **Nenad Stazić (SDP)**. Reкао je da radom Državnog odvjetništva nije zadovoljan nitko, "osim možda male i velike zločinačke organizacije i onih nacionalnih heroja pretvorbi i privatizacije koji na opljačkanom nacionalnom bogatstvu mirno čekaju nastavu od kaznenog progona".

Smatra da je Državno odvjetništvo bilo neefikasno zbog toga što na sudu gubi bitne predmete, i da Hrvatskoj treba odvjetništvo i državni odvjetnik koji će sastavljati kvalitetne optužnice koje će dovesti do presuda, koje će

dovesti do toga da u Hrvatskoj konačno dođemo do toga da oni koji su krivi za kaznena djela, za to i odgovaraju.

Zastupnik **Željko Malević (SDP)** mišljenja je da izvješću nedostaje jedna doza osobnoga pristupa problemu, što se čulo tek za govornicom kada je državni odvjetnik nastupio u svom uvodnom obraćanju zastupnicima.

"Danas smo ovdje čuli od državnog odvjetnika da državna revizija nije podnijela niti jednu kaznenu prijavu, čak ni oko najnotornijih slučajeva pretvorbenih makinacija. Ukoliko se takva praksa ne može spriječiti, da organ kojega smo mi kao Sabor i kojega je ova vlast odlučila ovlastiti da obavi ili da pokuša utvrditi nezakonitosti u privatizaciji i pretvorbi, ne radi taj posao kako treba, onda se treba ozbiljno zamisliti nad vjerodostojnošću ne samo funkcije državnog odvjetnika nego i funkcije i kvalitete rada Državne revizije"

Činjenica je da su ingerencije državnog odvjetnika u postupku istrage, pa i u kaznenom postupku bile relativno skučene, da su bile zaprečavane, "ali je isto tako činjenica da od toga nismo puno čuli u tih godinu dana dok su te zapreke funkcionirale", rekao je zastupnik Malević.

Smatra da će i nove izmjene Zakona o kaznenom postupku pomoći budućem radu ove važne funkcije u RH. Dakle, državni odvjetnik će ubuduće imati puno veće ingerencije i u samom postupku, ali i u istražnom postupku i to će sigurno pospješiti učinkovitost.

Osvrnuo se na problem koji je već istaknut, a to je pomanjkanje koordiniranog nastupa u djelovanju između policije, Državnog odvjetništva i sudstva. To je nešto što će sigurno morati biti rješavano sveobuhvatnijim legislativnim zahvatima Sabora, stav je zastupnika.

Govorio je i o obvezama Državne revizije koje se tiču podnošenja izvješća Saboru o tome koliko je kaznenih prijava podnijela na osnovi nalaza vlastitih službi o zlorabama prilikom pretvorbe i privatizacije. Naime, prošlo je više od godinu i pol dana, a da zastupnici nisu dobili takvo izvješće od Državne revizije, što je bila njena obveza.

"Danas smo ovdje čuli od državnog odvjetnika da državna revizija nije podnijela niti jednu kaznenu prijavu, čak ni oko najnotornijih slučajeva pretvorbenih makinacija. To držim vrlo važnom izjavom za buduću rad i Državne revizije i Državnog odvjetništva. Ukoliko se takva praksa ne može spriječiti, da organ kojega smo mi kao Sabor i kojega je ova vlast odlučila ovlastiti da obavi ili da pokuša utvrditi nezakonitosti u privatizaciji i pretvorbi, ne radi taj posao kako treba, onda se treba ozbiljno zamisliti nad vjerodostojnošću ne samo funkcije državnog odvjetnika nego i funkcije i kvalitete rada Državne revizije", bio je kritičan zastupnik.

Također, rekao je da je bilo premalo postupanja i poduzimanja mjera radi zaštite interesa RH. Tu je i problem devastacije pomorskog dobra, gdje je ogroman nerazmjer između broja podignutih kaznenih prijava i stanja na terenu koje je katastrofalno po izvješću samoga državnog odvjetnika.

I na području pljački šumskog dobra također je ogroman nerazmjer između podignutih kaznenih prijava i onoga što je evidentirano kao zloraba.

Nadalje, tu je neovlašteno korištenje mineralnih sirovina gdje je količina po zakonu korištenih sirovina i onih koje su nezakonito korištene gotovo jednaka, a broj prijava nije adekvatan takvome stanju.

Osvrnuo se i na zlorabe stečajna, gdje također nije podnesen dovoljan broj kaznenih prijava s obzirom na situaciju na terenu, osobito na jedno kazneno djelo koje čak nije niti u Zakonu predviđeno, ali je sigurno nešto što znači ugrožavanje interesa RH zlorabom položaja i zlorabom stečajna. Radi se o dugotrajnim stečajevima gdje stečajni upravitelji rade stečajevе od osam ili deset godina, primaju visoke naknade za svoj rad, a firme izlaze s većim dugom iz takvih stečajeva nego što je bio kada su u njih ušle.

Tada je govorila zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)**.

Rekla je da zastupnici raspravljaju o izvješću u apsurdnoj situaciji kada se već zna ime i prezime budućega glavnog državnog odvjetnika. Mišljenja je da je trebalo krenuti drugim putem, prvo raspraviti izvješće, prihvatiti ga ili ne prihvatiti i onda raspravljati o razlozima zbog kojih se može biti zadovoljan ili ne radom Državnog odvjetništva i državnog odvjetnika.

Koliko je zapravo neriješenih predmeta?

"Meni je neobično, s obzirom na to da i Vlada negativno ocjenjuje ovo izvješće, da je zahtjev, odnosno prijedlog za razrješenje glavnog državnog odvjetnika, koji je podnio Klub zastupnika HDZ-a još 15. studenoga 2001. godine cijelo ovo vrijeme stajao, nitko o njemu nije želio izraziti svoje stajalište, i nije došao na dnevni red Hrvatskog sabora. A sada najednom vidimo da su uglavnom svi, od Vlade do zastupnika vladajuće koalicije nezadovoljni radom glavnog državnog odvjetnika", rekla je zastupnica Kosor.

Zatražila je kao zastupnica da do kraja rasprave dobije odgovor na jedno temeljno pitanje, a to je koliko je zapravo neriješenih predmeta u RH.

Zastupnik **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** rekao je da podržava izvješće državnog odvjetništva iz razloga što ova vlast, kao ni prethodna nije ni spriječila, a niti pokušala spriječiti mito i korupciju.

Zastupnik **Anto Kovačević (HKDU)** rekao je da se gospodinu Ortynskom više ne može pomoći, "jer odluka je donesena davno na nekom drugom svima nama dobro poznatom mjestu".

Postavio je pitanje što će nam uopće drugi državni odvjetnik, ako je istina da u Splitu i Zagrebu nema ni jedne presude za gospodarski kriminal, ako je istina da i po deset godina traju procesi, da zastarijevaju predmeti ili da se donose oslobađajuće presude. Smatra da će i taj drugi državni odvjetnik koji će doći naići na zid, na koji je naišao i odlazeći državni odvjetnik, "jer postoji sprega vlasti, mafije i kriminala". Postavio je pitanje zašto u Hrvatskoj nije napravljena revizija pretvorbe, te odgovorio da je to "zato, jer istina je što se danas širi tvrdnja da bivši nisu napravili inventuru vama, zato vi ne pravite inventuru njima".

Rekao je da podržava ovo izvješće, da Ortynski treba ostati, a ova vlast čim prije otići.

Svaki drugi predmet nije riješen

Zastupnik **Franjo Kučar (SDP)** govorio je o dijelu izvješća gdje se spominju kaznena djela protiv službene dužnosti. Naime, radi se o kaznenim djelima zloporabe položaja i ovlasti. Koji su rezultati prema izvješću glavnog državnog odvjetnika? Proizlazi da gotovo svaki drugi predmet nije konačno riješen, odnosno da se nalazi kod redarstvenih vlasti u prikupljanju obavijesti, u fazi istražnih radnji ili na radu u državnom odvjetništvu.

"Kriterij izbora kojim sam se služio u imenovanju županijskih i općinskih državnih odvjetnika bila je isključivo njihova savjesnost, poštenje, stručnost i volja za radom".

"Ako promatramo samo članak 377. Kaznenog zakonika, a to je onaj temeljni članak iz ove glave zakona, i podatke koji se odnose na taj članak, situacija izgleda slijedeće: od 816 predmeta, tj. prijava 121 prijava je riješena odbačajem, 365 prijava riješeno je istražnim zahtjevom, a 330 prijava je u fazi policijske obrade, istražnih radnji ili u državnim odvjetništvima. Ono što je bitno zapravo je slijedeće, od 365 istražnih radnji optuženo je 149 osoba, a nakon istrage odustalo se u 66 predmeta. Donesene su osuđujuće presude u samo 27 predmeta, od čega u 17 predmeta izrečena je bezuvjetna kazna zatvora", bio je kritičan zastupnik Kučar.

Rekao je da ovakvo stanje glavni državni odvjetnik pravda prvo, kompliciranošću predmeta za čije rješenje su potrebna posebna stručna znanja i radno iskustvo, a takvih stručnih osoba u policiji, državnom odvjetništvu i u sudu nema dovoljno, drugo, sofisticirani oblici počinjenih kaznenih djela što iziskuje specijalistička stručna znanja, i treće, promjene ekonomsko-pravnog sustava otežavaju kvalitetno i brzo sagledavanje svih elemenata protupravnosti.

Posljedica gore navedenih okolnosti koje državni odvjetnik iznosi jesu

nedovoljno kvalitetne prijave, zbog čega su postupci dugotrajni, a dugotrajnost postupka utječe na efikasnost.

Tada je glavni državni odvjetnik, gospodin **Radovan Ortynski**, uzeo završnu riječ. Rekao je da je cilj njegovog dolaska u Hrvatski sabor bio i jest zastupanje godišnjeg izvješća Državnog odvjetništva RH, a kojeg su sačinili njegove kolegice i kolege zamjenici. Kako se radi o godišnjem izvješću ustanove državnog odvjetništva isto nije potpisano, kao što ni ranija godišnja izvješća nisu potpisivali njegovi prethodnici. Naglasio je da su svega dva računala bila glavna tehnička pomagala u funkcioniranju ove ustanove.

Osvrnuo se na Zakon o državnom odvjetništvu koji je donesen sredinom lipnja prošle godine, nakon čega su se stekli uvjeti za raspisivanje natječaja za imenovanje županijskih i općinskih državnih odvjetnika, a koji su u međuvremenu i imenovani.

"Kriterij izbora kojim sam se služio u imenovanju županijskih i općinskih državnih odvjetnika bila je isključivo njihova savjesnost, poštenje, stručnost i volja za radom", rekao je gospodin Ortynski.

Tim zakonom spojeno je i bivše javno pravobraniteljstvo koje je tek krajem prosinca mjeseca u stvarnosti i profunkcioniralo kao sastavni dio Državnog odvjetništva RH. Predmeti koji su u radu bivšeg javnog pravobraniteljstva su od posebnog značaja za Hrvatsku, jer se poduzimaju sve zakonske radnje u zastupanju RH, a radi zaštite i očuvanja njene imovine.

Rekao je da je Državno odvjetničko vijeće formirano tek u prosincu nakon što je donijet Zakon, tako da se izvješću Ministarstva pravosuđa još ne mogu dati točni podaci o pokrenutim stegovnim postupcima. "Kao što sam već rekao Ministarstvo pravosuđa, ali i Vrhovni sud RH je uvijek bilo i bit će obavještavano o predmetima zastara, i stajanja predmeta, odnosno nezakazivanja rasprava, ma gdje god se takvi predmeti nalazili. No, tada je na Ministarstvu pravosuđa da povuče potez".

Sprega kriminala i medija

Rekao je da onda kada je govorio o organiziranom kriminalu, i njegovom utjecaju na medije, trebao je govoriti i o utjecaju "plavih koverata novinarstva". Radi se, dakle, o novinarima

koji za honorar pišu članke, s time da određenu osobu diskreditiraju i spriječe u daljnjem djelovanju.

Takvo novinarstvo povezano je s organiziranim kriminalom, i to je u teoriji organiziranog kriminala više nego poznato u cijelom svijetu. "Organizirani kriminal ima svoje ljude u medijima, politici, među odvjetnicima, u sudstvu i drugdje,

"Organizirani kriminal ima svoje ljude u medijima, politici, među odvjetnicima, u sudstvu i drugdje, bilo u vidu zaštitnika, logističara, pomagača, simpatizera i pri tome Hrvatska uopće nije specifična".

bilo u vidu zaštitnika, logističara, pomagača, simpatizera i pri tome Hrvatska uopće nije specifična". Rekao je da mediji osobu mogu uzdignuti, ali i prizemljiti, te da slobodno može reći da se to dogodilo i njemu.

"Želio bih se ukratko osvrnuti na slučaj Sarajevo, gdje sam navodno rekao da nemam podršku predsjednika Republike Hrvatske, Stjepana Mesića, i premijera, gospodina Ivice Račana, to je najobičnija laž, koju je lansirao jedan list koji se kontinuirano bavi takvim sličnim pričama, a sigurno je da to čini iz određenih razloga, a u čemu je očito i uspio. Dakle, odgovorno tvrdim da u Sarajevu nisam govorio o odsutnosti podrške u borbi s organiziranim kriminalom, od strane predsjednika i premijera. Predmet razgovora bio je organizirani kriminal i međunarodni terorizam", rekao je Ortyński.

Također, demantirao je da je govorio o kolektivnom kaznenom djelu, ili kolektivnoj kaznenoj odgovornosti vezano uz miting podrške Mirku Norcu u Splitu.

"A kada govorimo o događajima 1971. godine, a među vama sjede kolegice koje su sa mnom studirale, mogu opet ponoviti što sam već javno i rekao, nisam sudjelovao u suzbijanju studentskih demonstracija, jer sam u to vrijeme bio student. A preko Student servisa radio sam u studentskoj prometnoj policiji, koja uopće nije imala nikakve veze s javnim redom i mirom, a pogotovo se ne bi ista uključivala u suzbijanje demonstracija".

Na kraju je izrazio nadu da će njegov nasljednik uspjeti u mirnim vodama doći do cilja do kojeg je i on sam želio doći, a to je bespoštedna borba protiv svih vidova kriminala, i besprijekorno funkcioniranje pravne države.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. Osvrnuo se na izjavu gospodina Ortynskog koji je rekao da mediji mogu kako uzdignuti, tako i prizemljiti osobu. Mišljenja je da ne treba generalizirati, odnosno da se tu radi o pojedincima koji pišu za medije, a za najopasnije smatra one koji pišu pod pseudonimom. "Većina novinara su časni i poštenu ljudi, takvi ne primaju ni plave kuverte, ni ista drugo", rekao je zastupnik Rojs.

U nastavku rada prvi se zastupnicima obratio predsjednik Odbora za pravosuđe, zastupnik dr.sc. **Luka Trconić**. On je ocijenio da je potrebno održati sjednicu Odbora prije glasovanja. Budući da je izlaganje glavnog državnog odvjetnika bilo takve naravi da bitno dopunjuje podnijeto izvješće, ovakvu odluku smatra utemeljenom i opravdanom. Time bi, ocijenio je, Odbor za pravosuđe na cjeloviti način razmotrio podnijeto izvješće, uključujući i njegov najsvježiji, usmeni dio. Nakon kratke stanke tijekom koje je održana sjednica Odbora, zastupnik Trconić ponovno se obratio zastupnicima. Istaknuo je da je zaključak ostao neizmijenjen, a to znači da se ne prihvaća Godišnje izvješće o radu Državnog odvjetništva Republike Hrvatske za 2001. godinu. U nastavku izlaganja, iznio je nekoliko argumenata za predloženu odluku.

Nisu prihvatljive političke konotacije u Izvješću

Između ostalih razloga, nisu prihvatljivi dijelovi usmenog izlaganja državnog odvjetnika jer je ocijenjeno da sadrže neodmjerene političke konotacije, s kojima se Odbor nikako ne može složiti. Ukoliko bi se prihvatili navedeni razlozi, onda bi se prihvatilo da se zbog neuspjeha i nedovoljnog angažmana u ovom poslu, okrivljuju svi ostali koji su spomenuti; Vlada i policija, te sudbena vlast i mediji. Uz neprihvatanje izvješća, Državno odvjetništvo zaduženo je da u šestomjesečnom roku izradi program

mjera kojim će se ostvariti pretpostavke za veću učinkovitost Državnog odvjetništva u kaznenom postupku počinitelja kaznenih djela u oblasti gospodarskoga i organiziranog kriminaliteta, zlorabe opojnih droga, te ratnih zločina.

Hrvatski sabor kao najviše zakonodavno tijelo ima pravo i obvezu odgovoriti na iznijete optužbe iz Izvješća glavnog državnog odvjetnika.

Zatim se Saboru obratio predsjednik Kluba zastupnika HDZ-a, zastupnik **Vladimir Šeks**. I on je zatražio stanku kako bi zastupnici mogli raspraviti prijedloge zaključaka Odbora za pravosuđe. U nastavku rada osvrnuo se na neke dijelove iz izlaganja glavnog državnog odvjetnika **Radovana Ortynskog**. Ocijenio je da posebni osvrt zaslužuje njegova izjava kako organizirani kriminal ima svoje ljude u medijima, politici, i sudstvu. Dakle, iznijeta je vrlo ozbiljna optužba prema kojoj se sustav vlasti nalazi u jednoj općoj sprezi s organiziranim kriminalom. Ovakvi navodi, ocijenio je zastupnik Šeks, zahtijevaju istraživanje i ispitivanje osnovanosti ili neosnovanosti iznijetih optužbi, pa je Klub zastupnika HDZ-a, predložio osnivanje istražnog povjerenstva. Hrvatski sabor kao najviše zakonodavno i predstavničko tijelo, ima ustavno pravo i obvezu, odgovoriti na iznijete teške optužbe čovjeka koji je bio na čelu institucije koja se poglavito treba baviti borbom protiv organiziranog kriminala i korupcije, zaključio je zastupnik Šeks.

Govoreći u ime Kluba zastupnika SDP-a, zastupnik mr. sc. **Mato Arlović** je ocijenio da se načelno ne protivi formiranju istražnog povjerenstva za ovo pitanje. Međutim, Klub zastupnika SDP-a, zajedno s klubovima zastupnika HSS-a i HSLA-a, pripremio je i predlaže zaključke povodom ove točke dnevnog reda. Njima se od Vlade Republike Hrvatske traži da u roku od 30 dana Hrvatskom saboru podnese informaciju o stanju kriminaliteta i pravnoj sigurnosti, a osobito o djelovanju organiziranog kriminala i osobama koje su mu bliske, a koje mogu ugroziti rad pravosudnog sustava, pa čak i rad Hrvatskog sabora.

Osnivanje istražnog povjerenstva

Ujedno se od Vlade traži predlaganje mjera kojima će se suzbiti djelovanje organiziranog kriminala i s njim povezanih osoba, osigurati djelovanje pravosudnog sustava i puna pravna sigurnost za sve građane. Također se traži, da navedene mjere trebaju po potrebi sadržavati i prijedloge za donošenje zakona, izmjene postojećih, eventualne kadrovske promjene u sudstvu, državnom odvjetništvu i drugim tijelima zaduženim za kazneni progon, te potrebna financijska sredstva za efikasan i kvalitetan rad pravosudnog sustava. Budući da se radi o kratkom roku, zastupnik Arlović je predložio da se za prvu narednu redovnu sjednicu Hrvatskog sabora sačekaju potrebne informacije o kojima bi se provela rasprava. Ukoliko se pokaže potreba za dodatnim mjerama, onda treba razmotriti mogućnost o osnivanju istražnog povjerenstva, a osobito ukoliko se ukaže da su pojedina tijela ili pojedinci u sustavu vlasti narušili temeljne vrednote Ustavnog poretka.

Predsjedavajući je predložio da se krene u izjašnjavanje prema predloženim točkama, a ukoliko se ocijeni potrebnim, moguće je otvoriti raspravu o svakom predloženom zaključku. Ovakav bi nastavak rada bio u skladu s poslovničkim odredbama, konstatirao je predsjedavajući, dajući riječ zastupniku dr.sc. **Anti Kovačeviću**. On je, govoreći u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, zatražio još jednu stanku dok se ne dobiju pisani zaključci Odbora za pravosuđe. Ocijenio je opravdanim da se tek nakon uvida u ovaj dokument, nastavi rasprava.

Predsjedavajući je zatražio da se traženo izvješće dostavi svim zastupnicima, te zatim pozvao zastupnicu **Vesnu Škare-Ožbolt** da prenese razmišljanja Kluba zastupnika DC-a. Ona je upozorila na ozbiljnost optužbi koje su takvoga značenja da bi Vlada trebala sazvati vlastitu sjednicu i osnovati nezavisno istražno povjerenstvo kako bi se ispitao svaki navod glavnog državnog odvjetnika. Podržala je inicijativu da Sabor utemelji potrebno istražno tijelo, koje bi provjerilo sve iznijete navode i optužbe koje su se čule tijekom iznošenja izvješća glavnog državnog odvjetnika.

Zastupnik **Ivo Lončar (nezavisni)**, upozorio je na određene kontradiktornosti za koje je ocijenio da su se čule prilikom izlaganja predsjednika Odbora za pravosuđe. Jučerašnje izvješće navodi "manjinsko stajalište, te većinsko mišljenje", a zatim se u nastavku govori kako podnijeto izvješće nije prihvatljivo u pisanom, ni usmenom obliku. Zatražio je da se ovakve ocjene pojašne zastupnicima. Predsjedavajući je zatim konstatirao da je rasprava zaključena, te sukladno prijedlogu Odbora za pravosuđe predložio glasovanje o predloženim zaključcima. Podsjetio je i prijedlog Odbora o odvojenom glasovanju predloženih zaključaka.

Usljedilo je glasovanje, a zastupnici većinom glasova nisu prihvatili Godišnje izvješće o radu Državnog odvjetništva Republike Hrvatske za 2002. godinu. Prije glasovanja o drugom zaključku, prema kojemu bi se Državno odvjetništvo zadužilo da u roku od 6 mjeseci izradi program mjera kojima će se ostvariti pretpostavke za veću učinkovitost ovoga tijela u kaznenom progonu počinitelja kaznenog djela u ovlasti gospodarskog i organiziranog kriminaliteta, zlorabe opojnih droga te ratnih zločina, za riječ se javio zastupnik **Mato Arlović**. Govoreći u ime Kluba zastupnika SDP-a, najavio je podršku prilikom glasovanja, ali uz prijedlog da rok ne može biti 6 mjeseci nego 30 dana. Navodeći argumente kojima su se vodili određujući predloženi vremenski period, predsjednik Odbora za pravosuđe, Luka Trconić ostao je kod postojećih odredbi iznijetih u prijedlogu. Za riječ se iznova javio i zastupnik Šeks, podržavajući prijedlog o skraćivanju roka na 30 dana.

Suzbijanje organiziranog kriminala

Zastupnik **Mladen Godek** koji je govorio u ime Kluba zastupnika HSLA-a, drži da bi se mogla prihvatiti oba predložena zaključka, ocjenjujući ujedno, da Klub zastupnika SDP-a predlaže interventne mjere koje se odnose na organizirani kriminal. Ono pak što predlaže Odbor za pravosuđe, zahtijeva temeljitu i široku analizu o gospodarskom kriminalu, zlorabi droga i istragu o ratnim zločinima.

Zastupnik mr.sc. **Miroslav Rožić** pojasnio je ocjene Kluba zastupnika HSP-HKDU-a. Ponovio je da se o

zaključcima može provesti rasprava tek nakon što se podijele u pisanom obliku svim zastupnicima. Predsjedavajući je zatim podsjetio da se treba očitovati i o drugom zaključku Odbora za pravosuđe. Ocjenjujući da su potrebne i dodatne konzultacije između članova Odbora, zastupnik Trconić zatražio je još jednu kratku stanku. Prije toga, predsjedavajući je još jednom rezimirao iznijete prijedloge, te zatražio da svaki zastupnik dobije prijedlog zaključaka Odbora za pravosuđe, dodajući da bi svaki dodatni prijedlog za izmjene zaključaka, također trebalo podnijeti u pisanom obliku. Zatim je riječ dao zastupniku **Ivanu Milasu (HDZ)** koji je ocijenio da su iznijete ozbiljne optužbe koje narušavaju ugled države, Vlade i Sabora, pa evidentnu krizu ne bi trebalo rješavati na neprikladan način. Smatra da Vlada nije tijelo koje je zaduženo za politiku kažnjavanja, pa bi daljnji rad trebalo odložiti za slijedeći dan, a u međuvremenu se pripremiti za ozbiljnu raspravu.

Nakon ovoga prijedloga, predsjedavajući je uvažio prijedlog zastupnika Trconića i proglasio tridesetminutnu stanku.

Predsjednik Odbora za pravosuđe ponovno se, u nastavku rada, obratio zastupnicima podsjećajući da su zaključci pod točkom 2. upućeni na adresu Državnog odvjetništva. Procijenili su da su izuzetno bitni i zaključci koje je predložio Klub zastupnika SDP-a, a predloženo je i skraćivanje vremenskog roka izvršenja, na tri mjeseca. Ovaj prijedlog ujedno ne kolidira s mjerama koje su predložene od Odbora za pravosuđe, zaključio je zastupnik Trconić.

Zastupnik Arlović složio se s iznijetim prijedlogom, a predsjedavajući je konstatirao da je time ujedno povučen, već opisani amandman Kluba zastupnika SDP-a.

Razjasniti iznijete optužbe i kazniti krivce

Zatim je ponovno riječ uzeo zastupnik dr.sc. **Anto Kovačević** koji je pozdravio donošenje ove odluke i skraćivanje vremenske odrednice na tri mjeseca. Pozvao je međutim da se iznijete optužbe razjasne, a od državnog odvjetnika zatražio da imenuje tko je u Vladi, Saboru i policiji imao kontakte s organiziranim kriminalom. Podsjetio je da su se i u

prijašnjoj vlasti čule slične kritike i navodi, kako politički vrh nema volje da se obračuna s organiziranim kriminalom. Iz iznijetog izvješća, proizlazi da u Hrvatskoj zaista caruje lopovluk i kriminal. Ocijenio je ujedno: "da se permanentno sotonizira Domovinski rat i obavlja odvratanje međunarodnoj zajednici i

Državni odvjetnik trebao bi precizirati tko je u tijelima vlasti imao kontakte s organiziranim kriminalom.

Srbima". Zapitao je zašto se i ovom prilikom govori o ratnim zločinima, podsjećajući na brojna suđenja hrvatskim domoljubima koja su u tijeku.

Ispravak netočnog navoda zatražio je zastupnik **Ivan Ninić (SDP)**, ukazujući da se u zaključcima Odbora nigdje ne spominje Domovinski rat, nego ratni zločini. I zastupnik **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** zatražio je da se do kraja rasvijetle tvrdnje i optužbe koje je **Radovan Ortynski** uputio tijekom svoga izvješća na različite adrese vlasti. Istina se mora iznijeti pred hrvatski narod, tim više, jer postoje moralne obveze pred gotovo gladujućih, 415 tisuća nezaposlenih osoba u Republici Hrvatskoj. Krivci se trebaju izvesti pred lice pravde, ili državni odvjetnik mora odgovarati za iznošenje neistinitih i lažnih tvrdnji. Dosadašnje iskustvo s istražnim povjerenstvom upozorava na vrlo mršave i skromne rezultate, pa postoji opravdana bojazan da se i ovo pomalo preda zaboravu i zataška od suda javnosti. Ukoliko Hrvatski sabor zauzme neprimjereni stav, pridružit će se prikrivanju kriminala, korupcije, mita i svega ostaloga, upozorio je zastupnik. Ocijenio je ujedno da se životni standard običnog čovjeka neprekidno pogoršava, a sve više majki s malom djecom prosi sitniš na semaforima. Ujedno svi svjedočimo patnjama i prosvjedima siromašnih ljudi i branitelja pred saborskim ulazom, upozorio je zastupnik. Zbog takvih pojava, potrebno je do kraja utvrditi krivnju i odgovornost, zaključio je zastupnik **Ljubo Česić-Rojs**.

Zastupnik **Miroslav Rožić** predložene mjere i zaključke Odbora za pravosuđe, ocijenio je nejasnim u odnosu na naslove koje građani svaki dan čitaju u novinama, a kojima se ukazuje na razmjere organiziranog kriminala. Ukoliko su ove ocjene i

djelomice točne, onda Državno odvjetništvo uopće ne bi moglo raditi niti postojati. Predloženi zaključci izgledaju kao da se izrečeni problemi pokušavaju "staviti pod tepih", pa postoji bojazan da se nastavi dosadašnjom praksom.

Zastupnik **Ante Beljo (HDZ)** ocijenio je da se sve do okončanja istrage treba upotrebljavati formulacija "navodnih ratnih zločina", budući da nisu potvrđeni pravomoćnom sudskom presudom.

Nakon tog upozorenja, predsjedavajući je zaključio raspravu, pozivajući zastupnike da glasuju o prijedlogu drugog zaključka Odbora za pravosuđe. Većinom glasova zastupnici su prihvatili zaključak Odbora pod rednim brojem 2., kojim se Zadužuje Državno odvjetništvo Republike Hrvatske da najkasnije u roku od 3 mjeseca izradi program mjera kojim će ostvariti pretpostavke za veću učinkovitost Državnog odvjetništva u kaznenom progonu počinitelja kaznenih djela u oblasti gospodarskog i organiziranog kriminaliteta, zloporabe opojnih droga, te ratnih zločina, te ga uputi Hrvatskom saboru.

Zatim je zastupnik mr. sc. **Mato Arlović** ocijenio da nije potrebno glasovanje i o zaključku koje je predložio Klub zastupnika SDP-a, te ga povukao iz procedure. Nastavljena je rasprava o zaključcima Odbora za pravosuđe, a riječ je ponovno zatražio mr. sc. **Miroslav Rožić**, govoreći u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a. On je naveo da ne mogu podržati prvi zaključak koji je predložio Klub zastupnika SDP-a zato jer u njemu stoji da se Vlada obvezuje da u roku od 30 dana iznese Hrvatskom saboru informaciju o stanju kriminaliteta i pravne sigurnosti, a osobito u djelovanju organiziranog kriminala i njemu bliskih osoba. Ocijenio je da bi ovo izvješće bilo neka vrsta alternativnog izvješća državnog odvjetništva. Stoga se postavlja pitanje postoji li unutar Vlade Republike Hrvatske neko alternativno tijelo koje bi osim policije i državnog odvjetništva obrađivalo informacije o stanju kriminaliteta. Nisu jasni izvori iz kojih bi Vlada trebala prikupljati ove obavijesti, upozorio je zastupnik. Klub ne može prihvatiti ni drugi zaključak. Podsjetio je da su ove mjere već razrađene u USKOK-u koje je utemeljeno zbog djelovanja protiv organiziranog kriminala. Na kraju je izrazio čuđenje zbog odustajanja

Kluba zastupnika SDP-a od predloženoga zaključka koji bi bio podržan budući da se jasno odredio prema uočenomu problemu i postavio precizne upute o djelovanju i potrebnim mjerama.

Govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a, zastupnik **Vladimir Šeks** je prijedloge zaključaka ocijenio neprihvatljivim. Ukoliko bi se prihvatio prijedlog sadržan pod rednim brojem jedan, to bi značilo da Vlada treba samo prosljediti izvješće Državnoga odvjetništva Hrvatskom saboru i preuzeti ulogu posrednika. U konkretnom slučaju, Vlada ne može preuzeti ulogu da podnosi informaciju o stanju kriminaliteta, a osobito o djelovanju organiziranog kriminala. Slijedom pisanog, a osobito usmenog izvješća glavnog državnog odvjetnika, Vlada Republike Hrvatske optužena je da je i sama odgovorna i kao pomagač, povezana s organiziranim kriminalom, upozorio je zastupnik Šeks. Neprihvatljiv mu je i zaključak pod rednim brojem 2., kojim se predlažu mjere kojima će se suzbiti djelovanje organiziranog kriminala, jer po Ustavu to pripada Državnom odvjetništvu kao samostalnom i neovisnom pravosudnom tijelu. Podsjetio je da je prije kratkog vremena u Saboru donijet program i akcijski plan, za borbu i suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala, gdje su precizno utvrđeni rokovi i nositelji ovog opsežnog posla. Prihvaćanjem predloženih zaključaka, značilo bi da Vlada preuzima ustavne obveze i ovlasti na koje nema pravo, upozorio je zastupnik. Upozorio je ujedno, da ne može presuđivati u slučaju gdje se i sama proziva kao sudionik. I on je prokomentirao razloge zbog kojih je Klub zastupnika SDP-a odustao od predloženoga vlastitog zaključka. Ponavljajući da Klub zastupnika HDZ-a neće prihvatiti prijedloge zaključaka, zastupnik Šeks je ocijenio da se njima neće ništa postići i da nisu u skladu s Ustavnim odredbama. Smatra ujedno da nije u pitanju "glava državnog odvjetnika", već da li će se cjelokupni pravosudni sustav okrenuti istinskoj borbi protiv organiziranog kriminala i korupcije, i da li će Vlada sa sebe skinuti nedvosmisleni odgovornost, na koju upućuju ocjene Radovana Ortynskog.

Ispravak navoda zatim je zatražio zastupnik **Mladen Godek**, ukazujući da je zapravo u izvješću glavnog državnog odvjetnika iznijet navod

prema kojemu je "novinarstvo povezano s organiziranim kriminalom, koji ima svoje ljude u medijima, politici, među odvjetnicima i sudstvu".

Neutemeljeno prozivanje Vlade Republike Hrvatske

Zatim je u ime predlagatelja zaključaka govorio zastupnik mr. **Mato Arlović**. Rezimirao je iznijete kritike pojedinih predstavnika oporbe, ocjenjujući ih neutemeljenima. Koristeći dijelove izlaganja, pokušava se zapravo napasti Vlada Republike Hrvatske neutemeljenim imputacijama da je tobože povezana s organiziranim kriminalom. Istovremeno se pokušava oblikovati mišljenje javnosti, prema kojemu Radovan Ortynski odlazi jer je otkrio ovu povezanost ljudi iz politike i kriminala. Ovakve konstrukcije najbolje demantira činjenica da je

Koristeći se dijelovima iz izlaganja, neutemeljeno se pokušava optužiti i ocrniti Vlada Republike Hrvatske.

HDZ još u studenom prošle godine, zatražio razrješenje glavnog državnog odvjetnika, tražeći da se i ova točka dnevnog reda uvrsti u saborsku sjednicu. Ocijenio je ujedno da nisu utemeljene kritike prema kojima se Vlada ne bi trebala baviti ovim problemom, podsjećajući na postojanje resora Ministarstva pravosuđa, uprave i lokalne samouprave. Uostalom, postavlja se pitanje, zašto bi onda uopće kroz tzv. posebna izvješća, Državno odvjetništvo izvještavalo rečeno ministarstvo o pojedinim vrstama kaznenih djela. Ocijenio je da usprkos upućenim kritikama, zastupnik **Vladimir Šeks** zna da pravosudna vlast i ono što je zatraženo zaključcima nije isto. Precizirao je da izvješće podnose određena tijela, a ovdje je zatraženo da Vlada obavijesti Sabor, što ona kao nositelj izvršne vlasti mora prihvatiti. Osim toga, u borbi protiv kriminaliteta ne sudjeluje samo Državno odvjetništvo nego i druga tijela, pa se preko nadležnog ministarstva mogu tražiti potrebni podaci. U slučaju kada se na neprimjeren način optužuje Vlada, trebalo je iskoristiti institut interpelacije, te raspravom i argumentima potkrijepiti moguće propu-

ste ili kriminal u njenom radu, upozorio je zastupnik Arlović.

Osvrnuo se zatim i na medijski odjek ovih događaja, ističući da se puno spekulira o iznijetim spregama pojedinih novinara i organiziranog kriminala. Napomenuo je da građani imaju Ustavom zajamčeno pravo na slobodu javnog informiranja, a pojedine iznijete kritike imaju za cilj zapravo rušenje Hrvatskog sabora.

Rezimirajući iznijete kritike, zastupnik je podsjetio i na pojedina "siva mjesta" iz povijesti hrvatskog pravosuđa, kada je zbog proceduralnih propusta puštena osoba koja je izvršila zločin ubojstva. Objasnio je zatim i razloge zbog kojih je Klub zastupnika SDP-a povukao predloženi amandman. Naglasio je da nisu promijenili stav o naznačenim problemima, već su prihvatili izmjenu roka, kako bi Državno odvjetništvo moglo obaviti tražene poslove. Usvojeni zakonski tekst u borbi protiv korupcije provodi se, i treba poduzeti sve potrebne mjere da se ovo tijelo formira i počne ozbiljno obavljati povjerene poslove. Budući da se radi o novoj instituciji, što u svom izlaganju potvrđuje i glavni državni odvjetnik, moraju se ujedno postaviti oštriji zahtjevi da brže profunkcionira USKOK, zaključio je zastupnik **Mato Arlović**.

Zastupnik **Miroslav Rožić** ispravio je netočan navod. Naglasio je da u Hrvatskom saboru ne postoje glavne i sporedne, nego veće i manje, oporbene stranke. Mogućnost za ispravak netočnog navoda iskoristio je i zastupnik **Ljubo Česić-Rojs**, koji drži da se ukazivanjima na propuste ne ruši Hrvatski sabor, već se otvara mogućnost pojedinih ostavki zbog neučinkovitosti rada.

Utvrđiti istinu iz Izvješća državnog odvjetnika

Ispravak je zatražio i zastupnik **Vladimir Šeks**, ocjenjujući da nisu točni navodi zastupnika Arlovića o motivima zbog kojih Klub zastupnika HDZ-a ne želi prihvatiti prijedloge zaključaka, precizirajući još jednom iznijete stavove. I zastupnik **Anto Kovačević** zatražio je ispravak, navodeći da Vlada mora istražiti iznijete tvrdnje glavnog državnog odvjetnika. Ukoliko se njegove tvrdnje pokažu točnima, onda Vlada mora odstupiti, a u suprotnom, autor ovih tvrdnji treba odgovarati.

Nakon ispravaka netočnih navoda, zastupnicima se ponovno obratio zastupnik **Arlović**. Podsjetio je zastupnika Šeksa na Ustavom propisane članke, kojima Vlada vodi vanjsku i unutrašnju politiku. Objasnio je zatim da je Državno odvjetništvo Republike Hrvatske dužno podnijeti najmanje jedno izvješće tijekom godine. Vlada svakako mora podnijeti Hrvatskom

Prema Ustavu, Vlada vodi vanjsku i unutarnju politiku Republike Hrvatske, pa nisu utemeljeni prigovori iz redova oporbe.

saboru informaciju o stanju na ovom području, te istovremeno predložiti i mjere kojima se stvaraju uvjeti za rad nadležnih državnih tijela. Osim toga, sukladno odredbama koje govore o posebnim izvješćima, vidljivo je kada i koja izvješća Državno odvjetništvo mora dostavljati Ministarstvu pravosuđa, uprave i lokalne samouprave. Ocijenio je da su sve navedene zakonske pretpostavke dobro poznate zastupniku Šeksu koji je uputio određene zamjerke i kritike. Ovdje se ne radi o neustavnosti, jer nitko od Vlade ne traži da obavlja poslove po sudovima, nego samo temeljem onoga što po Zakonu o Državnom odvjetništvu moraju obavljati nadležna tijela. Time bi ujedno bio olakšan i rad Hrvatskog sabora kao najvišeg predstavničkog tijela, zaključio je zastupnik.

Tko je povezan s kriminalnim miljeom?

Sada je ispravak zatražio zastupnik **Vladimir Šeks**, koji je ocijenio da prethodni govornik ipak nije u pravu kada tvrdi da je "Vlada ovlaštena i da ju treba obvezati na podnošenje programa mjera". Smatra da ustavne odredbe o "vođenju unutarne politike", ne uključuju u sebi preuzimanje Ustavnih ingerencija Državnog odvjetništva. Prema tome, to je isključivo ingerencija nadležnog Državnog odvjetništva i ne može ju preuzimati Vlada nejasnim interpretacijama navedenih odredbi. Takvom formulacijom, Vlada bi zapravo bila za sve ovlaštena jer bi se sve moglo proglasiti vođenjem unutarne politike.

I zastupnik **Ljubo Česić-Rojs** raščlanjivao je dobre i loše strane varijanti prema kojima bi Vlada trebala analizirati vlastite propuste. Podsjećajući i na slučajeve nedavnih bankarskih propusta, zastupnik je ocijenio da se predložene mjere ne pokazuju učinkovitima, jer se "donose u rukavicama i maskiraju, kako se ne bi otkrili evidentni krivci za propuste". Analizirao je i natpise iz pojedinih dnevnih novina kojima se zapravo ukazuje da pojedinci mogu ucjenjivati vlast, pa je i zbog navedene činjenice, najbolje da cjelokupna istina bude razjašnjena javnosti. Iznijete kritike prema kojima su pojedinci u ovoj Vladi povezani s kriminalnim miljeom, moraju se ili potvrditi ili odbaciti, upozorio je zastupnik. Ukazao je zatim i na određene konkretne nejasne situacije u kojima se zbog rodbinske bliskosti nije postupalo prema zakonima već prema bratskoj povezanosti sudionika u Ministarstvu pravosuđa, uprave i lokalne samouprave. Budući da su zastupnici odgovorni javnosti, odnosno hrvatskom narodu istina se mora utvrditi. Ocijenio je zatim, da je glavni državni odvjetnik podnio ostavku nakon izravnog razgovora s predsjednikom Vlade Republike Hrvatske.

Predsjedavajući je upozorio zastupnika da ne bi trebao neprovjerenim insinacijama vrijeđati predsjednika Vlade. Budući da je zastupnik **Ljubo Česić-Rojs** ustrajavao na analizi pojedinih novinskih članaka, "zaredio" je prvo opomenu, a nakon toga i opomenu s oduzimanjem riječi.

Zatim je govorio i zastupnik **Ivan Jarnjak (HDZ)**, koji je ocijenio da ovako formulirani zaključci ne mogu biti prihvaćeni od Sabora jer će doći u suprotnost s nekim, već donesenim dokumentima i zakonima. Podsjetio je na odredbe iz Zakona o Ministarstvu unutarnjih poslova, koje treba podnositi godišnje izvješće o stanju kriminaliteta, a time i pravne sigurnosti u Republici Hrvatskoj. Ocijenio je da bi ovo izvješće uskoro trebalo biti predstavljeno u Saboru, a nakon toga moguće je otvoriti i raspravu. Prema tome, zadatak, kojim bi Vlada u roku od 30 dana trebala podnijeti informaciju o stanju kriminaliteta, može zapravo biti prijepis iz jednog takvog statističkog pregleda, upozorio je zastupnik.

Podsjetio je zatim i na činjenicu da je koncem ožujka donijeta Strategija borbe protiv korupcije, zajedno s akcionim programom. Iako je

ukazivano na određene manjkavosti, zastupnici nisu imali mogućnost da amandmanima poboljšaju predloženi zakonski tekst. Ukazao je zatim i na metodologiju i stručni pristup kojim se može započeti borba protiv korupcije i organiziranog kriminala. Upozorio je istovremeno, da u zaključcima ni jednom riječju nisu spomenute izjave glavnog državnog odvjetnika, a svi nesporedni proizašli su nakon njegovog obraćanja Hrvatskom saboru. Težina iznijetih ocjena i prijašnja reputacija istražnog suca, upozoravaju da nije riječ o govorima i ocjenama koje su motivirane političkim razlozima. Zbog toga je ocijenio da predloženi zaključci zapravo više predstavljaju određeni alibi, nego stvarnu želju da se raščiste navodi koje je iznio gospodin Ortynski.

Ovime je zaključena rasprava, a predsjedavajući je na glasovanje dao zaključke koje je predložio Klub zastupnika SDP-a, napominjući da je predlagatelj odustao od trećeg zaključka. Nakon brojanja glasova, utvrdio je da su zaključci Kluba zastupnika SDP-a, prihvaćeni većinom glasova.

Istina se ne smije sakrivati i zataškavati

Nakon toga dao je riječ zastupniku **Dragi Krpini** koji je pojasnio zaključke koje je predložio Klub zastupnika HDZ-a. On je u nekoliko poteza obavio rekonstrukciju svih važnijih zbivanja koja su proizašla iz završnog izlaganja glavnog državnog odvjetnika Radovana Ortynskog, Hrvatskom saboru. Na dramatično

Hrvatski sabor ne smije i sam biti zahvaćen sumnjama da zataškava istinu o iznijetim tvrdnjama državnog odvjetnika.

izmijenjene okolnosti upućuju i predloženi zaključci, jer je govornik pred svekolikom hrvatskom javnošću iznio teške optužbe o povezanosti organiziranog kriminala s institucijama državne vlasti. Iz toga se onda moglo zaključiti da je upravo javno iznošenje glavnim razlogom njegove ostavke. Smatra da iznijete tvrdnje nikako ne bi trebale ostati bez odgovarajućeg odgovora, jer će u

protivnom i Hrvatski sabor biti zahvaćen sumnjama da zataškava konačnu istinu i iznijete optužbe. Podsjetio je i na nedavno medijsko sondiranje javnoga mišljenja, prema kojemu su građani najviše nezadovoljni zbog nepostojanja pravne države i posljedica organiziranog kriminala. Smatra da je trebalo prihvatiti inicijativu Kluba zastupnika HDZ-a o osnivanju istražnog povjerenstva. Time bi se uklonile i najmanje u dobru namjeru ove institucije da temeljito provjeri i istraži iznijete navode. Vlada svakako ne bi trebala ispitivati iznijete optužbe, jer je i sama prozvana i optužena kao jedna od strana u sukobu. Upravo zbog te činjenice, Hrvatski je sabor trebao prihvatiti predloženu inicijativu i utvrditi validnost iznijetih ocjena glavnog državnog tužitelja, upozorio je zastupnik Krpina. Predložio je da se donese zaključak kojim će Sabor donijeti odluku o osnivanju povjerenstva.

Podsjetio je zatim i na pojedina obrazloženja ove inicijative, ukazujući na tvrdnju prema kojoj "organizirani kriminal ima svoje ljude u medijima, politici, među odvjetnicima u sudstvu i drugdje". Osvrnuo se i na ocjene o radu policije, koje je takvo da je i glavni državni odvjetnik istaknuo: "možda je bolje da o tome i ne govorim". Sve to izravno upućuje da je stvorio zaključak o postojanju razgranate povezanosti policije s organiziranim kriminalom. Zbog iznijetih optužbi, bilo bi dobro da saborsko povjerenstvo utvrdi istinu jer su i Vlada i glavni državni odvjetnik odgovorni Hrvatskom saboru. Ocijenio je na kraju da ova inicijativa nije motivirana stranačkim interesima već predložena zbog evidentnog interesa hrvatske javnosti. **Predsjedavajući** je nakon okončanja izlaganja podsjetio zastupnika da Hrvatski sabor ne može anticipirati odluke koje će ubuduće donositi, pa inicijativa o osnivanju povjerenstva treba biti utemeljena na odredbama i u skladu sa Zakonom o istražnim povjerenstvima.

Javljujući se ponovno za riječ, zastupnik **Krpina** je ocijenio da Hrvatski sabor nije ograničen u prihvaćanju zaključaka i može donijeti predloženu odluku. Predsjedavajući je dodatno obrazložio opisane upute, ističući da osim poslovnih odredbi treba respektirati i parlamentarnu praksu. Prema tome, još se

nije dogodilo da bilo koji parlament donese odluku i unaprijed zaključi kako će glasovati o nekom predmetu u budućnosti. Ocjenjujući da predlagatelj ne traži trenutno formiranje istražnog povjerenstva, predsjedatelj je ponovio da se predložena inicijativa treba provesti u skladu sa Zakonom o istražnim povjerenstvima.

Postupak s divljeg Zapada

Sabor je nastavio s radom u popodnevnim satima, a Klub zastupnika HDZ-a uputio amandman na vlastite zaključke, dok je Klub zastupnika DC-a obavijestio da povlači svoje zaključke i supstituirao ih jednim zaključkom, informirao je predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić**.

Raspravu koja je uslijedila činilo je iznošenje stavova klubova zastupnika. U ime Kluba zastupnika SDP-a mr. sc. **Mato Arlović** je ustvrdio da sadržaj upućenog amandmana stvara novu situaciju oko prijedloga zaključaka. Inače, prijedlog zaključaka podsjetio ga je na čuveni postupak na divljem Zapadu - prvo ćemo ga objesiti a onda ćemo suditi.

Prejudicirati osnivanje istražnog povjerenstva ili donositi odluku kojom će se osnovati istražno povjerenstvo zapravo bi se iskazalo nepovjerenje aktualnoj vlasti u državnim tijelima da može išta obaviti.

Naime, imperativni je prijedlog bio da se osnuje istražno povjerenstvo, unatoč poznatoj odredbi u članku 91. da je moguće osnovati istražno povjerenstvo za povrede javnog interesa ili za pitanja od javnog interesa. Osim toga, osnivanje istražnog povjerenstva uređeno je posebnim Zakonom o istražnom povjerenstvu u kojem je vrlo precizno uređeno kako, na koji način pripremiti prijedlog za osnivanje istražnog povjerenstva. O tom pitanju tek treba raspravljati.

U takvoj raspravi se utvrđuje - postoji li povreda javnog interesa i u kojoj mjeri; - postoji li potreba da se to pitanje rasvijetli i istražuje, te osniva posebno parlamentarno istražno povjerenstvo.

Polazeći od tog stanovišta Klub zastupnika SDP-a predložio je

zaključke kao i Odbor za pravosuđe s ciljem da se podnesu informacije i poduzmu odgovarajuće mjere. Prema mišljenju Kluba, amandman Kluba zastupnika HDZ-a ne bi trebalo prihvatiti kao niti prijedlog zaključaka jer je za to nadležan Odbor za pravosuđe koji prati rad pravosudnih tijela i organa, ali samo ukoliko ocijeni da postoje razlozi da ne može funkcionirati pravosudna vlast. U tom slučaju može predložiti Saboru čitav niz mjera, pa i prijedlog da se formira istražno povjerenstvo.

U slučaju kada je izrečena tvrdnja da postoji sprega između ljudi izvana i organiziranog kriminala, koja može praktički srušiti parlamentarnu vlast, jasno je da njegova radna tijela i svi oblici državne vlasti moraju poduzeti odgovarajuće mjere da se to utvrdi te se u skladu s Ustavom i zakonom poduzmu odgovarajuće mjere.

Prejudicirati to osnivanjem istražnog povjerenstva ili donositi odluke kojom će se osnovati istražno povjerenstvo zapravo bi se iskazalo nepovjerenje aktualnoj vlasti u državnim tijelima da može išta obaviti.

To su bili razlozi koje je naveo mr. Arlović zbog kojih nije moguće prihvatiti tekst zaključaka rekao je, a odgovor su na riječi predsjednika Kluba zastupnika HDZ-a koji polazi od pretpostavke da Vlada ne bi mogla podnositi izvješće jer je ona pomagač. Iz tih riječi i riječi državnog odvjetnika se može zaključiti da se sumnja i unaprijed želi usmjeriti rad istražnog povjerenstva prema Vladi i drugim tijelima, iako je državni odvjetnik jasno spomenuo politiku, a ne Vladu.

Bilo da su te riječi istinite ili se radi samo o njegovoj impresiji, drži kako treba poduzeti sve mjere da se ta tvrdnja rasvijetli, a u slučaju postojanja organiziranog kriminala s njime uhvati ukoštac. Taj posao ne trpi odlaganje i nije moguće očekivati da predstavnici vlasti ne poduzmu određene mjere. U slučaju da to ne mogu učiniti, tada treba govoriti o krizi sustava, razmotriti i druge mjere, te krizu riješiti ako treba i na izborima, rekao je mr. Arlović.

Ispitati utemeljenost tvrdnji

Za riječ se javio predstavnik Kluba zastupnika HDZ-a **Drago Krpina** i citirao riječi zastupnika Arlovića koji je čuvši za namjeru Kluba da predloži osnivanje istražnog povjerenstva u

svezi s tvrdnjama državnog odvjetnika, rekao da njegov Klub u načelu nije protiv, kada se za to steknu uvjeti. To je i stav Kluba zastupnika HDZ-a, rekao je Krpina, a nakon prigovora predsjednika Sabora da je smiješno da Sabor obvezuje samog sebe, Klub je uputio amandman prema kojem bi Sabor zadužio Odbor za pravosuđe da u roku 30 dana pripremi prijedlog odluke o osnivanju istražnog povjerenstva koje bi ispitalo utemeljenost tvrdnji koje je u usmenom dijelu izvješća iznio glavni državni odvjetnik, a radi se o povezanosti organiziranog kriminala s institucijama vlasti.

U slučaju da se prihvati ovaj zaključak, to ne bi bilo "prejudiciranje", rekao je odbacujući da ovaj prijedlog zaključaka ima logiku divljeg zapada koju je on zapravo prepoznao u postupku Vlade prema državnom odvjetniku kada je njezinim pritiscima i pritiscima medija bio prisiljen na ostavku i prije nego li je Sabor raspravljao o njegovom izvješću.

Zaključkom koji predlažu ne prejudicira se, osim što se šalje poruka hrvatskoj javnosti da je Sabor ozbiljno shvatio izrečene optužbe riječima koje nikada prije nisu izrečene u Saboru.

S predsjedničkog stola, koristeći se svojom poslovničkom mogućnošću **predsjednik Sabora** je, polazeći od konstatacije da je krivo interpretiran, odbacio rečeno na njegovo račun.

Za ispravak navoda javio se mr. **Mato Arlović** i rekao da se u oba slučaja radi o prejudiciranju. U prvom slučaju izrečeno je da će se osnovati istražno povjerenstvo, a to je u suprotnosti s odredbama Zakona o istražnom povjerenstvu. Što se pak tiče, teksta amandmana, podsjetio je na poslovničku normu da predsjedništvo Sabora može zadužiti radno tijelo da razmotri pitanje iz svoje nadležnosti, te da nije moguće unaprijed obvezati Odbor za pravosuđe da je dužno pripremiti prijedlog o formiranju istražnog povjerenstva. Na kraju je zaključio kako se ne protivi da Odbor, sukladno svojoj nadležnosti, razmotri potrebu da bude formirano istražno povjerenstvo, dok priprema prijedloga treba biti prepuštena saborskom radnom tijelu.

U ime Kluba zastupnika HSS-a **Ljubica Lalić** je navela razloge zbog kojih prijedlog Kluba zastupnika nije prihvatljiv, ali ne "iz poslovničkog izmotavanja" kako je to ocijenio

zastupnik Krpina, nego jer je logički nemoguće da Sabor sam sebe obvezuje da mora osnovati istražno povjerenstvo.

Isti je stav glede sadržaja amandmana jer se njime zadužuje Odbor i unaprijed obvezuje članove Odbora na koji način donijeti odluku.

U Klubu, naime postoji zainteresiranost članova da se utvrdi činjenično stanje i osnovanost ozbiljnih optužbi.

Međutim, činjenica je da se HDZ pretvara u branitelja državnog odvjetnika čije su razrješenje tražili u studenom prošle godine.

Zalažući se za poštivanje zakonskih normi i zaključaka kojima se obvezuje Vlada da u roku 30 dana Saboru dostavi informaciju o stanju kriminaliteta i pravne sigurnosti, mišljenja je da će biti stvoreni uvjeti za pokretanje rasprave o osnivanju istražnog povjerenstva.

HDZ nije branitelj Ortynskoga

Ante Beljo (HDZ) je u izlaganju gospođe Lalić vidio razlog za ispravak njezinog navoda da se Klub zastupnika HDZ-a postavlja kao branitelj Ortynskog. Činjenica je drugačija, rekao je - HDZ je tražio ostavku državnog odvjetnika već davno prije, ali se u ovom slučaju radi o njegovom izvješću i usmenim tvrdnjama kojima je optužio Vladu za spregu izvršne i sudske vlasti s organiziranim kriminalom i medijima, a takva je sprega najveća prepreka funkcioniranju demokracije i pravne države u nekoj državi. To su pravi razlozi zbog kojih HDZ traži osnivanje povjerenstva kako bi se optužbe rasvijetlile.

U pojedinačnoj raspravi koja je uslijedila **Luka Bebić (HDZ)** je citirao riječi državnog odvjetnika kojima je optužio da organizirani kriminal ima svoje ljude u medijima, politici, među odvjetnicima, u sudstvu i drugdje, bilo u vidu zaštitnika, logističara, pomagača, simpatizera ili možebitnih ucijenjenih, a što se tiče osvrta na rad policije, rekao je - možda je bolje o tome ne govoriti.

Budući da su time više-manje optuženi svi koji su sastavni dio politike, povjerenstvo koje bi bilo formirano moglo bi otkloniti sumnje bačene na one koji u to nisu umiješani.

Prvenstveno bi Vladi trebalo biti u interesu da odbaci ove kvalifikacije čovjeka koji je još uvijek državni

odvjetnik i koji ima određene zasluge u borbi protiv organiziranog kriminala.

Slične je tvrdnje o sprezi političara i organiziranog kriminala gospodin Ortynski i prije iznosio a one uključuju i saborske zastupnike vladajućih stranaka i oporbenih. U slučaju da se utvrdi kako su optužbe neosnovane on u tom slučaju treba snositi odgovornost za javno izgovorenu riječ.

Mišljenja je da nema razloga navoditi i koristiti proceduralne razloge da bi se izbjeglo doći do istine koje se, uostalom on sam ne boji.

Istinu treba utvrditi i zato što je bilo izrečenih mišljenja da se Ortynskoga smjenjuje zbog afere s riječkom bankom, pa je i za vladajuće političare važno da se osnuje istražno povjerenstvo i utvrdi u kojoj su mjeri te tvrdnje utemeljene.

U nastavku rasprave sudjelovao je **Josip Leko (SDP)** tvrdeći da se citatima riječi državnog odvjetnika slučaj politizira, a iz formulacija na pijedestal "izvlači" Vlada, a još više kada se za državnog odvjetnika u ostavci traži osnivanje povjerenstva a za izjave ili davanje suglasnosti općinskom državnom odvjetniku u Splitu za skidanje imuniteta zastupniku, traži smjena.

Što je logičnije, rekao je, nego da državni odvjetnik o svemu što je naveo podastre dokaze ako se zna da za to ima 18 mjeseci vremena.

Smatra kako ne treba nasjesti politizaciji i tražiti osnivanje povjerenstva za Vladu i pritom nemati povjerenja da je moguće u redovnom postupku donijeti program mjera i naći odgovor na postavljena pitanja. Također vidi apsurd u tome da državnog odvjetnika u ostavci brani opozicija, smatrajući da je pozicija to zaslužila jer nije na pravi način odgovorila državnom odvjetniku na što je on izjavio prije, kada je Klub zastupnika HDZ-a tražio njegovu smjenu.

Zadržati iste kriterije

Za ispravak navoda javio se **Luka Bebić**, i negirao da je u svome izlaganju mislio na Vladu. Kada je govorio o političarima mislio je i na oporbu.

Osim toga, prigovorio je vladajućima da se upotrebljava taj pojam u slučaju neke kritike kao što je primjerice bilo s potpredsjednicom Vlade Željkom Anutnović kada je ocijenila izvješće pučkog pravo-

branitelja. Dok je sve to prigovarao bivšoj vlasti oni su govorili o obliku demokracije, upozorivši da u svim situacijama treba imati iste kriterije.

Za ispravak navoda javio se i dr.sc. **Anto Kovačević** jer ne vidi da je apsurd tražiti osnivanje istražnog povjerenstva, nego imenovati novog državnog odvjetnika, a prethodno ne ispitati tvrdnje Ortynskog o organiziranom kriminalu.

Predsjednik Sabora je upozorio zastupnike da ispravci navoda ne služe za polemike.

U svome ispravku navoda na izlaganje zastupnika Leke, **Ivan Jarnjak (HDZ)** je odbacio tvrdnje da oporba brani Ortynskog, a bila je protiv njegovog postavljanja, podsjetio je, pa čak nije podržala ni njegov rad. Jedino traži da se ispita istinitost njegovih navoda, rekao je zastupnik.

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) je u ispravku navoda rekao da se jednako misli i na nepravilnosti u postupanju pozicije i opozicije, a pogotovo jer postoji slučaj Riječke banke u koji su, prema naznakama, umiješane obje strane.

Nastavljeno je s raspravom u kojoj se **Drago Krpina** osvrnuo na izrečenu kvalifikaciju o pokušaju politizacije, rekavši da je HDZ-u bio cilj da u skladu sa Zakonom o istražnim povjerenstvima uputi prijedlog za osnivanje istražnog povjerenstva.

Politizacija bi bila da je tražena istina a saborska se većina s time nije složila pa bi tada s time izašli u javnost. Umjesto toga HDZ traži da se osnuje radno tijelo koje bi utvrdilo jesu li utemeljene optužbe državnog odvjetnika.

S obzirom na to da su nesporne riječi koje je izgovorio državni odvjetnik, neprihvatljiva je i ocjena da se radi o prejediciranju kako to naziva zastupnik Arlović, a razlozi koji navode na osnivanje povjerenstva više su nego ozbiljni.

S obzirom na to da se HDZ-u prigovara i da brani Ortynskog, odgovorio je da je svojevrmeno tražena njegova smjena a naveli su i razloge.

U ovom slučaju drže se samo principa da i u slučaju kada se nekoga smatra krivim i odgovornim brane njegovo pravo na obranu od optužbi. To mu Vlada osporava, time što je unaprijed donijela odluku o njegovoj smjeni i već odredila nasljednika, a to je nehumano.

Pred izrečenim optužbama se ne može žmiriti, rekao je, niti će one odbijanjem osnivanja povjerenstva

nestati, te je dodao da iznalaženje istine zapravo može doprinijeti smirivanju tenzija. Naime, odbijanje ostavlja prostora špekulacijama da je možda državni odvjetnik govorio istinu, i da se nešto želi zataškati.

Na sve upućene mu ispravke navoda javio se **Josip Leko** i odgovorio da vjeruje kako ga nije gospodin Krpina sasvim nenamjerno djelomično citirao a time i krivo. Naime, u riječima državnog odvjetnika ne spominje se Vlada a ni Sabor.

Državni odvjetnik je sam podnio ostavku

U ispravku je sudjelovao i zastupnik mr.sc. **Mato Arlović** na konstataciju zastupnika Krpine da je državni odvjetnik smijenjen i prije rasprave u Saboru. Istina je, rekao je Arlović da je državni odvjetnik sam podnio ostavku i nije smijenjen. Tek predstoji rasprava o razrješenju, rekao je. Hoće li doći do razrješenja zbog ostavke ili iz drugog razloga ovisit će o tijeku rasprave.

Kao što postoje zloporabe postupovnih odredbi kaznenog postupka, u Saboru HDZ cijeli dan zloupotrebljava poslovničke odredbe zbog čega trpe saborski zastupnici i hrvatska javnost.

U nastavku pojedinačne rasprave **Mladen Godek (HSLS)** je citirao misao W. Churchilla da u trenutku kada treba donijeti politički značajnu odluku osnuje komisiju ili povjerenstvo (ako se ne želi ništa ozbiljno napraviti), a sam dvoji o tome gubi li se vrijeme u ovakvim raspravama. One nisu sasvim uzaludne jer su donijeti važni zaključci koje su predložili Odbor za pravosuđe i Klub zastupnika SDP-a.

Emocionalna reakcija Ortynskog u usmenom izlaganju bila je tek povod za donošenje odluka i zaključaka, rekao je, informirajući da je već i na pisano izvješće Odbor za pravosuđe donijelo zaključke, ali i na osnovi saznanja i uočavanja problematike u pravosuđu.

Kao što postoje zloporabe postupovnih odredbi kaznenog postupka, u Saboru HDZ cijeli dan zloupotrebljava poslovničke odredbe zbog čega trpe saborski zastupnici i hrvatska javnost.

Poslovničku primjedbu uputio je **Luka Bebić** doživjevši riječi gospodina Godeka kao lekciju. Poslovnička primjedba odnosila se na članak 213. po kojem je predsjednik Sabora dužan zaštititi zastupnika kojem se osporava pravo da HDZ-ovi zastupnici govore o točki dnevnog reda povodom izvješća Odbora za pravosuđe i klubova zastupnika SDP-a i HDZ-a.

Predsjednik je imao razumijevanja za prosvjed, kako je rekao i podsjetio da je u dvorani bilo u više navrata razloga za intervencijom ali nije jer je htio izbjeći stvaranje loše atmosfere.

Treba ustvrditi istinu

Najavljeni su ispravci netočnih navoda, pa je **Ante Beljo** reagirao na zaključke koje je donio Odbor za pravosuđe prigovorivši da sadržaj koji se nudi - u prijedlog ne može biti zamjena za istražno povjerenstvo, a suprotno tome HDZ traži osnivanje istražnog povjerenstva kako bi se potvrdile ili demantirale istine koje je izrekao državni odvjetnik.

Milan Kovač (HDZ) je prigovor uputio zastupniku Godeku rekavši da je bio glasnogovornik kada je trebalo formirati istražno povjerenstvo da se ispita slučaj Večernjeg lista a sada to isto smatra gubljenjem vremena.

Osnivanje za Večernji list je bilo dobro jer je prestala "visjeti" u zraku optužba da se krivo prodalo, pa tako i u ovom slučaju treba ustvrditi istinu.

Ljubo Česić-Rojs je prigovorio da se naziva zloporabom saborske govornice kada je koriste zastupnici HDZ-a i traži osnivanje istražnog povjerenstva, a to je zapravo govorenje istine, prosvjedujući ujedno zbog skidanja imuniteta.

Završen je dio rasprave nakon koje nije bilo prijavljenih pa je riječ dobio predstavnik predlagatelja **Drago Krpina**. On je na prigovor zastupnika Godeka da HDZ zlorabi Poslovnik uzvratilo da je na početku sjednice raspravu o izvješću državnog odvjetnika otvorio predsjednik Odbora za pravosuđe Luka Trconić i zatražio stanku jer je Odbor razmotrio pisano izvješće a usmeno ga je bitno nadopunjavalo, te je smatrao da ga je potrebno razmotriti. Takvo je postupanje ispravno i u skladu s Poslovnikom, rekao je premda se moglo postupiti i drugačije i glasovati o izvješću i time završiti ovu točku dnevnog reda. Time nemaju osnova optužbe upućene HDZ-u da zlorabi Poslovnik i da se gubi vrijeme.

Štoviše, kolege Leko i Godek su pokušali relativizirati riječi državnog odvjetnika. Prvi da su citati istrgnuti iz konteksta što nije točno, jer u tom slučaju ni iskusni pravnik kao što je Luka Trconić u ime Odbora za pravosuđe ne bi postupio na poznati način, a to ujedno demantira zastupnikovu tvrdnju.

Nakon što je citirao u cijelosti dio u kojem državni odvjetnik optužuje medije, odnosno novinare za honorirane napise kojima diskreditiraju određenu osobu što je povezanost s organiziranim kriminalom, a on ima svoje ljude u medijima i politici što su zapravo teške optužbe na koje su reagirali i Odbor, klubovi zastupnika HDZ-a i SDP-a, te je riječi upravo pokušao relativizirati zastupnik **Godek** ocjenjujući istup državnog odvjetnika kao emocionalnu reakciju.

Još je jednom podsjetio na traženja Kluba zastupnika HDZ-a, koji je samo dodao svoje prijedloge na zaključke Odbora za pravosuđe, kako bi konačni bili konstruktivni, svrhovitiji i korisniji.

Očekuje da će članovi Odbora voditi ozbiljnu i utemeljenu raspravu pa i ako se utvrdi da ne postoje razlozi za formiranje istražnog povjerenstva, nije se radilo o prejudiciranju, kao što je ocijenjeno nego poruci hrvatskoj javnosti da se Sabor želi očitovati o optužbama. Naime, smatra da Vlada u svome djelovanju ne može zamijeniti istražno povjerenstvo stoga što je i ona među optuženima (ministar policije je među optuženima). Nelogično je, rekao je da opravdano ili neopravdano osumnjičeni izvješćuje o opravdanosti odnosno neopravdanosti optužbe.

Ne prihvati li se zaključak odašilje se javnosti pogrešna politička poruka što neće vrijediti za Klub zastupnika HDZ-a.

Usljedili su ispravci navoda. **Josip Leko** je rekao da je upravo citirajući cjelinu zastupnik potvrdio da je njegov prigovor bio utemeljen. **Mladen Godek** je prigovorio zastupniku da je rekao da neće zlorabiti vrijeme, a ipak jest.

Većina nije prihvatila prijedlog HDZ-a

Ovim je javljanjem završena rasprava i predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** pročitao je redefinirani prijedlog zaključaka Kluba zastupnika HDZ-a. Zadužuje Odbor za pravosuđe da u

roku 30 dana pripremi Prijedlog odluke o osnivanju istražnog povjerenstva koje će ispitati utemeljenost tvrdnji koji je u usmenom dijelu izvješće iznio glavni državni odvjetnik Radovan Ortynski o povezanosti organiziranog kriminala s institucijama vlasti. **O tom se prijedlogu glasovalo ali nije prihvaćen ("za" je bilo 24, 57 "protiv" i 4 "suzdržana").**

Predsjednik Sabora je iskoristio svoje pravo da javnosti pojasni da su razlike u stavovima proceduralne, a ne suštinske naravi, te poslovničke naravi koje pred zastupnike stavlja Zakon o istražnim povjerenstvima radi kojih se nije smjelo donijeti predloženi zaključak Kluba zastupnika HDZ-a. Također je rekao iskoristiti svoje pravo i sazvati sjednicu predsjednika klubova zastupnika i Predsjedništva Sabora i pokušati potaknuti na Zakonu o istražnim povjerenstvima, formiranje istražnog povjerenstva.

Informirao je zastupnike da je Klub zastupnika DC-a povukao svoje zaključke i umjesto njih predložio samo jedan zaključak.

O njemu je govorila **Vesna Škare-Ožbolt**. Zatražili su da se izvrši analiza učinaka nastalih spajanjem državnog pravobraniteljstva i državnog odvjetništva a ono proizlazi iz ocjene da je u nerazmjeru prikaz rada na kaznenim predmetima odnosno građanskim i upravnim predmetima (od 130 strana izvješća samo je nekoliko posvećeno ovoj temi) pa se može steći pogrešan dojam da su kazneni predmeti značajniji od građanskih.

Iz Izvješća se ne saznaje kako je država zastupana u sporovima i kako se to odrazilo na proračun te na ostale probleme koji iz toga proizlaze.

Nastavljeno je s raspravom pa je u ime Kluba zastupnika SDP-a mr.sc. **Mato Arlović** rekao da će glasovati za predloženi zaključak Kluba zastupnika DC-a. Razlog je u tome što državni odvjetnik se samo da nije obavijestio o tom segmentu svoga rada nego tom poslu pristupa šablonski, što se vidi po tome što se njegova izvješća ne razlikuju od prethodnih.

Miroslav Rožić je u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a podržao

razloge navedene u zaključku DC-a povezujući sličnosti i metode u smjeni bivšeg i sadašnjeg državnog odvjetnika.

Propust Izvješća je i u tome, rekao je, što ne govori što je s državnim imovinom, te naznačio da nije loše priznati pogrešku da je spajanjem institucija donijeta loša odluka koju treba ispraviti.

Rasprava je bila završena ali je riječ zatražio u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Drago Krpina**. Rekao je da je u vrijeme donošenja zakona o spajanju institucija upozoravano da je problematičan razlog smjena pravobranitelja Petra Šale i da nema opravdanih razloga za njihovo spajanje. O tome je odlučila većina svojim glasovima. Stoga će prihvatiti zaključak Kluba zastupnika DC-a i podržati intervencije u Zakon kojim bi se spojile odvojene institucije.

U ime Kluba zastupnika IDS-a **Damir Kajin** je podržao prijedlog da se razdvoje spomenute institucije izrazivši protivljenje primijenjenoj metodi smjenjivanja.

Što se tiče gospodina Ortynskog - njega je postavila politika i ona ga smjenjuje ali pritom nije žrtva režima, niti vlast može postati žrtvom temeljem njegovih ocjena, rekao je. Međutim, dodao je, svi postajemo žrtve jedne iracionalne atmosfere u sabornici. Gospodin Ortynski je jednako otišao kako je došao - na krilima medijske slave i tako je iskoristio medije.

Po završetku ovog dijela rasprave glasovalo se o prijedlogu Kluba zastupnika DC-a. Prihvaćen je većinom glasova (79 "za", 2 suzdržana).

Marija Bajt (HDZ) je zatražila petnaestminutnu stanku radi očitovanja, kako je rekla o prijedlogu predsjednika Sabora vezano uz rad koordinacije.

Predsjednik Sabora je uzvratilo da je samo najavio sazivanje sjednice na koju će pozvati predsjednike klubova zastupnika i Predsjedništvo Sabora što je dužan prema javnosti. Zastupnica je potom zatražila stanku i radi toga što je odbijen prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a.

Nakon održanog sastanka Kluba zastupnika HDZ-a u njegovo je ime

Drago Krpina iznio stajalište, u kojem je izrazio zadovoljstvo tolerantnom i konstruktivnom raspravom, pokrivenosti teme u glavnom mediju, i rekao da je rasprava pokazala da nema bitnih razlika među strankama u stavovima, te da je to i javnost razumjela.

Time je okončana rasprava o Godišnjem izvješću o radu Državnog odvjetništva Republike Hrvatske za 2001. godinu te izjašnjavanje o predloženim zaključcima.

Prihvaćeni zaključci glase:

1. Ne prihvaća se Godišnje izvješće o radu Državnog odvjetništva Republike Hrvatske za 2001. godinu.
2. Zadužuje se Državno odvjetništvo Republike Hrvatske da, najkasnije u roku od tri mjeseca izradi Program mjera kojim će ostvariti pretpostavke za veću učinkovitost Državnog odvjetništva u kaznenom progonu počinitelja kaznenih djela u oblasti gospodarskog i organiziranog kriminaliteta, zloporabe opojnih droga te ratnih zločina i uputi ga Hrvatskome saboru.
3. Obvezuje se Vlada RH da u roku od 30 dana Hrvatskom saboru podnese Informaciju o stanju kriminaliteta i pravne sigurnosti u RH, a osobito o djelovanju organiziranog kriminala i osoba bliskih njemu, koji ugrožava rad pravosudnog sustava a mogu ugroziti, ako im zasmeta, i rad samog Hrvatskog sabora.
4. Obvezuje se Vlada RH da u roku od 30 dana predloži mjere kojima će se suzbiti djelovanje organiziranog kriminala i s njim povezanih osoba, osigurati djelovanje pravosudnog sustava i puna pravna sigurnost za sve građane.
5. Zadužuje se Državno odvjetništvo da izvrši Analizu učinaka izvršenog spajanja bivšeg Državnog pravobraniteljstva i Državnog odvjetništva i o tome izvijesti Hrvatski sabor i Vladu RH u roku od 30 dana.

Đ.K.; S.F.; V.Ž.; M.P.

PRIJEDLOG ZAKONA O BORAVIŠNOJ PRISTOJBI; PRIJEDLOG ZAKONA O TURISTIČKIM ZAJEDNICAMA I PROMICANJU HRVATSKOG TURIZMA

Prethodna rasprava podloga za izradu zakonskih prijedloga

Hrvatski sabor proveo je prethodnu raspravu o prijedlozima zakona o boravišnoj pristojbi i o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, kako je to predložilo matično radno tijelo Odbor za turizam. Prijedlozi i sugestije iz prethodne rasprave pridonijet će formuliranju što boljih rješenja u zakonskim prijedlozima koje će biti podnesene Hrvatskom saboru u prvo čitanje.

O PRIJEDLOZIMA

... ZAKONA O BORAVIŠNOJ PRISTOJBI TE ...

Predloženim Zakonom uredila bi se pitanja obveznika plaćanja boravišne pristojbe, način utvrđivanja visine boravišne pristojbe, njena naplata i uplata, raspodjela prikupljenih sredstava, nadzor nad uplatom i naplatom boravišne pristojbe te obveza prijave i odjave turista.

Predlagatelj smatra da će se donošenjem ovog Zakona učinkovitije riješiti naplata i uplata boravišne pristojbe, racionalnije i učinkovitije trošenje tako prikupljenih sredstava, svrsishodnije raspoređivanje sredstava boravišne pristojbe unutar sustava turističkih zajednica te učinkovitija prijava i odjava turista.

... O TURISTIČKIM ZAJEDNICAMA

Predloženim zakonom uređuje se ustrojstvo sustava turističkih zajednica, razvrstavanje turističkih općina i gradova u turističke razrede, područja za koja se osnivaju pojedini oblici turističkih zajednica, članstvo u turističkim zajednicama, zajednički ciljevi turističkih zajednica, tijela turističkih zajednica i njihov djelokrug, način rada i zadaće pojedinih

oblika turističkih zajednica, osnovna načela financiranja i gospodarenja, prihodi i korištenje prihoda turističkih zajednica i nadzor nad turističkim zajednicama.

Posljedice donošenja Zakona koje je predlagatelj naglasio su slijedeće: racionalizacija sustava, povećanje učinkovitosti sustava, bolja koordiniranost unutar sustava, svrsishodnije trošenje sredstava, povećanje zakonitosti rada turističkih zajednica, bolja promocija turističkih proizvoda, povećanje stručnosti zaposlenih u turističkim zajednicama te kvalitetnija turistička ponuda.

RADNA TIJELA

Prihvatanje **Prijedloga zakona o boravišnoj pristojbi** podržao je **Odbor za zakonodavstvo. Odbor za turizam** je iskazao mišljenje da bi se o predloženom Zakonu trebala provesti prethodna rasprava, dok bi se sva mišljenja i prijedlozi dostavili predlagatelju koji ih je pri izradi prijedloga zakona dužan uzeti u obzir.

Prihvatanje **Prijedloga zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma** podržao je **Odbor za zakonodavstvo. Odbor za turizam** je iskazao mišljenje da bi se o predloženom Zakonu trebala provesti prethodna rasprava, dok bi se sva mišljenja i prijedlozi dostavili predlagatelju koji ih je pri izradi prijedloga zakona dužan uzeti u obzir.

RASPRAVA

Uvodno je govorio zamjenik ministra turizma **Zdenko Mičić**. Rekao je da se predlaže donošenje zakona

kojima će se na drugačiji način urediti sustav financiranja turističkih zajednica. Istaknuo je dalje da su tijekom izrade ovih Zakona provedene široke rasprave s kojih je prihvaćeno mnogo primjedaba, a isto će tako, kaže, biti uvažene primjedbe i prijedlozi koji će biti izneseni i na saborskoj raspravi.

Rasprava bi trebala biti temelj izrade Zakona za prvo čitanje

Potom je u ime Odbora za turizam govorio njegov predsjednik **Valter Drandić**. Ukazao je na to kako je Odbor iskazao stav o velikoj važnosti Prijedloga zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, o osjetljivosti materije koja se uređuje ovim Zakonom, te o višestoljetnoj tradiciji turističke organizacije u Hrvatskoj. Naglasio je dalje kako predložena rješenja mogu dovesti do prevladavajućeg utjecaja Ministarstva turizma na oblike organiziranja turističkih zajednica te

Ministarstvo turizma nema jasnu viziju razvoja hrvatskog turizma.

time i na cjelovitost sustava turističkih zajednica kao i na uvjete rada zaposlenih u uredima tih zajednica. Zatim bi se Zakon, kaže, reflektirao na nezakonitost samog sustava turističkih zajednica, mogao bi dovesti do slabljenja lokalnih poticaja onih koji su zainteresirani za cjelokupni razvitak turističkog mjesta ili područja, te do usmjeravanja djelatnosti turističkih zajednica samo na zadaće koje se odnose na turističku promociju. Smatra kako je za zaključiti da se predloženim Zakonom ne omogućuje funkcioniranje cjelovitog i konzistentnog sustava turističkih zajednica to više što se u

dosadašnjoj praksi pokazalo nužnim da u turističkom mjestu mora postojati turistička organizacija u okviru koje će se obavljati poslovi prijave i odjave turista, naplate boravišne pristojbe, informacijski punkt te je nužno organizirati aktivnosti oko uređenja samog turističkog mjesta. Zamjerio je predlagatelju što je u zakonu izostavljeno unapređivanje općih uvjeta boravka turista. Zatim je mišljenja da bi trebalo raspraviti o potrebi da turistička zajednica može obavljati poslove objedinjavanja ponude u privatnom smještaju te poslove posredovanja u iznajmljivanju privatnih soba i apartmana. Nije mu jasno zbog čega je u Zakonu izostavljena odredba postojećeg Zakona prema kojoj predsjednika turističke zajednice bira skupština turističke zajednice. Ukazao je i na obvezu razvrstavanja pojedinih naselja na području turističke općine ili grada u turističke razrede, međutim, kaže, ministar turizma donosi pravilnik o proglašenju turističkih općina i gradova u turističke razrede, što znači da se naselja neće proglašavati turističkim i razvrstavati u turističke razrede. Istaknuo je i odredbu temeljem koje se ministar turizma ovlašćuje da donese propis o posebnim uvjetima koje moraju ispunjavati zaposleni u turističkom uredu. Uvodi se, rekao je, obveza polaganja stručnog ispita što, zaključuje, znači da će svi direktori i zaposleni u turističkim uredima biti to obvezni položiti. Pita, koliko je potrebno uvoditi tu obvezu, ako osobe zaposlene u turističkim uredima već ispunjavaju posebne uvjete koje propisuje ministar turizma. Zaposleni u turističkim uredima nisu državni službenici, konstatirao je gospodin Drandić. Rekao je, dalje, da Odbor smatra kako bi trebalo raspraviti mogućnost da se godišnje financijsko izvješće Hrvatske turističke zajednice dostavlja Hrvatskom saboru zbog njegovog potvrđivanja s obzirom na to da se radi o vrlo velikim sredstvima Državnog proračuna. Dvojbena je ocijenio hoće li se predloženim odredbama postići željeni cilj, a to je racionalizacija sustava turističkih zajednica i njihovo uspješnije djelovanje. Na kraju izlaganja je predložio da Hrvatski sabor donese slijedeći zaključak: "O Prijedlogu zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma provest će se prethodna rasprava na sjednici Hrvatskog sabora. Sva stajališta, mišljenja i

prijedlozi dostavit će se predlagatelju koji je obavezan pri izradi Konačnog prijedloga zakona uzeti ih u obzir te posebno obrazložiti one koje nije mogao prihvatiti." Dodao je da je Odbor na isti način pristupio i Prijedlogu zakona o boravišnoj pristojbi te predlaže donošenje istog zaključka.

Zakone treba sustavno doraditi

U ime Odbora za zakonodavstvo govorio je predsjednik Odbora **Josip Leko**. Naglasio je da bi sadržaj Zakona trebalo sustavno doraditi kako bi bilo razvidno je li osnivanje turističkih zajednica obvezatno. Također, kaže, nije razvidno o kakvom se članstvu drugih fizičkih i pravnih osoba radi u turističkoj zajednici. Slijedom toga nije razvidno ni vlasništvo nad imovinom zajednica, način odlučivanja, a posebno način njihova prestanka, dodao je zastupnik. Smatra dalje da nije jasno radi li se u Zakonu o subjektima čija je zadaća promicanje i unapređenje turizma Republike Hrvatske ili gospodarskih interesa pravnih i fizičkih osoba koje pružaju ugostiteljske i druge usluge. Iskazao je mišljenje da ako se Zakonom uređuje sustav i ustrojstvo te način rada turističkih zajednica, malo prostora ostaje za gospodarenje, a posebno je, kaže, upitno utvrđivanje turističke regije. Drži da je nužno doraditi i odredbe koje govore o djelovanju, radu i djelatnostima turističke zajednice. Prigovor je uputio i na odredbe kojima se omogućuje zaduživanje turističke zajednice na temelju odluke turističkog vijeća bez čije druge suglasnosti. Načelne primjedbe uputio je i na odredbe koje se odnose na osnivanje i na prestanak turističke zajednice. Zaključio je da sve navedene odredbe treba pravno uskladiti s propisima pravnog sustava Republike Hrvatske. Iznio je potom prijedlog zaključka kojim bi se obvezala Vlada da umjesto teksta za drugo čitanje ovog zakona podnese novi Zakon o članarinama u turističkim zajednicama.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **Dario Vukić (HDZ)** je rekao kako mu nije jasno zašto se čekalo dvije godine s Prijedlogom zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma. Nije mu, kaže, jasno zašto ministrica turizma nije prihvatila neke dobre i kvalitetne prijedloge koje je HDZ predlagao još 2000. godine. Drži da ovim Zakonom nije riješeno to

da se većina sredstava mora utrošiti na uređenje mjesta i na promidžbu. Istaknuo je dalje, kako se iz predloženih zakona vidi da Ministarstvo turizma nema jasnu viziju razvoja hrvatskog turizma. Misli da se svi nad tim trebamo zamisliti jer turizam uz poljoprivredu predstavlja prednost i ključ razvoja Hrvatske. Zamjerio je Ministarstvu turizma i to što nije na adekvatan način predložilo privatizaciju turističkog portfelja, te se nije uspjelo izboriti na inzistiranje uređenja, dovršenju prostornih planova i utvrđivanju obalnog pojasa kako bi se očuvao dragulj Jadranska obala. Drži dalje da se turistička regionalizacije ne bi smjela poistovjećivati s regionalizmom. Neprihvatljivim dalje drži administrativno ukidanje turističke zajednice jer ako je neko područje da treba imati turističku zajednicu to mu se mora i omogućiti, zaključio je zastupnik. Primjedbe je tada uputio i na Prijedlog zakona o boravišnoj pristojbi. Smatra nepotrebnim reguliranje posebnog statusa kod osoba koje borave kod stanovnika turističke općine ili grada. Mišljenja je da sve osobe koje borave u turističkom mjestu bez obzira u kojoj vrsti objekta borave, obveznici su plaćanja boravišne pristojbe. Predložio je i to da se boravišna pristojba treba platiti u roku od 30 dana nakon proteka zadnjeg dana u mjesecu za koji se boravišnu pristojbu ispostavio račun. Također je iznio stav da bi se prihodi ostvareni iz boravišne pristojbe na plovnom objektu nautičkog turizma i lučke kapetanije raspoređivali uz jasno definiranu namjenu razvoja nautičkog turizma. Ukazao je i na to da se turističke zajednice bune zbog smanjenja prihoda iz boravišne pristojbe sa 65 na 60 posto. Uz to, kaže, predlažu kontrolu 30 posto tih sredstava koja su doznačavana direktno na račun turističkih zajednica. Na kraju izlaganja predložio je Ministarstvu turizma održavanje okruglog stola na kojem bi se sučelili svi argumenti onih koji su protiv ovog Zakona te bi se na taj način ponudio hrvatski turistički proizvod, a ne politikanstvo.

O Prijedlogu zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma u ime Kluba zastupnika HSL-a govorio je **Željko Pavlic (HSL)**. Istaknuo je da je taj Zakon izazvao dosta nezadovoljstva u mnogim krugovima koji se bave turističkom djelatnošću, iskazavši mišljenje da se on kroz prvo, drugo pa

i treće čitanje može bitno poboljšati kako bi se ostvarila njegova osnovna intencija, a to je poboljšanje rada turističkih zajednica što bi u konačnici trebalo pridonijeti formiranju kvalitetnijeg turističkog proizvoda te boljoj promociji hrvatskog turizma. Nepotrebnim drži ukidanje mogućnosti formiranja turističkih zajednica na nivoima mjesta i županija, a iskazao je i protivljenje ukidanju turističkih zajednica županija. Upozorio je potom na moguću neravnopravnost među županijama, jer će, kaže, neke i dalje moći samostalno voditi turističku politiku, a neke će morati biti udružene u veliki regionalni sustav i pitanje je koliko će to biti korisno za njih. Smatra također da Hrvatska ne može imati dvije turističke politike, jednu za more, a drugu za kontinent, već se mora raditi na prožimanju i dopunjavanju turističke ponude koja će predstavljati Hrvatsku kao cjeloviti turistički proizvod u smislu čega valja poboljšati promociju turizma u cjelini. Izlaganje je zaključio time da Klub zastupnika HSLS-a prihvaća ovaj Zakon.

Treba osigurati provođenje ovih zakona

Stavove Kluba zastupnika HSLS-a glede Zakona o boravišnoj pristojbi iznijela je **Jadranka Katarinčić Škrlić (HSLS)**. Smatra da glavni cilj ovog zakona mora biti osiguranje njegovog provođenja i to prije svega u dijelu koji se odnosi na učinkovitiju naplatu i uplatu boravišne pristojbe, na učinkovitiju prijavu i odjavu gostiju, na racionalnije i učinkovitije trošenje sredstava boravišne pristojbe i svrsishodnije raspoređivanje sredstava. Predložila je potom da se razmisli o tome da se tolerira boravak prijatelja i rodbine jedne ili dvije noći, jer postoje i neke obveze zbog kojih ti ljudi moraju boraviti u turističkim mjestima. Upitala je, hoće li se boravišna pristojba naplaćivati i za boravak u turističkim mjestima u unutrašnjosti. Drži kako bi to trebalo svakako pojasniti. Osvrnula se tada na članak 11. rekavši da je nepotreban stavak 5. koji definira što je to kuća ili stan za odmor, budući da je to definirano u stavku prije. Pozdravila je uvođenje vinjete za nautičare te upitala hoćemo li s naplatom boravišne pristojbe po svakom ostvarenom noćenju na plovnom objektu

biti konkurentni s obzirom na to da je takvu pristojbu ukinula Italija. Mišljenja je dalje da bi trebalo omogućiti prijave i odjave gostiju preko Interneta odnosno putem E-maila, telefaksom i slično. Naglasila je kako ispada da će sukladno odredbama ovog Zakona inspektor moći ući u svaku kuću i provjeravati je li netko od gostiju prijatelj ili član rodbine. Ako nikoga ne nade to će biti uznemiravanje i narušavanje ljudskih prava, zaključila je zastupnica. Dodala je samo da bez obzira na iznesene primjedbe Klub zastupnika HSLS-a podržava predloženi Zakon.

Kroz prvo, drugo pa i treće čitanje može se zakon bitno poboljšati kako bi se ostvarila njegova osnovna intencija, a to je poboljšanje rada turističkih zajednica što bi u konačnici trebalo pridonijeti formiranju kvalitetnijega turističkog proizvoda te boljoj promociji hrvatskog turizma.

Današnja rasprava o Zakonu o turističkim zajednicama i o promicanju hrvatskog turizma ne bi nikako smjela zaboraviti smisao samog postojanja turističke zajednice, a to je promicanje hrvatskog turizma, rekao je u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a dr. sc. **Tonči Tadić (HSP)**. Smatra da ne bi trebalo ukidati mjesne turističke zajednice, a u tom su smislu, kaže, potrebne i županijske turističke zajednice kao balans interesa županijskih vlasti s turističkim djelatnicima. Naglasio je da bi stoga turističku zajednicu trebala imati i Ličko-senjska županija, jer je, kaže, potrebna promocija turizma kroz funkcionalnu regionalizaciju kroz povezivanje onih turističkih zajednica ili djelatnika koji se bave promocijom određenog vida turizma. Istaknuo je kako se boji da će taj Zakon unatoč "celofanu" nekakve nove regionalizacije i preslagivanja Hrvatske na nekakve regionalne turističke zajednice zapravo posredno vodi u centralizaciju kroz veću ulogu Ministarstva turizma u radu turističkih zajednica. Konstatirao je da je svrha Ministarstva turizma i turističkih zajednica potpora turizmu te koordinacija s lokalnom samoupravom i državnim upravom, ali cilj,

smatra, svih tih aktivnosti nije ništa drugo nego čim veći prihod Republike Hrvatske od turizma. Osvrnulo se tada na Prijedlog zakona o boravišnoj pristojbi. Mišljenja je da boravišna pristojba nije ništa drugo, nego porez, a ako na nešto porez onda on mora biti sagledavan u sklopu kompletnog poreznog opterećenja. Smatra da predloženi Zakon izravno udara na ustavno načelo jednakosti svih građana pred Zakonom. Naglasio je da i Zagreb ima svoju turističku zajednicu i ambicije biti turistički centar, te je upitao znači li to da će se i u Zagrebu morati plaćati boravišna pristojba. Drži kako to slično na model pasoša za promet unutar Sovjetskog Saveza. Drži da bi se boravišna trebala prikupljati kroz porez na dobit, odnosno porez na dohodak i da bi trebalo napustiti koncept boravišne pristojbe, kao što je to napravila Italija. Osvrnulo se i na pitanje nautičkog turizma rekavši da se od njega ni iz daleka ne ostvaruju prihodi o kojima se priča, a vrlo je ekološki opasan. Zaključio je da se Klub zastupnika HSP-a i HKDU-a zalaže za to da se o Zakonu o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma provede načelna rasprava, dok bi se s druge strane potpuno odustalo od koncepta boravišne pristojbe.

Hoće li predložene promjene predstavljati korak naprijed?

U ime Kluba zastupnika IDS-a govorio je **Valter Drandić (IDS)**. Rekao je da su stavovi i ideje koje će iznijeti potekle od turističkih zajednica, općina, gradova i same županije Istarske. Smatra da je sustav turističkih zajednica pokazao vrlo dobre rezultate te da bi takav sustav, kaže, trebalo dograditi, poboljšati i napraviti određene iskorake. Podržao je i prijedlog da ova rasprava ustvari bude samo prethodna rasprava temeljem koje bi se izradio prijedlog zakona za prvo čitanje. Upitao je, hoće li uopće predložene promjene predstavljati korak naprijed. Drži da bi bilo bolje ne dirati u sustav i ne mijenjati ga budući da dobro funkcionira. Generalnu zamjerku je uputio na nepostojanje dobre promocije turizma u županijama, posebno ukazavši na Šibensko-kninsku županiju. Istaknuo je kako bi turističke organizacije trebale biti mjesta odnosno institucije koje će jasno

definirati interese kako javnog, tako i privatnog sektora i biti mjesta gdje će se ostvarivati najčvršća povezanost i suradnja tih dviju sektora u turizmu. Smatra dalje da su Zakoni predetaljni te da je u njima izostao duh decentralizacije. Konkretno je predložio da se ne mijenja odredba postojećeg Zakona o postojanju turističkih zajednica uz utvrđivanje kriterija za njihovo postojanje. U dijelu koji govori o zajedničkim ciljevima predložio je da se definira povezivanje javnog i privatnog sektora u turizmu. Predložio je i da nadzor poslovanja turističkih zajednica bude jedanput godišnje umjesto dva puta, ali da bude mnogo ozbiljniji nego što je to do sada bio. Potrebni drži da se određivanje osnovnih mjerila za utvrđivanje visine

Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma usmjerava, određuje budućnost djelovanja i razvoja hrvatskog turizma te predstavlja vrlo važan element u ukupnom sagledavanju turizma kao vrlo značajnog regulatora ukupnog gospodarstva i njegova utjecaja na društvo.

plaće i ostalih primanja spusti na nivo regija ili ostavi kao i do sada na nivou turističkih zajednica gradova i općina. Nužnim smatra i to da poglavarstvo grada ili općine delegira dva člana u vijeće turističke zajednice. Što se tiče dalje sastava Hrvatske turističke zajednice mišljenja je da bi više svojih predstavnika trebale imati one regije koje ostvaruju veći promet. Glede boravišne pristojbe iskazao je stav da bi raspodjela trebala ići na drugačiji način, tj. prihod turističke zajednice regija 20 posto, prihod gradova i općina 60 posto i prihod Hrvatske turističke zajednice 20 posto. Potom je još jednom naglasio da podržava prijedlog Odbora za turizam da ovo ustvari bude rasprava kao temelj izrade Zakona za prvo čitanje.

Ante Markov (HSS) je rekao kako smatra da Šibensko-kninska županija ima jasnu turističku promidžbu u svijetu, jer ima dva nacionalna parka, Kornate i rijeku Krku.

Romano Meštrović (SDP) je naglasio da je Dalmacija rastezljiv pojam i da

je mnogo bolje to što su turistički radnici proglasili četiri turističke regije u Dalmaciji.

Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma usmjerava, određuje budućnost djelovanja i razvoja hrvatskog turizma te predstavlja vrlo važan element u ukupnom sagledavanju turizma kao vrlo značajnog regulatora ukupnog gospodarstva i njegova utjecaja na društvo, rekao je u ime Kluba zastupnika HSS-a **Ante Markov**. Naglasio je da se vrlo često u teoriji sukobljavaju dva različita pogleda i stajališta glede toga kakav bi hrvatski turizam trebao biti. Jedan je, kaže, pojam ekonomije profita koji kaže da turizam treba maksimalno iskoristivati da bi se iz njega crpilo i na taj način generirao razvoj ostalog dijela gospodarstva. Pojasnio je da se nova ekonomija zove "Ekonomija resursa" koja se bazira na zaštiti resursa, na brižljivom planiranju, zaštiti resursa i stvaranju multidisciplinarnosti od turizma. Smatra da bi stoga trebalo paziti da se Hrvatskoj ne desi ono što se desilo Španjolskoj, a to je devastirana obala. Rekao je dalje da Klub zastupnika HSS-a želi da predlagatelj kroz ovu opću raspravu sagleda sve dimenzije različitih pogleda na ovaj Zakon kako bi promicanje hrvatskog turizma doveo na onu razinu koju zasigurno takav resurs zahtijeva. Od konkretnih primjedba naglasio je kako ne postoji razlog da se izostave turističke zajednice i turistička mjesta, jer, turističke su zajednice, kaže, našle svoje mjesto i razvijale su se u okviru turističkih prostora. Kritiku je uputio i prema ukidanju županijskih turističkih zajednica, jer smatra da na taj način kontinentalni turizam stavljamo u skupinu turizma drugog reda. Ključnim pitanjem, oko kojeg bi svi trebali više razgovarati drži to što hrvatski turizam ne koristi više od 7 posto domaćih proizvoda te kako tu razinu podići. Mišljenja je da ukoliko turizam kao nevidljivi izvoz ne bude uzimao koristi domaće proizvodnje njegov efekt neće postojati. Nepotrebnim u zakonu drži stavak koji govori o kriterijima i mjerilima na koji će se način uređivati turistički uredi, na koji će se način mjeriti njihov rad i određivati plaće. To je zadiranje u autonomnost sustava turističkih zajednica - zaključio je zastupnik. Primjedbu je imao i na to što u Zakonu nema ništa o radu i zadaćama inozemnih turističkih

predstavništava to više što, kaže, nismo zadovoljni promocijom hrvatskog turizma. Predložio je da se točno definiraju ciljevi hrvatskog turizma uz definiranje razlike promidžbe na nivou države, regije, županije ili grada. Osvrnuo se potom na Prijedlog zakona o boravišnoj pristojbi. Istaknuo je da su nama turistički konkurentne zemlje odustale od tretiranja boravišne pristojbe kao naknade i pribjegavaju drugim metodama koje ne izazivaju toliko zabuna. Misli stoga da je vrijeme da razmislimo o reformi cijelog sustava boravišne pristojbe. Smatra da će do ljetne stanke biti dovoljno vremena da se predloženi zakoni dorade i naprave u skladu potrebama vremena kako bi svi skupa bili zadovoljni. Izlaganje je zaključio iskazavši suglasnost Kluba zastupnika HSS-a da ovo ustvari bude prethodna rasprava temeljem koje će se donijeti kvalitetniji zakoni.

Turistička regionalizacija izgubila smisao

Temeljna svrha novih zakona - turistička regionalizacija izgubila je smisao jer na jadranskom području svaka županija zadržava prijašnji status, osim Primorsko-goranske kojoj je dodana Ličko-senjska županija, a da pritom nisu osigurani izvori financijskih sredstava iako je Ličko-senjska županija potpuno novi turistički proizvod kojem treba dodijeliti poseban status, istaknuo je zastupnik **Darijo Vasilčić** koji je govorio u ime Kluba zastupnika HNS-PGS-SBHS-a. Ukoliko predloženi teritorijalni ustroj bude prihvaćen, zatražio je dodatna sredstva boravišne pristojbe za Ličko-senjsku županiju, odnosno raspodjelu kao i za turističke zajednice regije središnje Hrvatske i slavonsko-baranjske regije. Neprihvatljivo mu je administrativno ukidanje turističkih zajednica mjesta, ako to lokalna samouprava i turistički subjekti ocijene potrebnim. Te su se zajednice, rekao je, u praksi pokazale uspješnima i svrhovitima pa nema razloga za njihovo ukidanje. Naveo je i da su kod definiranja minimalnih uvjeta turističke zajednice općine ili grada zanemarene bitne odrednice kao što su ostvareni turistički promet i raspoloživi smještajni kapaciteti. Potrebu više financijskih sredstava regionalnim turističkim zajednicama ne treba rješavati smanjivanjem za 5 posto udjela zajednica gradova i

općina, kazao je i predložio da se za 5 posto smanji udio državne turističke zajednice. Predložio je također da se 30 posto sredstava od 65 posto boravišne pristojbe koji su dio turističke zajednice dužne uplaćivati proračunu gradova i općina raspoređuje automatizmom, te da se utvrdi i udio u raspodjeli turističkih zajednica otoka. U ime Kluba prihvatio je prijedlog Odbora za turizam da rasprava bude prethodna.

U ime Kluba zastupnika SDP-a mr.sc. **Mato Arlović** na početku je upozorio na neuobičajeno dugačke rokove ministru za donošenje propisa i na njihovu neusklađenost. Objasnio je da se predviđa rok od 6 mjeseci za propisivanje pokazatelja o razvrstavanju u grupe, a istodobno je obveza da postojeće turističke zajednice prekinu s radom u roku 5 mjeseci, a imovinu i sredstva preuzmu novoosnovane zajednice koje pak još neće biti ni osnovane jer je HTZ-u dan rok od 7 mjeseci da obavi pripremne radnje za osnivanje turističkih zajednica regija.

Iznoseći primjedbe na predloženi zakon o turističkim zajednicama, naglasio je da se zapravo ne zna tko im je osnivač, da li HTZ ili članovi i da s tim treba uskladiti i pitanje odgovornosti. Naglasio je da se predviđa da turistička zajednica može prestati postojati odlukom skupštine i rješenjem Ministarstva, a nema da može i po sili zakona, da je predviđena i njihova likvidacija, pa je upitao kada do toga dolazi u tržišnim okolnostima, valjda to treba biti pokušaj stečaja. Iznio je i primjedbe vezano uz odnos turističke zajednice i jedinica lokalne samouprave oko korištenja sredstava boravišne pristojbe, te vezano uz turističke zajednice i ovlasti ministra. Istaknuo je da je to rijedak primjer kako si ljudi sami stavljaju posao koji ne smiju raditi jer je suprotan Ustavu i koji neće moći provesti, a za koji će morati odgovarati. Upozorio je pritom na članak 21. stavak 7. da će ministar turizma propisati i prekršajne kazne i zaštitne mjere, ističući da to svojim propisima ne može propisivati Vlada nego samo Hrvatski sabor, te da to treba urediti drugačije ili predloženim ili nekim drugim zakonom. Osvrnuo se i na članke o obveznim, počasnim i dragovoljnim članovima turističke zajednice, objašnjavajući da prema tim člancima dragovoljno ne znači ništa osim ako se ne misli na lokalne političare. Upitao je i tko donosi akte

o stručnoj službi, ako to, kao u članku 17. donosi Vijeće što u tom aktu ostaje, a što je u aktima iz članka 21. stavaka 5. i 6. po kojima ministar propisuje posebne uvjete za zaposlenike, mjere za utvrđivanje visine plaća zaposlenih, naknade predsjedniku, članovima i tijelima turističke zajednice.

Vezano uz drugi zakonski prijedlog kazao je da u Klubu smatraju da je preraspodjela sredstava od pristojbe pomalo nekorektna jer puno manje ostaje onima koji su je ostvarili. Na primjeru boravišne pristojbe za vikendice i rodbinu, objasnio je potrebu da se zakonom uredi jednak pravni položaj svih građana. Predložio je i da se razmisli o drugačijem načinu plaćanja pristojbe za nautičare umjesto vinjete. Podržao je prijedloge Odbora za turizam vezano i uz treći zakon, te u ime Kluba također predložio da se ide ili u prvo čitanje ili opću raspravu. Predlagatelju je preporučio da realizira i zaključak Hrvatskog sabora o izmjeni, ili novom prijedlogu Zakona o turističko-ugostiteljskoj djelatnosti. S paketom ta četiri zakona možemo u kvalitetnu reformu turizma ne u ovoj, ali sasvim sigurno u idućoj godini, zaključio je.

Više oblike treba određivati interes, a ne zakon

Prešlo se potom na pojedinačnu raspravu u kojoj je riječ prvi dobio zastupnik **Stjepan Henezi (SDP)** koji je rekao kako misli da se predloženim pristupom kontinentalni dio gura u drugi plan. Otvorilo se pitanje ne samo sustava nego strategije i politike u turizmu što je ključno pitanje. Kada se o tome dogovorimo onda ćemo se dogovoriti i o sustavu i o tome kako stvari urediti, kazao je. Priklonio se onima koji se zalažu da se što manje stvari normira i ograniči. Kazao je i da nije našao argumentaciju, odnosno slabosti postojećeg sustava turističkih zajednica da bi one iziskivale drastičnije promjene, te da je sklon tvrditi da novi ustroj neće riješiti slabosti koje u turizmu imamo. Zbog toga se založio da se pogotovo viši oblici turističkih zajednica određuju temeljem interesa pojedinih područja i članica turističkih zajednica, a ne da se određuje zakonom, pogotovo ne na način iz članka 26. gdje se predlaže osam turističkih zajednica regija, a istovremeno ukidaju turističke zajednice županija. Objasnio je da

misli da je rizično zakonom ukidati turističke zajednice županija, jer su se one bavile poboljšanjem komunalne infrastrukture, uslužnih i pratećih djelatnosti i drugo što je potkrijepio i rezultatima na području svoje Koprivničko-krizevačke županije.

Danas imamo niz sadržaja u kontinentalnom dijelu, turistima iz Mađarske, Češke, Poljske netko treba reći da postoji Lacković, Kovačić, Generalić, barokna varaždinska jezgra i zaustaviti ih da tu prespavaju jednu noć. Možda je to komplementiranje ponude hrvatskog

Danas imamo niz sadržaja u kontinentalnom dijelu, turistima iz Mađarske, Češke, Poljske netko treba reći da postoji Lacković, Kovačić, Generalić, barokna varaždinska jezgra i zaustaviti ih da tu prespavaju jednu noć.

turističkog proizvoda, kazao je i dodao da treba definirati što je hrvatski turistički proizvod. U predloženom zakonu dobro su odrađene relacije i odnosi između turističke zajednice i ministarstva, ali su prazni i treba dodatno definirati odnose prema lokalnoj i regionalnoj vlasti i među članicama turističke zajednice, kazao je na kraju.

Zastupnik **Dragutin Vrus (SDP)** u svojoj je raspravi iznio primjedbe iz rasprava turističkih djelatnika Primorsko-goranske županije čijih je vrlo malo primjedbi Ministarstvo prihvatilo. Prenio je i konstatacije da je prva verzija zakona, iz prosinca 2000. bila bolja. I on je kazao da je temeljna svrha novih zakona - turistička regionalizacija izgubila smisao jer je na Jadranu svaka županija zadržala prijašnji status, osim Primorsko-goranske kojoj je dodana.

Ličko-senjska, a da nisu osigurani izvori financijskih sredstava. U nastavku je iznio primjedbe na niz konkretnih članaka prijedloga zakona o turističkim zajednicama. Istaknuo je da je u članku 3. neprihvatljivo administrativno ukidanje turističkih zajednica mjesta i predložio da one zadrže svoj status. Neprihvatljiva mu je odredba članka 13. o osobnoj odgovornosti članova i predsjednika turističke zajednice, jer tu dužnost ne obavljaju profesionalno

već volonterski. Istaknuo je i da nije opravdan prijedlog iz članka 21. stavak 6. da ministar propisuje osnove i mjerila za utvrđivanje visine plaća i ostalih primanja zaposlenih u turističkim uredima, naknade predsjedniku i članovima tijela turističkih zajednica. Kazao je i kako je nepotrebno uvođenje posebnih stručnih ispita za rad u turističkim uredima, da je neprihvatljivo da svako naselje s više od 30.000 stanovnika automatski bude razvrstano u razred A. Iznio je primjedbe i na članke po kojima turističke zajednice gradova i općina mogu obavljati promotivne aktivnosti na inozemnom tržištu isključivo temeljem posebne odluke regionalne zajednice, te da mogu postati član međunarodnih turističkih zajednica jedino temeljem posebne odluke HTZ-a. Prenio je i nezadovoljstvo što Ministarstvo nije uvažilo primjedbu o definiranju turističke zajednice regije Kvarner u granicama Primorsko-goranske županije. Osvrnuo se i na predloženu raspodjelu prihoda i upozorio na nedostatak sredstava za poslovanje turističkih ureda i rad tijela turističkih zajednica.

Opći je dojam da je zakonodavac umjesto da riješi pitanje turističkih zajednica koje su neracionalno trošile sredstva kaznio čitav sustav i to tako da su sve funkcije centralizirane, a previše se pažnje posvećuje nadzoru i administriranju.

Opći je utisak visok stupanj nepovjerenja prema sustavu turističkih zajednica. Opći je dojam da je zakonodavac umjesto da riješi pitanje turističkih zajednica koje su neracionalno trošile sredstva kaznio čitav sustav i to tako da su sve funkcije centralizirane, a previše se pažnje posvećuje nadzoru i administriranju, kazao je. Kod prijedloga zakona o boravišnoj pristojbi napomenuo je da je dobro što je prihvaćen prijedlog da se uvede poseban status prilikom raspodjele te pristojbe za turističke zajednice na brdskoplaninskim područjima. Na kraju je podržao prijedlog o prethodnoj raspravi.

Zakon teško provediv, konfuzan, birokratiziran

Ako bi zakon ostao kako je predloženo bio bi vrlo teško provediv, vrlo je konfuzan, vrlo birokratiziran, kazao je zastupnik **Nevio Šetić (HDZ)**. Istaknuo je da je na sredstva od boravišne pristojbe politika svih ovih godina imala jak utjecaj i da će imati i dalje. Kao temeljnu primjedbu iznio je odustajanje od članka 5. postojećeg zakona po kojemu je osnovica za sustav turističkih zajednica turističko mjesto.

Ovdje se danas dijelimo na određene turističke regije, pa to je promašaj. Cijela jugoistočna Europa jedna je regija, Hrvatska je jedna regija.

Ovdje se danas dijelimo na određene turističke regije, pa to je promašaj, kazao je, ističući da je cijela jugoistočna Europa jedna regija, da je Hrvatska jedna regija. Osvrnuo se i na prijedlog da svaki grad sa 30.000 stanovnika bude u kategoriji A, naglašavajući da možda neki to i ne žele biti. Iznio je i primjedbu iz Lopara, koji ostvaruje 534 tisuće noćenja. Lopar i Rab su dva mjesta jedne općine, ali oduzeti Loparu samostalnost znači napraviti političko samoubojstvo prema toj sredini. Osvrnuo se i na članak da osobe koje borave u kući ili stanu za odmor trebaju plaćati boravišnu pristojbu. Time ih se ubija u pojam, pa oni daju za to mjesto više nego očekujete, oni lobiraju za to mjesto, pa se nemojmo upuštati u takve promašaje, kazao je. Istaknuo je kako očekuje da zakon ima 30 članaka i da se stvari pojednostave. Također je kazao da s predloženim zakonom ne treba doći pred sezonu, već u rujnu, listopadu, te podržao zastupnika Drandića i Odbor za turizam.

Zastupnica **Branka Baletić (SDP)** osvrnula se posebice na Prijedlog zakona o boravišnoj pristojbi. Procjena je da čak 20 do 50 posto obveznika ne uplaćuje i ne prijavljuje svoje goste, a kao nepravilnost navela je i naplatu pristojbe od turista, ali neuplaćivanje u zakonskom roku turističkoj zajednici. Kao dobro rješenje navela je vinjete za nautičare. Kazala je i kako misli da se predlo-

ženim rješenjima neće u potpunosti ispuniti zadani ciljevi, da se njima neće riješiti i iskorijeniti siva ekonomija, odnosno neprijavlivanje gostiju. Predložila je i izmjenu članka 20., po kojemu se boravišna pristojba od nautičara uplaćuje na račun HTZ-a koja od toga 50 posto uplaćuje turističkim zajednicama, nacionalnim i parkovima prirode na čijem je području prihod ostvaren, jer su ostali nejasni kriteriji što ako se krstari na području više zajednica ili parkova. U članku 21. stavak 2. predložila je promjenu raspodjele sredstava - 70 posto turističkoj zajednici mjesta, grada ili općine, 15 posto regije i 15 posto HTZ-u. Predložila je da se nađe model kontroliranja utroška sredstava na svim razinama, te izradu jedinstvenog informacijskog sustava prijave i odjave gostiju. I ona je podržala prijedlog Odbora za turizam o prethodnoj raspravi.

Za Prijedlog zakona o turističkim zajednicama kazala je da je od njega više očekivala. Podržala je ciljeve racionalizacije, dosljedno izvršavanje zadaća, jačanje turističkih zajednica općina i grada. Racionalizacija se trebala postići i ukidanjem turističkih zajednica mjesta i županija i formiranjem turističkih društava u određenim mjestima i turističkih zajednica regija, ali misli, kazala je, da ni jedno ni drugo nije dobro napravljeno. Turistička mjesta su u praksi dokazala svoju svrhovitost i njihovim ukidanjem itekako se narušava sustav i koncepcija turističkih zajednica, istaknula je.

Zastupnica **Vesna Podlipec (SDP)** naglasila je kako smatra da lokalna samouprava, kao i država, mora imati aktivniju ulogu u kreiranju politike turističke zajednice grada, regije, a predlaže da u vijeću zajednice bude samo jedan predstavnik grada i općine. Istaknula je da je skupština turističke zajednice najviše tijelo upravljanja, ali i da stvarno ne upravlja jer se sastaje jednom do dva puta godišnje, a bitnog poboljšanja regulative ne vidi ni u odredbama o turističkom vijeću. Naglasila je i da nije jasno razjašnjena nadležnost i odgovornost, razgraničenje funkcije predsjednika skupštine, sabora, vijeća, te direktora turističkog ureda i direktora glavnog ureda, da zakonom u pravilu nisu precizirana ovlaštenja izvršnih organa tijela skupštine, a ne vidi razloga da se posebno navode strukovne udruge ili

djelatnosti kao članovi sabora HTZ-a, ili vijeća turističke zajednice, da nedostaje dosljednosti i kontinuiranosti politike u određivanju sastava turističkih vijeća i skupština turističkih zajednica. Prema predloženom Ministarstvo ima veliku ulogu u funkcioniranju turističke zajednice, pa se, kazala je, na taj način umanjuje značaj i odgovornost turističke zajednice za zadaće i ciljeve zbog kojih je osnovana. Podsjećajući na važnost decentralizacije uopće, pogotovo u turizmu istaknula je i da ne vidi opravdanje i razloge da se u članku 33. gradovima kao Dubrovnik, Split, Opatija onemogućavaju samostalno promotivne aktivnosti na inozemnim tržištima već to mogu samo temeljem odluke turističkog vijeća regije.

Osam regija možda i previše

Zastupnica **Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSL)** u svojoj se raspravi posebno osvrnula na četiri pitanja. Prvo je ukidanje turističkih zajednica mjesta, čemu se suprotstavila jer su se na terenu pokazale kao dobre i dale rezultata. U Istri u jednom gradu ima i po više turističkih mjesta što dobro funkcionira i stimulativno je za razvoj turizma na mikrolokacijama. Turističke zajednice općina i gradova prate njihovu administrativno-teritorijalni ustroj, kazala je ističući da je bolji funkcionalni kriterij formuliran na temelju ostvarenog turističkog prometa, raspoloživih kapaciteta, strategije tih sredina. Govoreći o članku 47. i mogućnosti da turističke zajednice regije osnuju podružnice, istaknula je da to nije i ne može biti kompenzacija za turističke zajednice mjesta, jer podružnice nisu pravna osoba.

Kao drugo pitanje izdvojila je uvođenje turističkih zajednica regija podržavajući osnovnu ideju i namjeru, ali i upozoravajući na mrežu priča, strahova o nestanku pojedinih županija. Ti su strahovi, kazala je, bespotrebni i vrijeme je da ih se oslobodimo. Te političke rasprave treba maksimalno skratiti, a podrediti se tome da ustroj, paket turističkih zakona budu podloga za što brži razvoj turističkog proizvoda, ponude i da što prije dobijemo financijske efekte, kazala je. Ponudena podjela turističkih regija možda nije idealna, o tome se može razgovarati, ali nije sklona tomu da to bude opravdanje za napuštanje ideje, rekla je, dodajući da

čak misli da je predloženih osam regija možda i previše.

Treće pitanje na koje se osvrnula je jačanje utjecaja Ministarstva turizma što je podržala u promociji hrvatskog turizma. Ali usprotivila se tomu ako bi bilo destimulativno za mikro lokacije i izjasnila se za što više slobode, autonomije odlučivanja turističkih zajednica mjesta.

Kao četvrto pitanje izdvojila je naplatu boravišne pristojbe za prijetelje i širu rodbinu. Treba razviti tu kulturu, trebalo bi regulirati da se ona plaća u svim turističkim općinama i gradovima, neovisno na obali ili kontinentu, radi li se o ljetu ili zimi, kazala je, ističući da je za razgovor kolika će pristojba biti, da li da bude jeftinija za domaće putnike. Kod kuća za odmor ili stan iznijela je i vlastiti primjer - mjesto boravka i života u Istri, ali i mogućnosti da ima stan u Zagrebu i upitala kako to tretirati, jer to zakonom nije riješeno.

U replici zastupnik **Stjepan Henezić (SDP)** objasnio je da se usprotivio danom prijedlogu i konceptu regija, da je za regionalne turističke zajednice kao interes, a ne kao nametnuto rješenje. Kazao je da ih prihvaća kao fakultativno rješenje, ali i da ne prihvaća ukidanje turističkih zajednica županija.

Zastupnik **Zoran Šimatović (SDP)** raspravu je počeo podsjećanjem na više od sto godina dugu tradiciju turističkih zajednica. Ponuđeni ustroj ide za tim da centralizira, koncentrira moć i materijalnu i organizacijsku, istaknuo je, dodajući da je većina govornika o tome iznijela negativan stav svojih sredina, prije svega prema ovlastima Ministarstva, pitanjima odnosu lokalne uprave i turističkih zajednica. Naglasio je da je predložena regionalizacija izazvala veliki otpor na terenu, navodeći primjer svoje Ličko-senjske županije čije poglavarstvo i u službenom očitovanju ne prihvaća predloženo rješenje, a nisu zadovoljni ni sretni niti u županiji kojoj je se želi priključiti. Nije se složio s prethodnom raspravom zastupnice koja je podržala okrupnjavanje regija, podržao je mjesne turističke zajednice. Nije se složio ni sa zastupnikom Vukićem da je predloženo politikantsko rješenje i da je to testiranje buduće regionalne podjele Hrvatske. To nije točno, jer da je tako cijela bi Dalmacija bila predviđena kao jedna regija, rekao je. Složio se s mišljenjima da Hrvatsku treba gledati kao cjelovitu turističku

destinaciju sa u nekim segmentima nerazvijenim resursima. Stoga se založio da se razmisli o mogućnosti da se iz ukupnih prihoda, znači i članarina i boravišne pristojbe, izdvoji 5, 10 posto posebnih sredstava solidarnosti. Rekao je i da se apsolutno založe za postojeće regije jer su se one na tržištu detektirale kao prepoznatljiv segment ukupne turističke ponude Hrvatske. U zakonu bi trebalo barem spomenuti i djelovanje HTZ-a u inozemnim predstavništvima, staviti tu neku vrstu kontrole, a HTZ bi trebala podnositi izvješće Saboru, kazao je na kraju.

Na to je izlaganje replikom reagirala zastupnica **Jadranka Katarinčić-Škrlić (HSL)** i objasnila da je zagovarala mjesne turističke zajednice, onda i regionalne, ali da joj je za to temelj funkcionalni model, a ne robovanje Zakonu o područjima općina, gradova i županija.

Ispravkom netočnog navoda reagirao je zastupnik **Romano Meštrović (SDP)** koji je zamijetio da je zastupnik Šimatović prejednicirao regiju Dalmacija, da je za sada regionalni ustroj kroz županije i da ga ne treba prejednicirati.

Nametanje centralizacije

Preko predloženog zakona želi se umetnuti ili nametnuti na određeni način centralizacija i to preko HTZ-a, kazao je u raspravi zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)**, koji je napomenuo i da nedostaje analiza dosadašnjih učinaka županijskih turističkih zajednica. Pritom je podsjetio na obrazloženje zakona o novim oblicima regionalnih turističkih zajednica koje ne slijede administrativno-političku već uvode funkcionalnu podjelu i osnivaju se na područjima koja imaju specifičan i cjelovit turistički proizvod. Što je to zajedničko kao turistički proizvod za Varaždinsku ili Međimursku i Sislačku županiju, upitao je. Osvrnuo se i na članak 67. da i jedinice regionalne i lokalne samouprave mogu dati, prihodovati turističke zajednice svojih područja, a da se ne vidi koje su u tom slučaju nadležnosti poglavarstva i tko će kontrolirati koliko novca daju za određene programe. Naglasio je i kako ne može ostati predloženi način upravljanja turističkim zajednicama gdje se dolazi do toga da jedna osoba potpisuje izvještaje koji idu upravo njoj.

Govoreći o boravišnoj pristojbi upozorio je na moguće apsurdne. Ako ja kada idem na more kod nekih od svojih rodaka u vikendicu i plaćam pristojbu, hoće li oni kada dođu meni u Hrvatsko zagorje u vikendicu plaćati boravišnu pristojbu. Tko će to kontrolirati i kako, upitao je. Može li se, dodao je, naći načina da se na područjima gdje je seoski turizam u počecima oslobodi plaćanja boravišne pristojbe. Iznio je i duboko uvjerenje da bi daleko više novca od pristojbe trebalo ostati općinama i gradovima, a daleko manje HTZ-u. Podržao je i osnivanje fondova solidarnosti kako bi se pomoglo kontinentalnom turizmu i mjestima na obali s manje novca, ali i napomenuo da bi tada Hrvatski sabor trebao godišnje raspravljati o podjeli i utrošku toga novca. Na kraju je podržao predstavnika Kluba zastupnika SDP-a i prijedlog da rasprava bude prethodna.

Zašto se ne bi povezivale turističke zajednice pojedinih županija ako za to nađu interes, treba im to omogućiti, ali ne to nalagati kao obvezu.

Eventualne slabosti turizma nisu posljedica loše organizacije turističkih zajednica, turizma u Hrvatskoj, uzroci su mnogo dublji, kompleksniji, istaknuo je zastupnik **Mladen Godek (HSL)**. Ako se željelo postići novu raspodjelu financija nije to trebalo promjenom postojećih organizacija turističkih zajednica, posebno na nivou županija, već se moglo naprosto odlučiti za drugačije skupljanje, podjelu sredstava u

sadašnjoj organizaciji, kazao je. Govoreći o okrupnjavanju turističkih zajednica kroz njihovu regionalizaciju, rekao je da ne bi trebalo aprioristički biti protiv regionalizacije, ali da se protivi da se to nameće kao nužnost.

Zašto se ne bi povezivale turističke zajednice pojedinih županija ako za to nađu interes, idemo im to omogućiti, ali nemojmo to nalagati kao obvezu, istaknuo je. Upitao je i kakve regije, da li povijesne ili možda neke buduće koje u predloženom nalaze svoj zametak, kako objasniti regiju sedam u kojoj su i Koprivničko-križevačka i Karlovačka županija. Ponovio je da bi trebalo ostaviti slobodu odlučivanja o udruživanju, jer je predloženo nešto sasvim umjetno osim ako ne postoje interesi koji su tako dobro skriveni da ih, kazao je, ne vidi. Dodao je da ne vidi nikakav razlog da se i inače jadne županije i dalje sakate oduzimanjem prava da same odlučuju o gospodarstvu. Također je kazao kako mu se čini da oštro lučenje kontinentalnog i morskog turizma u uvjetima jedne Hrvatske i nije baš najsretnije rješenje. Jer Hrvatska je mala, po veličini taman za jedan sindikalni izlet i takve razlike ne bi trebalo praviti, istaknuo je. Na kraju se u svemu složio s kolegom Henezijem. Ove organizacijske promjene su površne, one ne ispunjavaju svoju svrhu i u krajnjoj liniji su upitne, u najmanju ruku politički, kazao je posljednji govornik u raspravi.

Riječ je na kraju dobio zamjenik ministrice turizma **Zdenko Mičić** koji je zahvalio na konstruktivnim primjedbama i prijedlozima. Osvrćući se na pitanje centralizacije određenih ovlasti u Ministarstvu, kazao je da to

ne mogu prihvatiti jer ih, s jedne strane, turističke zajednice pozivaju u pomoć da uvedu reda u njihovo područje djelovanja, a s druge strane, optužuje ih se za uzimanje prevelikih ovlasti. Predloženi paket zakona ide za poboljšanje sustava bitnog za funkcioniranje i razvoj hrvatskog turizma, rekao je, zaključujući da se nada da će se do prvog čitanja pripremiti zadovoljavajući prijedlog zakona.

Ispravkom netočnog navoda reagirao je zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)** koji je sa žaljenjem konstatirao da se nepravilnosti u radu turističkih zajednica neće riješiti organizacionim ustrojem nego tako da svi u državi rade svoj posao. Time je završena objedinjena rasprava o prijedlozima zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, te o boravišnoj pristojbi.

GLASOVANJE

Hrvatski sabor većinom je glasova prihvatio prijedlog zaključaka Odbora za turizam, kao matičnog radnog tijela, da je o predloženim zakonima provedena prethodna rasprava, te da će se sve primjedbe i prijedlozi iz rasprave uputiti predlagatelju radi pripreme prijedloga zakona. Za te je zaključke o Prijedlogu zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma glasovalo 70 zastupnika, a sedam je bilo protiv. Većinom glasova, sa 76 za i jednim protiv, zaključke o prethodnoj raspravi zastupnici su prihvatili i kod Prijedloga zakona o boravišnoj pristojbi.

M.S; N.B.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ČLANARINAMA U TURISTIČKIM ZAJEDNICAMA

Donijeti novi zakon

Hrvatski je sabor obvezao Vladu, koja je ovaj zakonski prijedlog uputila u proceduru da, uz Prijedlog zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma i Prijedlog zakona o boravišnoj pristojbi, dostavi novi cjelovit Prijedlog zakona o članarinama u turističkim zajednicama.

O PRIJEDLOGU

Zakonom o članarinama u turističkim zajednicama i Uputom u svezi s plaćanjem članarine turističkim zajednicama, utvrđeni su kriteriji za razvrstavanje turističkih mjesta u razrede, skupine gospodarskih djelatnosti i stope po kojima se obračunava i plaća članarina turističkoj zajednici, te vrši raspodjela uplaćenih sredstava članarine i nadzor nad uplatom članarine.

Skupine gospodarskih djelatnosti propisane su sukladno Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (radi lakšeg praćenja obveznika plaćanja članarine, a time i lakše naplate članarine) koja se u međuvremenu izmijenila, pa je bilo potrebno izvršiti odgovarajuće usklađivanje zakona.

S obzirom na to da je u tijeku postupak donošenja zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, predlagatelj navodi da je potrebno odredbe Zakona o turističkim zajednicama uskladiti s odredbama tog zakona. Prvenstveno se to odnosi na odredbe kojima se propisuju kriteriji za razvrstavanje turističkih mjesta u razrede. Njih treba izdvojiti iz ovog Zakona i vrstiti u Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma, jer su turistička mjesta zemljopisni prostori za koje se osnivaju osnovni oblici turističkih zajednica - turističke zajednice gradova i općina. Naime, odredbe su

sistemske vezane uz osnivanje i djelovanje lokalnih turističkih zajednica a ne uz članarinu turističkim zajednicama.

Predlagatelj navodi da je članarina značajan prihod turističkih zajednica, te je raspodjela uplaćenih sredstava članarine unutar sustava turističkih zajednica, vrlo važna za djelovanje turističkih zajednica.

Tijekom primjene Zakona uočeno je da postojeća zakonska rješenja o raspodjeli sredstava članarine zahtijevaju određene izmjene i dopune kako bi se osiguralo njihovo svrhovito korištenje.

Ovim zakonom uređuje se sljedeće - brišu se odredbe o razvrstavanju turističkih mjesta u razrede; mijenjaju se odredbe o skupinama gospodarskih djelatnosti; propisuje se drugačija raspodjela sredstava članarine; odredbe zakona se usklađuju s predloženim Zakonom o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma i drugim pozitivnim propisima.

Donošenjem zakona postiže se - svrhovitija raspodjela sredstava članarine unutar sustava; usklađenost zakona s pozitivnim propisima, te dobiva sistematski uređena materija turističkih zajednica.

RADNA TIJELA

Predloženi zakon razmotrila su saborska radna tijela i o njemu se očitovala. **Odbor za zakonodavstvo** je podupro donošenje zakona i predložio Saboru da obveže Vladu da umjesto teksta za drugo čitanje ovog zakona podnese cjelovit tekst novog zakona o članarinama u turističkim zajednicama (tome je temelj primjedba da se mijenja više od 90 posto važećih odredaba). **Odbor za turizam** u svojoj raspravi konstatirao da se ovim zakonom izmjenjuje ili dopunjuje 23

od ukupno 26 članaka važećeg zakona o članarinama u turističkim zajednicama, te je jednoglasno Saboru predložio da ne prihvati predloženi zakon i obveže predlagatelja da podnese Hrvatskom saboru novi zakon o članarinama u turističkim zajednicama.

RASPRAVA

U raspravi na ovu temu, jedini je sudjelovao **Zoran Šimatović** i govorio u ime Kluba zastupnika SDP-a. Namjera mu je bila upozoriti predlagatelja na neke segmente zakona o kojima bi trebao voditi računa pri izradi novog prijedloga. Naime, naznačio je da se u raspravama o prijedlogu zakona čulo upita o svrhovitosti plaćanja članarina kad se već iz boravišne pristojbe financiraju djelatnosti hladnog pogona turističkog ureda. Proizlazi odgovor - nastavio je zastupnik - da je članarina logična obveza koja proizlazi iz samog statusa člana zajednice ali je ukazao i na to da se u velikim urbanim središtima, posredstvom članarine, akumuliraju velika sredstva koja premašuju tehničke potrebe zajednice, analogno - susreću se sredine koje akumuliraju velika sredstva i u prihodima boravišne pristojbe koji često uvelike premašuju prihode većih gradskih centara. I predlagatelj je pokušavajući ublažiti razlike, predložio uvesti institut solidarnosti i predložio da se 10 posto sredstava izdvoji na poseban računa Hrvatske turističke zajednice u cilju promicanja turizma u turističku zajednicu regije središnje Hrvatske i turističku zajednicu Slavonско-baranjske regije.

Time je ukazao na otvoren prostor u segmentu solidarnosti prema nerazvijenim turističkim područjima u rješavanju cijelog seta zakona, i predložio da buduća rješenja sadrže

raspodjelu prihoda od boravišnih pristojbi i članarina kao oblik solidarnosti valoriziran kroz adekvatna zakonska rješenja. Polazi, naime, od pretpostavke da je cijela Hrvatska turistička destinacija i da je na isti način treba prezentirati.

Predloženi zakonski tekst zastupnik je ocijenio kao izuzetno nepre-

gledan u odnosu na zakone na koje se ove izmjene odnose. Promjene koje se nude, rekao je, nameću potrebu donošenja novog cjelovitog zakona, i podržao prijedlog i inicijativu matičnog odbora.

Nakon provedene rasprave glasovalo se i jednoglasno je prihvaćeno da

se obveže Vladu Republike Hrvatske da uz Prijedlog zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma te Prijedlog zakona o boravišnoj pristojbi dostavi i novi cjeloviti Prijedlog zakona o članarinama u turističkim zajednicama.

M.P.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O FINANCIRANJU VODNOG GOSPODARSTVA

Traže se šire i sveobuhvatnije izmjene zakona

Klub zastupnika HSS-a predložio je ovaj zakonski prijedlog kojim se vlasnički udio u komunalnim trgovačkim društvima temeljem ulaganja Hrvatskih voda prenosi s Republike Hrvatske na jedinice lokalne samouprave (gradove i općine) koje imaju većinski vlasnički udjel u tim komunalnim trgovačkim društvima, odnosno na objektima za korištenje voda za vodoopskrbu, i za zaštitu voda. O tome je u Hrvatskom saboru provedena opća rasprava. Tijekom rasprave otvorena su još neka pitanja i problemi, a sve je okončano jednoglasno izglasanim zaključkom kojim se obvezuje Vlada RH da, prilikom izrade izmjena i dopuna Zakona o vodama, ali i s njim povezanim Zakonom o financiranju vodnog gospodarstva, obuhvati ne samo prijedlog predlagatelja, nego i primjedbe i prijedloge iz rasprave, i sve to učini najkasnije u roku od 60 dana.

O PRIJEDLOGU

Prema članku 2. stavak 4. važećeg Zakona o financiranju vodnog doprinosa, sredstva za financiranje građenja novih vodnih građevina za korištenje vode za vodoopskrbu i zaštitu voda, koje nisu u vlasništvu Republike Hrvatske, daju se kao kreditna sredstva ili kao sudjelovanje u ulaganju na temelju kojega davatelj

sredstava stječe vlasnička prava (udjeli, dionice).

Takvim se zakonskim rješenjem povećava vlasnički udjel Hrvatskih voda, odnosno Republike Hrvatske u komunalnim trgovačkim društvima što ujedno znači i podržavljenje te djelatnosti. U praktičnoj provedbi

Prijedlog Kluba zastupnika HSS-a nudi pravičniji način u raspodjeli sredstava prikupljenih od naknade za korištenje voda u jedinicama lokalne samouprave.

takvo rješenje nailazi na ograničenja, a najznačajnije je u Zakonu o komunalnom gospodarstvu prema kojem jedinice lokalne samouprave moraju imati najmanje 51 posto vlasničkih udjela ili dionica u tim društvima, kaže se u nastavku obrazloženja. Kreditna forma nije nikako prihvatljiva komunalnim trgovačkim društvima i jedinicama lokalne samouprave. Sredstva za financiranje vodnog gospodarstva prikupljaju se iz vodnog doprinosa i naknada koje plaćaju korisnici vodnog sustava i mogu se koristiti samo za namjene određene Zakonom o financiranju vodnog gospodarstva. Sredstva se koriste prema načelu solidarnosti svih korisnika na području Republike

Hrvatske, odnosno na slivnom području.

Klub zastupnika HSS-a predlaže izmjenu spomenutog članka Zakona o financiranju vodnog gospodarstva, a smisao je da se sredstva za financiranje građenja novih vodnih građevina za korištenje vode za vodoopskrbu i zaštitu voda koja su u većinskom vlasništvu županija, gradova i općina, prenose kao sudjelovanje u ulaganju na temelju kojega jedinice lokalne samouprave stječu odnosno povećavaju svoja vlasnička prava, a u svim ostalim slučajevima sredstva se odobravaju i daju isključivo kao kreditna sredstva. Time se, tumači Klub, ne zadire u bit zakonskog rješenja o prikupljanju sredstava (vodni doprinos i naknade) i korištenju sredstava za namjene utvrđene Zakonom nego se samo vlasnički udio u komunalnim trgovačkim društvima temeljem ulaganja Hrvatskih voda prenosi s Republike Hrvatske na jedinice lokalne samouprave (gradove i općine) koje imaju većinski udjel u tim komunalnim trgovačkim društvima, odnosno na objektima za korištenje voda za vodoopskrbu, i za zaštitu voda. U svim ostalim slučajevima sredstva se odobravaju kao kreditna. Konačno, predloženim se rješenjem štiti vlasništvo i potiče lokalna samouprava na osnivanje komunalnih trgovačkih društava.

RADNA TIJELA

Donošenje ovoga Zakona podupro je **Odbor za zakonodavstvo**, a na tekst Prijedloga zakona nije imao primjedbi.

U raspravi u **Odboru za poljoprivredu i šumarstvo** većina je članova podržala prihvaćanje predloženog zakona jer nudi pravičniji način u raspodjeli sredstava prikupljenih od naknade za korištenje voda u jedinicama lokalne samouprave. Većina članova Odbora nadalje drži da u Zakonu o financiranju vodnog gospodarstva treba izvršiti sveobuhvatnije izmjene, a u svrhu jasnije razrađenih razvojnih opredjeljenja ove izuzetno važne

Dosadašnjim načinom ulaganja u vodno gospodarstvo država je uspjela osigurati značajan izvor sredstava za izgradnju magistralnih vodovoda, i za dosta kvalitetnu zaštitu izvorišta pitke vode.

gospodarske grane. Stoga ovaj Prijedlog zakona predstavlja korisnu inicijativu koju je u Konačnom prijedlogu zakona uz druge izmjene potrebno detaljnije i šire razraditi. Stoga je Odbor predložio, a predlagatelj zakona se suglasio da se zaključkom Hrvatskoga sabora zaduži Vlada RH za izradu Konačnog prijedloga zakona sa širim i sveobuhvatnijim izmjenama, sukladno odredbi članka 150. stavka 2. Poslovnika Sabora.

U raspravi u **Odboru za financije i državni proračun** prevladalo je mišljenje da se i pored negativnog mišljenja Vlade ovaj Prijedlog zakona podrži i uputi u redovnu proceduru, a sukladno dogovoru predlagatelja zakona i Vlade u Konačnom prijedlogu zakona Vlada RH predloži sveobuhvatnije izmjene i dopune predmetnog zakona.

MIŠLJENJE VLADE

Kada bi se prihvatio prijedlog Kluba zastupnika HSS-a da se sredstva od naknade za korištenje voda, odnosno zaštite voda, dodjeljuju jedinicama lokalne samouprave, kao njihovo

sudjelovanje u ulaganju na temelju kojeg stječu, odnosno povećavaju svoja osnivačka prava došlo bi do neravnopravnog položaja između jedinica lokalne samouprave, osnivača komunalnog trgovačkog društva. Naime, dokapitalizacijom društva (na koju moraju pristati i drugi osnivači) sredstvima koja se prikupljaju na području cijele države prema načelu solidarnosti svih korisnika, jedinica lokalne samouprave stekla bi veća osnivačka prava u odnosu na ostale članove društva. U obrazloženju predloženog zakona nije objašnjena logika koja stoji iza ovakvog Prijedloga zakona, primjećuje Vlada. Njime prava povećavaju ili stječu entiteti koji ne daju konkretna sredstva, niti su ih sposobna generirati vlastitom fiskalnom politikom ili poslovnom politikom (posredstvom trgovačkih društava u svom udjelu). Predloženom bi se izmjenom narušio ratio legis Zakona o financiranju vodnog gospodarstva, prema kojem se sredstva naknade koriste prema načelu solidarnosti svih korisnika iz čega proizlazi da se u pravilu dodjeljuju kao povoljna kreditna sredstva, što omogućava njihovo generiranje za daljnji disperzirani razvoj.

Predloženim zakonom također se ne rješava ni pravni status državnih sredstava, uložених posredstvom Hrvatskih voda u komunalnu infrastrukturu u područjima vodoopskrbe, te odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, od 1. siječnja 1996. godine (stupanje na snagu Zakona) do danas.

Sukladno zaključku Vlade RH o provođenju zakonskih i organizacijskih promjena u vodnom gospodarstvu RH, a uz uvažavanje činjenice da se radi o izuzetno značajnoj djelatnosti koja ima utjecaj na cjelokupni gospodarski i društveni život Republike Hrvatske, osnovana je radna skupina koja upravo priprema Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama i Nacrt prijedloga zakona o financiranju vodnog gospodarstva. A problematika iznesena u ovom Prijedlogu zakona jedna je od značajnijih komponenti ovih izmjena, kaže se, uz ostalo, u Vladinom mišljenju.

RASPRAVA

U ime predlagatelja zastupnicima se obratio **Ivan Kolar**. Zakon o finan-

ciranju vodnog gospodarstva je adhezioni Zakon o vodama. Njime se, naime, osiguravaju izvori sredstava za provedbu Zakona o vodama. Propisani izvori sredstava Zakona o financiranju vodnog gospodarstva parafiskalne su prirode. Riječ je o javnim prihodima koji su povjereni Hrvatskim vodama, pravnoj osobi za upravljanje vodama, koja ima pravo raspolaganja tim sredstvima u skladu sa Zakonom. U svjetlu pojmova adhezioni i parafiskalni valja promatrati svrhu zakona čije se izmjene i dopune sada predlažu, nastavlja Kolar. Namjera Kluba je intervenirati u jednom segmentu vodnog gospodarstva tako da se jedinicama lokalne samouprave ostavi dio prikupljenih sredstava za financiranje građenja novih vodnih građevina za korištenje vode za vodoopskrbu i zaštitu voda, odnosno da im se poveća vlasnički udjel u komunalnim trgovačkim društvima. Na temelju važećeg zakonskog rješenja, naime, povećava se vlasnički udjel Hrvatskih voda, odnosno države u komunalnim trgovačkim društvima. Predloženim se zakonom otvara problematika cjelokupnog Zakona o financiranju vodnog gospodarstva, odnosno mogućnost Vlade da na jedan sveobuhvatniji način riješi probleme vezane uz primjenu spomenutog Zakona. Ustvrdio je kako Klub zastupnika HSS-a ne inzistira na dosljednoj promjeni ovog jednog članka Zakona nego na tome da se on inkorporira u tekst cjelokupnih izmjena i dopuna Zakona o financiranju vodnog gospodarstva tako što će dio prikupljenih sredstava ostaviti (povratno ili direktno) jedinicama lokalne uprave za građenje novih vodnih građevina za korištenje vode za vodoopskrbu i zaštitu voda. Na kraju je pozvao zastupnike da uvažavajući ovu inicijativu Kluba, i svojim prijedlozima pomognu resornom ministarstvu odnosno Vladi RH da zakonskim promjenama intervenira u ovom segmentu vodnog gospodarstva te ga učini boljim i pravičnijim.

U ime Vlade RH istupio je zamjenik ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo, **Venko Ćurlin**. Objašnjavajući zašto Vlada sugerira Hrvatskome saboru da ne prihvati predloženi zakon gospodin Ćurlin podsjetio je na važeći Zakon, odnosno na smisao državne intervencije u komunalnu djelatnost, a to je osiguranje pretpostavki za život i rad

u svim sredinama posredstvom načela solidarnosti koja se realizira modelom centralnog ubiranja javnih prihoda, i decentraliziranog trošenja prema sredinama u kojima su potrebe za izgradnjom infrastrukture najveće. Činjenica je da se sredstva prikupljaju uglavnom u jedinicama lokalne samouprave u kojima se troši najviše vode, a ulažu na cijelom teritoriju države, odnosno uglavnom u jedinicama lokalne koja imaju neriješenu vodoopskrbu, odnosno loše riješen sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda. Jedinice lokalne samouprave na čijem se teritoriju proteže komunalna infrastruktura koja čini jedinstvenu cjelinu, dužne su osnovati trgovačka društva za obavljanje komunalne djelatnosti u svom vlasništvu, a ova društva kapitala mogu biti privatizirana. Dokapitalizacija društva sredstvima koja se prikupljaju na području cijele države prema načelu solidarnosti nije prihvatljiva, podvukao je gospodin Čurlin. Dodao je još da je dosadašnjim načinom ulaganja u vodno gospodarstvo država uspjela osigurati značajan izvor sredstava za izgradnju značajnih magistralnih vodovoda i za dosta kvalitetnu zaštitu izvorišta pitke vode, te upozorio da su u predstojećoj promjeni ovog zakona moguća i druga rješenja.

Usljedili su istupi glasnogovornika klubova zastupnika, a prvi je to u ime **SDP-a** učinio mr.sc. **Mato Arlović** založivši se za to da se o predloženom zakonu provede opća rasprava jer on u sebi sadrži nekoliko ozbiljnih problema, pa i onih vlasničko pravne naravi. Također je predložio da se jednim zaključkom obveže Vlada da prilikom izrade izmjena i dopuna Zakona o vodama i Zakona o financiranju vodnog gospodarstva obuhvati Prijedlog predlagatelja te navedene zakone uputi u proceduru dolazeći u Sabor s predloženim rješenjima, a napose alternativnim, kako bi se u odlučivanju pronašlo najkvalitetnije rješenje. Klubu zastupnika HSS zahvalio se što je s ovakvim zakonskim prijedlogom izašao u saborsku proceduru s obzirom na važnost materije koju tretira.

Zakonski prijedlog u sebi sadrži vrlo ozbiljna pitanja vlasničke naravi, a prvi je da se sredstva za financiranje vodnog gospodarstva ubiru na jednom mjestu (centralizirano ubiranje prihoda), a zatim koriste po načelu solidarnosti, (decentralizirano trošenje prema sredinama). U cijeloj

toj vlasničkoj strukturi u komunalnim društvima ne treba zaboraviti niti institut bespovratnih sredstva koja država daje izravno putem državnog proračuna, ili neizravno putem Hrvatskih voda. Naime, predloženom izmjenom Zakona o financiranju vodnog gospodarstva vlasnički se udio u komunalnim trgovačkim društvima temeljem ulaganja Hrvatskih voda prenosi s Republike Hrvatske na jedinice lokalne samouprave. Međutim, ne obuhvaća se pitanje priznanja vlasništva ili pretvaranja udjela u kapitalu društva koje je izravno ili neizravno dala država u ovaj sustav. To, dakako, ne znači da Hrvatske vode trebaju imati vlasništvo radi vlasništva u sustavu vodnog gospodarstva, nego prije svega, radi zaštite općeg interesa glede upravljanja i gospodarenja vodama. Ako se već otvara mogućnost privatiziranja kapitala u spomenutim trgovačkim društvima zašto se to pravo ne bi priznalo državi, koje pravo ona poslije može prenijeti na pojedinu općinu, grad ili neko specijalizirano društvo, i tako s osnova uloženo ostvari vlasničke ovlasti i ovlaštenja, nastavlja gospodin Arlović. Upozorio je i na problem "atomiziranja" vodnog sustava jer se ne gleda na funkcionalno gospodarenje vodama i komunalnom infrastrukturom nego samo organizacioni problem pa tako u Hrvatskoj ima više od 150 takvih društava, a cijela jedna Nizozemska 15 ili 16. Krajni cilj nije da država postane vlasnikom dionica u tim trgovačkim društvima ili nekim javnim ustanovama u pojedinim jedinicama lokalne samouprave već da svima osigura da pod jednakim uvjetima mogu doći do vode.

Klub zastupnika HSS-a ne samo da podržava predloženi zakon, a s obzirom na probleme u vodnom gospodarstvu predlaže da se otvori šira rasprava o ovoj temi, naglasio je **Josip Golubić**.

Decentralizacija postojećeg vodnog sustava

U nastavku sjednice prešlo se na pojedinačnu raspravu, a prva je riječ dobila **Marijana Petir (HSS)**. Zastupnica se prisjetila zaključka Sabora s kraja siječnja ove godine kojim se obvezuje Vlada da u roku od 60 dana dostavi Hrvatskome saboru Prijedlog zakona o izmjeni Zakona o finan-

ciranju vodnog gospodarstva, te konstatacije Vlade o već osnovanoj radnoj skupini koja upravo priprema Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama i o financiranju vodnog gospodarstva. Upozorila je da će njezina rasprava biti doprinos izradi što boljih zakonskih prijedloga, a u svom izlaganju ograničila se na probleme proizvodnje šarana u ribnjacima. Tijekom posljednjeg desetljeća ti su se ribnjaci višestruko umnožili, a proizvodnja smanjila četiri do pet puta. Razlog - prelazak na tržišni način poslovanja, gubitak tradicionalnog tržišta istočnih zemalja, preveliki troškovi te proizvodnje i vlasnička pretvorba ribnjaka. Trenutačno je stanje tako loše da je upitan daljnji opstanak ove djelatnosti u Hrvatskoj, tvrdi zastupnica te upozorava da kao veliki spremnici vode ribnjaci pozitivno utječu na režim podzemnih voda i mikroklimu lokalnog i šireg područja. Veliki problem u proizvodnji na ovim ribnjacima predstavlja velika vodna naknada koja "opterećuje" cijenu kilograma ribe sa 7,23 posto, a po važećim propisima od 2005. čak 15,69 posto. Napomenula je kako uzgajivači slatkovodne ribe u drugim europskim zemljama ne plaćaju vodnu naknadu, te upozorila na odluku Konferencije europskih uzgajivača slatkovodne ribe iz lipnja 2000. kojom se naglašava ekološka uloga ribnjaka za uzgoj šarana i njihov doprinos u zaštiti prirode. Sve u svemu na europskoj razini ova je problematika pravilno prepoznata i ovi su ribnjaci cjelovito vrednovani, a napose pronađen način pomoći ribničarstvu. A prvi korak u rješavanju tog problema bio bi pokušaj smanjenja ili čak oslobađanja najvrednijih ribnjaka za uzgoj šarana barem dijela od pet vrsta vodnogospodarskih naknada, zaključila je zastupnica i izrazila nadu da će se u pripremi zakonskog prijedloga o financiranju vodnog gospodarstva o tome voditi računa.

S obzirom na važnost vode kao izvora života, **Ivan Milas (HDZ)** je za to da se zaštite mjesta gdje voda izvire, vodeći pritom, prije svega, računa o prljavoj industriji. Pravo na zdravu pitku vodu trebao bi dobiti svaki čovjek, a tamo gdje to nije moguće osigurati, vodu prvorazredne kvalitete valja dovesti iz područja Hrvatske gdje je ima (Lika npr.). U osiguravanju zdrave pitke vode valja računati na sredstava na nivou

Republike Hrvatske, odnosno svima osigurati zdravu pitku vodu iz zajedničkih poreznih sredstava, rekao je, među ostalim, ovaj zastupnik.

Stjepan Henezi (SDP) smatra kako neki sustavi, a takav je i sustav vodnog gospodarstva, moraju ostati na razini države i nema ništa protiv da zaštita vode kao općeg dobra ostane u sferi države. A kada je u pitanju organizacija vodnog gospodarstva, kako u odlučivanju i upravljanju tako i u financiranju, zastupnik smatra da još uvijek ima, dovoljno prostora da se, ako težište tog gospodarstva, ili barem njegov veći dio, prebaci s državne razine na razinu županija, gradova i općina. Valja pružiti mogućnost, ali i obvezu lokalnoj i regionalnoj samoupravi da o tome značajnije vode brigu, i zato se zastupnik zalaže za decentralizaciju postojećeg sustava vodnog gospodarstva i Hrvatskih voda. Hrvatske vode i Hrvatske šume veliki su strogo centralizirani državni sustavi na koje jedinice lokalne samouprave imaju malo utjecaja. Zastupnik drži da će jedinice lokalne samouprave daleko više brige voditi o zaštiti voda i korištenju voda, uz, dakako, instrumente koji stoje na raspolaganju državi u zaštiti ovog općeg dobra. U tom smislu jedinicama lokalne uprave valja dati nadležnost ali i odgovornost kao onima koji bi morali, kako je kazao, pokrenuti život i nositi razvoj u svojim sredinama.

Financiranje slivnih područja

Predloženi zakon može biti dobar poticaj da se sačuva voda kao opće dobro koje valja maksimalno štiti, mišljenja je **Miroslav Korenika (SDP)**. U obrazloženju zakonskog prijedloga kaže se, kako se predloženim rješenjem štiti vlasništvo i potiče lokalna samouprava na osnivanje komunalnih trgovačkih društava. Zastupnik smatra da je naš interes postojanje jakih društava za obavljanje komunalnih djelatnosti, a ne onih malih. Razlog - mala komunalna društva sasvim sigurno neće moći bez pomoći države i županija investirati u nove izvore vode i vodovode, posebno one glavne kojima se osigurava dotok pitke vode na područje općine. Zastupnik se, međutim, slaže sa svima koji smatraju da bi i država - putem Hrvatskih voda i resornog ministarstva - mogla imati vlasništvo u nekim od spomenutih objekata vodnog gospodarstva, a napose kada je u pitanju zaštita pitke vode.

Tu se odmah postavlja i pitanje pročištača otpadnih voda tj. potreba da slijedimo zemlje zapada te za one koji više zagađuju vode predvidimo plaćanje većih doprinosa. U susjednoj Austriji npr. dobar dio tzv. priljave industrije polako, ali sigurno se seli pod nekakvim greenfield investicijama na područje Republike Hrvatske upravo zato jer ovdje nema tako visokih naknada za zagađivače. Upozorio je na velike probleme u financiranju određenih slivnih područja. Do toga, kaže, dolazi dijelom zbog usitnjenih zemljišnih parcela i socijalnih prilika na selu, a napose zbog vlasnika zemljišta koji žive u gradovima ali nemaju osjećaj i obvezu da moraju plaćati slivnu vodnu naknadu ili im je zemljište na višim područjima pa im ne prijeti bujica i neuređena rijeka. U Varaždinskoj županiji to je riješeno tako da županija plaća slivnu vodnu naknadu za one koji to ne mogu platiti - staračka seoska gospodarska i za ljude koji su socijalni slučajevi, jednostavno zato jer se vodotoci na slivnim područjima moraju održavati. Kod pripreme novih rješenja Zakona o financiranju vodnog gospodarstva treba uzeti u obzir činjenicu da postoje vodozaštitna područja na kojima poljoprivrednici imaju zabranu ili preporuku da ne koriste pesticide i slična sredstva kako se ne bi zagađile površinske vode, odnosno izvori vode. Poljoprivrednicima koji žive na takvim područjima trebalo bi nadoknaditi razliku prinosa koju bi imali da koriste raspoloživa kemijska sredstva za poboljšanje poljoprivredne proizvodnje, smatra zastupnik Korenika.

Na istupe zastupnika osvrnuo se **Venko Ćurlin**. Decentralizacija u vodnom gospodarstvu ima svoje potrebe i pravila, a vodama se upravlja po tzv. slivnom principu. Prevedeno to znači da zaštita vode počinje npr. u Gračacu, crpi u Obrovcu, a troši u Zadru, pojasnio je zamjenik ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo. Kod toga je bitno shvatiti, da nema iskorištavanja voda bez njihove zaštite, a troškove zaštite uvijek snosi korisnik vode, odnosno onaj koji je više zagađuje, nastavlja Ćurlin. Smisao državne intervencije u komunalnu djelatnost, jeste 100-postotna opskrba stanovništva vodom iz svih javnih sustava za što su nam potrebna solidarno prikupljena sredstva na razini države. Jednaka je takva priča i sa zaštitom voda. Ostaje, dakle, potreba da se upravlja vodama na razini manje teritorijalne jedinice, a

gospodari na razini čitave države pa o tome valja voditi računa kod rasprave o financiranju vodnog gospodarstva, zaključio je gospodin Ćurlin.

U završnoj riječi u ime predstavnika predlagatelja govorio je opet Ivan Kolar. Zahvalio se svima koji su sudjelovali u raspravi te dodaje kako je namjera predlagatelja bila ponuditi pravičniji način u prikupljanju sredstava od naknade za korištenje voda u lokalnoj samoupravi. Ako neka županija, a iz takve kaže i sam dolazi, napravi 50 km vodovoda i započne izgradnju kanalizacijskog mješovitog odvodnog sustava s uređajem za pročišćavanjem, i za to prikupi 10 milijuna kuna, a onda ne dobije niti kune povrata sredstava od Hrvatskih voda, tada se ne može govoriti o pravičnosti i jednakom statusu svih pred Zakonom. Namjera predlagatelja nije bila stoga potencirati podjelu među županijama, nego osigurati da se dio sredstava vrati tamo od kuda su i došla. Primijetio je još kako je ova rasprava otvorila niz pitanja u ovoj domeni, a Klub je svojim Prijedlogom dobro namjerno potaknuo na neka rješenja ne prejudicirajući ih. Zamolio je zastupnike da uvažavaju prijedlog Kluba u prvom čitanju na temelju kojeg bi, zajedno s prijedlozima iz ove rasprave, Vlada do ljeta ove godine (inzistira se na ovom roku) pripremila za raspravu u Saboru sveobuhvatan zakonski prijedlog s još kvalitetnijim rješenjima te ga tako približila praksi na terenu.

Time je rasprava okončana, a zatim se pristupilo glasovanju. Jednoglasno, sa 95 glasova "za", zastupnici su prihvatili prijedlog Kluba zastupnika SDP-a kojim su zaključili da je o Prijedlogu zakona o izmjeni Zakona o financiranju vodnog gospodarstva provedena opća rasprava. Uz to, obvezali su Vladu RH da, prilikom izrade izmjena i dopuna Zakona o vodama i Zakona o financiranju vodnog gospodarstva, obuhvati prijedlog predlagatelja, primjedbe i prijedloge iznesene u raspravi, te da navedene zakone uputi u saborsku proceduru najkasnije u roku od 60 dana. Prije usvajanja ovih zaključaka u ime Kluba zastupnika SDP-a intervenirao je njegov predsjednik, mr.sc. Mato Arlović. On je samo ispravio propust koji je učinjen prepisom teksta prijedloga zaključka Kluba da se spomenuta dva zakonska akta upute u proceduru najkasnije u roku od 60 dana.

J.Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O PSIHOLOŠKOJ DJELATNOSTI

I psiholozima njihova komora

Uz poruke zastupnika da ga treba dobro doraditi, prvo je saborsko čitanje prošao Prijedlog zakona o psihološkoj djelatnosti koji cjelovito i jedinstveno treba odrediti pojam te djelatnosti, područje njena djelovanja, stjecanje naziva psihologa, osnivanje Hrvatske psihološke komore.

Saborska rasprava bila je dobra prilika da se pozornost još jednom skrene na činjenicu da su psiholozi potrebni u gotovo svim sferama društvenog života, a da su u posljednjih desetak godina, razdoblju rata i krupnih društvenih promjena, praktično nestali iz školstva i zdravstva te da to treba mijenjati.

U raspravi se čuo i zanimljiv, ali slabo poznat podatak da je hrvatski književnik Marko Marulić prvi u svijetu upotrijebio naziv psihologija za znanost o duševnom životu čovjeka.

O PRIJEDLOGU

Prijedlog zakona o psihološkoj djelatnosti, koji je podnio **Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo**, ima za cilj urediti sadržaj, područje primjene, uvjete i način obavljanja te organizaciju i nadzor psihološke djelatnosti u Hrvatskoj.

Unapređivanje kvalitete života pojedinaca, skupina i društvene zajednice, opći su ciljevi psihološke djelatnosti kojom bi se, kao zanimanjem, mogli baviti samo psiholozi. Predloženi zakon psihologa definira kao osobu koja je završila visokoškolsko obrazovanje namijenjeno izobrazbi psihologa.

Psihološka bi se djelatnost obavljala temeljem osnovne dopusnice, koju bi na zahtjev psihologa izdavala Hrvatska psihološka komora, stručna organizacija čije se osnivanje predviđa u Prijedlogu. Stečene dopusnice psihologu bi se mogle oduzeti u slučajevima kršenja odredbi navedenih u Prijedlogu i aktima Komore.

Psihološku djelatnost psiholog bi mogao obavljati u privatnoj praksi ili po osnovi ugovora o radu s

poslodavcem. Imenik psihologa koji obavlja privatnu praksu vodila bi Komora koja bi propisala i uvjete sukladno kojima bi psihologu prestalo važiti odobrenje za obavljanje privatne prakse.

Kad je riječ o korisniku psiholoških usluga, on bi imao pravo upoznati se s rezultatima procjene vlastitog psihičkog stanja, s tim da bi se posebnim propisima uvid u te rezultate mogao ograničiti ili isključiti. Podatke o psihičkom i zdravstvenom stanju korisnika psiholoških usluga, psiholog bi morao čuvati kao profesionalnu tajnu.

Za fizičku ili pravnu osobu koja, primjerice, neovlašteno obavlja psihološku djelatnost, uskrati prava korisniku usluga ili ne čuva profesionalnu tajnu, predloženi zakon propisuje novčane kazne od 5.000 do 20.000 kuna.

Predloženi zakon predviđa osnivanje Hrvatske psihološke komore kao stručne organizacije psihologa, sa svojstvom pravne osobe, koja bi skrbrila o organizaciji, razvoju, stručnosti i etičnosti psihološke djelatnosti.

Kao osnivači Komore u Prijedlogu se definiraju Ministarstvo rada i socijalne skrbi i Hrvatsko psihološko društvo. U roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu predloženog zakona oni bi imenovali osnivački odbor Komore, koji bi u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona sazvao prvu skupštinu Komore.

Predloženi zakon donosi i pojedinstvo iz povijesti hrvatske psihologije. Navodi da je obrazovanje psihologa u Hrvatskoj počelo 1929. osnivanjem samostalne katedre na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, da se primijenjena psihologija počela razvijati poslije 2. svjetskog rata, a da udruga psihologa datira od 1953. kada je osnovana Sekcija hrvatskih psihologa koja je postupno prerasla u Hrvatsko psihološko društvo. Danas to Društvo ima oko 1.400 zaposlenih.

Unatoč svojoj razgranatosti i prisutnosti u gotovo svim područjima društvenih i pravnih odnosa u

Hrvatskoj, psihološka je djelatnost ostavljena bez jasnog razgraničenja od drugih djelatnosti i djelatnika, s kojima psiholozi surađuju (liječnici, pedagozi, socijalni radnici, ekonomisti, pravnici). Nije određen ni status psihološke djelatnosti i psihologa i važnost njihove uloge u odnosu na druge suradne djelatnosti, ne postoji poseban zakon o psihološkoj djelatnosti, niti stručna organizacija - komora.

Sve to, posebno dobiva na težini ako se zna da su područja djelovanja psihološke djelatnosti raznorodna, od zdravstva, prosvjete, socijalne skrbi, do gospodarstva, vojske, policije, pravosuđa, športa.

O Prijedlogu provesti opću raspravu

O predloženom je zakonu raspravljao **Odbor za zakonodavstvo** koji podupire nastojanje da se riješi pitanje načina obavljanja psihološke djelatnosti, no drži da ne postoji nužnost da se to uređuje posebnim zakonom, pa predlaže Saboru da donese zaključak prema kojemu će se o Prijedlogu provesti opća rasprava.

Pravni položaj subjekata koji obavljaju psihološku djelatnost - psiholozi valja preispitati. No, rješenja koja sadržava Prijedlog nisu u cijelosti prihvatljiva, a kako Odbor nije raspolagao mišljenjem Vlade prosluđuje se da je potrebno obaviti samo opću raspravu i utvrditi opredjeljenje o potrebi donošenja posebnog zakona o psihološkoj djelatnosti, navodi Odbor u svom obrazloženju.

MIŠLJENJE VLADE

U opširnom mišljenju dostavljenom Saboru, Vlada podržava Prijedlog zakona o psihološkoj djelatnosti te predlaže da se, u svrhu poboljšanja njegova teksta i kvalitetnijeg reguliranja pitanja koja uređuje izvrše neke dopune.

Vlada drži da je predloženim zakonom (članak 6.) nužno definirati koji kriteriji obvezuju Komoru da izda osnovnu dopusnicu za obavljanje psihološke djelatnosti, odnosno koji su kriteriji kontraindikativni za njezino izdavanje.

Uz to, nije logično da psiholozi koji se zapošljavaju u školama kao profesori, za te poslove trebaju dopusnicu, koja se ne traži za učitelje i nastavnike drugih predmeta.

Glede članka 7. predlaže da se naznači što je to "... psihološka djelatnost koja nije obuhvaćena diplomskim obrazovanjem i obuhvaća stručno zahtjevnije oblike rada" za koju psiholog mora steći i posebnu dopusnicu.

Traži da se naznači koje će se ustanove i po kojim kriterijima smatrati "priznatima" (za stjecanje posebne dopusnice), te kako će se činjenično ustanoviti (ne)uspješnost rada psihologa u odgovarajućem području.

S obzirom na to da se stečene dopusnice mogu oduzeti u slučajevima kršenja odredbi Zakona, predlaže se i pravo na žalbu (članak 9.) regulirati zakonom.

Treba (članak 11.) odrediti način provođenja postupka za izdavanje odobrenja za privatnu psihološku praksu, rok trajanja tog postupka, mogućnost žalbe protiv odluke, tijelo nadležno za žalbu. Treba navesti uvjete koje psiholog mora ispunjavati da bi obavljao privatnu praksu, ta napraviti jasnu distinkciju između dopusnice za rad i odobrenja za rad.

Nije jasno tko će donijeti propise kojima se može isključiti ili ograničiti uvid korisnika psiholoških usluga u vlastite rezultate (članak 17.). Precizno odrediti kojim stručnjacima i u kojim postupcima se mogu davati podaci koji se inače čuvaju kao profesionalna tajna (članak 19.)

Preispitati obvezu udruživanja u Komoru

Vlada predlaže da se ustroj Komore odredi ili prema Zakonu o udruženjima ili Zakonu o ustanovama. U protivnom, ovim posebnim zakonom treba detaljnije regulirati njen ustroj, nadležnost i način rada.

Nudi i alternativu po kojoj treba preispitati obvezu udruživanja psihologa u Komoru. Udruživanje bi bilo uputno propisati samo ako se radi o određenim zanimanjima u okviru

struke, no sva radna mjesta psihologa ne mogu ući u tu kategoriju (članak 22.)

Vlada upozorava (članak 24.) kako je nejasno tko će provoditi stručne ispite za psihologe u zdravstvenom sustavu, skreće pozornost da svaka institucija (školska, socijalna, vojna) treba osigurati poštovanje načela struke, ali ima i pravo definirati svoje poslovne potrebe zbog kojih zapošljava određene stručnjake, kao i ocjenjivati u kojoj mjeri oni ispunjavaju njene zahtjeve.

Naglašava da su ovlasti koje se ovim člankom daju Komori iznimno široke, pa i pretjerane u dijelu koji se odnosi na radne odnose, posebice s obzirom na činjenicu da Komora nije poslodavac. Nije precizirano kako će se osigurati objektivnost i kvaliteta rada same Komore i eventualne sankcije s tim u vezi.

Vlada drži da je ustroj, sastav, zadaće, način izbora i metodologiju odlučivanja Komore nužno regulirati predloženim zakonom, nikako provedbenim aktima Komore.

Prethodnu suglasnost na statut trebaju dati i druga ministarstva koja u svom radu obuhvaćaju psihološku djelatnost, ne samo Ministarstvo rada i socijalne skrbi.

Ističe da se obveze glede osiguranja (članak 30.) od odgovornosti ne mogu odnositi na samog psihologa, nego na ustanovu u kojoj je zaposlen. Nudi i promjene toga članka po kojima bi se na sklapanje ugovora o osiguranju obvezali samo psiholozi u privatnoj ili u grupnoj privatnoj praksi. Psiholozi koji rade u tijelima državne uprave i lokalne samouprave ili drugim pravnim osobama, za počinjenu bi se štetu osigurali po općim i posebnim propisima.

Vlada smatra da se ne može svim psiholozima i vježbenicima propisati obveza plaćanja članarine, već samo dragovoljnim članovima.

Vezano za odredbu prema kojoj psiholog vježbenik zasniva radni odnos (članak 33.), postavlja pitanje osiguranja sredstava za njenu provedbu te predlaže da se vježbenički staž ne vezuje sa zasnivanjem radnog odnosa psihologa vježbenika.

Vlada ističe da teže i lakše povrede dužnosti i ugleda psihološke djelatnosti treba izrijekom nabrojiti i precizno definirati samim zakonom. S obzirom na uređenu disciplinsku odgovornost psihologa, mišljenja je da treba regulirati tko ima pravo podnošenja žalbe, tko rješava po žalbi

i u kojem roku. Zakonom, a ne općim aktima Komore, trebalo bi urediti posebne postupovne odredbe disciplinskog postupka.

Predlaže izmjenu članka 46. Mišljenja je da stručni nadzor nad radom psihologa zaposlenih u ustanovama s javnim ovlastima i tijelima državne uprave ili lokalne uprave i samouprave moraju provoditi nadležna ministarstva, a u povjerenstvu koje provodi nadzor obvezno mora sudjelovati psiholog.

Vlada skreće pozornost da se u članku 50. određuje obveza polaganja stručnog ispita, a nije određeno pred kim se ispit polaže. Nije uređeno što je s psiholozima koji već imaju položen stručni ispit u drugim sustavima (prosvjeta). Predlaže da im se u tim slučajevima izda dopusnica, a isto bi se postupilo i prema psiholozima kojima je Ministarstvo rada izdalo odobrenje za poslove savjetovaštva.

RASPRAVA

Zakonom bi se uredio niz pitanja

Predstavnica predlagateljica, **predsjednica Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo Snježana Biga-Friganović** uvodno je istaknula potrebu za jedinstvenom zakonskom regulativom u području psihološke djelatnosti.

Navela je da je psihologija prisutna u gotovo svim područjima društvenog života, a da važnost rada psihologa posebno dolazi do izražaja u različitim kriznim situacijama u miru i ratu i napose u saniranju psihosocijalnih posljedica rata.

Donošenjem zakona o psihološkoj djelatnosti uredio bi se, kaže, čitav niz pitanja - cjelovito bi se odredio pojam psihološke djelatnosti, područje njena djelovanja, stjecanje naziva psihologa, osposobljavanje za samostalan rad psihologa, doškolovanje, način stjecanja dopusnica, mjere za rad u određenim područjima psihološke djelatnosti, mjerila za rad u privatnoj praksi itd. Osim toga, zakonom i podzakonskim aktima uredio bi se stručni nadzor nad radom psihologa, propisale kazne za određena ponašanja, a sa svime time djelovanje hrvatskih psihologa uskladilo s europskim kriterijima.

Govorila je i o povijesti hrvatske psihologije, te uz ostalo podsjetila da

su u proteklih desetak godina, donošenjem raznih zakona, psiholozi nestajali iz zdravstvenog i školskog sustava. Nije bilo određenog tijela - komore koje bi reagiralo i upozorilo na probleme s kojima se suočavamo, istaknula je Biga-Friganović.

Smatra da o predloženoj zakonu ne bi trebalo voditi opću raspravu pa predlaže da on ide u prvo čitanje.

Predsjednik Odbora za zakonodavstvo **Josip Leko** rekao je da Odbor kod razmatranja Prijedloga nije imao Vladin stav te da tim više ima razloga da ostane kod svog zaključka. Ako tomu dodamo da je Vlada utvrdila 20-ak primjedbi, a da predloženi zakon ima 50 članaka, to potvrđuje da o prijedlogu treba provesti opću raspravu, ustrajao je Leko.

Marulić prvi upotrijebio naziv psihologija

Vrijeme rezervirano za zastupničke klubove prvi je iskoristio predstavnik Kluba zastupnika HSLS-a dr.sc. **Viktor Brož** iznijevši nepoznat ili nedovoljno poznat podatak da je prvi u svijetu naziv psihologija za znanost o duševnom životu čovjeka upotrijebio hrvatski književnik, autor Judite Marko Marulić.

U svijetu je ostalo nepoznato ili je slabo poznato da je hrvatski književnik Marko Marulić prvi u svijetu upotrijebio naziv psihologija za znanost o duševnom životu čovjeka.

Govorio je o povijesti hrvatske psihologije, ali i o aktualnim prilikama u toj djelatnosti. Unatoč činjenici da je zaposleno oko 1.400 psihologa, da djeluju u gotovo svim područjima društvenih i pravnih odnosa, psihologija je do danas ostala bez jasnog razgraničenja svoga rada od drugih djelatnosti. Nije određen status psihološke djelatnosti i psihologa, njihov status i uloga u odnosu na druge djelatnike i djelatnosti.

Svjestan da je psihološka djelatnost potrebna, a rad psihologa višestruko koristan, Klub zastupnika HSLS-a drži da bi donošenje predložene zakona moglo unaprijediti rad psihologa i otkloniti neke poteškoće

ili moguće interdisciplinarnu nespo- razume.

Brož podsjeća da je Hrvatska kroz samo desetak godina prošla kroz rat, velike gospodarske, političke i ukupne društvene promjene, da je sve to ostavilo traga u ljudima, uzrokovalo poremećaje čije je rješavanje velikim dijelom zadatak psihologa.

Upozorava da nedostatak psihologa u odgoju djece i školstvu, u pravosuđu može dovesti čak i do tragičnih posljedica, te ističe da je donošenje zakona o psihološkoj djelatnosti potrebno, ne samo zbog toga, nego i činjenice da sada ne postoji stručni nadzor rada psihologa, kazne za možebitne greške u radu i ponašanju.

U skladu s europskim kriterijima psihološke djelatnosti, tim zakonom trebalo bi regulirati sva područja rada, uvjete i način obavljanja te djelatnosti, stručnu organiziranost, nadzor rada psihologa i druga pitanja iz njihova rada, poručio je Brož.

Naći alternativne prostore razvoju psihologijske djelatnosti

I predstavnik Kluba zastupnika HSS-a dr.sc. **Ante Simonić** ističe da psiholozi svoju misiju ostvaruju kroz rad u različitim područjima, da je pomoć psihologa strateški značajna u situacijama nasilja, nezaposlenosti, u i nakon ratnih stradanja, a da unatoč složenosti psihologijske djelatnosti niti jedan zakon ju ne uređuje cjelovito.

Kad je riječ o konkretnim primjedbama, Klub drži da Komoru treba shvatiti kao organizaciju sui generis, upozorava da je kod nabiranja poslova što ih obavlja Komora nejasno tko će provoditi stručne ispite za psihologe u, primjerice, zdravstvenom sustavu. Osim toga, dodaje, nejasno je tko utvrđuje i donosi program vježbeničke prakse ako Komora u tom poslu samo sudjeluje?

Glede osiguranja odgovornosti za štete koje bi psiholog mogao počinuti trećima u obavljanju djelatnosti, Klub zastupnika HSS-a smatra da se takva obveza može odnositi samo na psihologa koji obavlja privatnu djelatnost, a u drugim bi slučajevima ta obveza morala pasti na instituciju u kojoj su zaposleni. Mišljenja je da obavljanje vježbeničkog staža ne treba uvjetovati zasnivanjem radnog odnosa, da se obveza plaćanja članarine Komori treba odnositi samo na vježbenike koji su članovi Komore.

I Simonić upozorava na činjenicu da u mnogim školama uopće nema psihologa, da su gotovo nestali iz primarne zdravstvene zaštite. Jasno je, kaže, da se izlaz može tražiti u povećanom zapošljavanju psihologa u državnim sektorima obrazovanja, socijalne skrbi, ali se moraju naći novi alternativni prostori razvoju psihologijske djelatnosti koji su sada potpuno zatvoreni - nemoguće je, naime, otvoriti bilo koji oblik privatne psihologijske djelatnosti, jer za to nema zakonske regulative.

Predloženi zakon, kaže Simonić, otvara izlaz iz gotovo apsurdne situacije sve većih potreba za psihologijskom dijagnostikom i prevencijom i sve manjih mogućnosti zapošljavanja u državnim sustavu. Njime se, osim toga, osigurava nadzor održavanja i visokih standarda psihologijskih usluga te otvara mogućnost harmoniziranja hrvatskog sustava s aktualnim europskim prilikama.

Klub je predložio jezično dotjerivanje zakona, a drži i da bi bilo primjerenije nazvati ga zakonom o psihologijskoj djelatnosti.

Mogu li druge struke predložiti slične zakone?

Donošenjem predloženog zakona Hrvatska bi se pridružila europskim državama (Austrija, Njemačka, Italija, Francuska) koje psihološku, odnosno psihologijsku djelatnost također reguliraju zakonom, naglasila je u ime Kluba zastupnika SDP-a **Sonja Borovčak**.

Ističe da su rad i djelovanje psihologa vrlo značajni, da je psiholog u mnogim područjima nezamjenjiv član stručnog tima, da su njegovo mišljenje i nalaz neophodni u procjeni psihičkih pojava i ponašanja pojedinca i skupina.

Donošenjem predloženog zakona cjelovito bi se i jedinstveno odredila sva razgranatost i složenost psihološke djelatnosti i rada svakog psihologa, bilo da radi u privatnoj praksi ili državnoj, odnosno lokalnoj instituciji, ističe zastupnica.

Mišljenja je da u pojedinim odredbama predloženog zakona ima nedorečenosti, da ih treba otkloniti, da se previše spominju podzakonski akti.

Nada se da će doći vrijeme kad će se psiholozi vratiti u škole, zdravstvene i druge ustanove gdje postoje određeni ljudski problemi i sudbine.

Podsjeća na ulogu koju su psiholozi imali u ratu i poslije njega te smatra da ta struka ne smije biti zapostavljena, a da će donošenje predložene zakona popraviti (postojeće stanje) i vratiti dug struci koja to treba.

Josip Sesar u ime Kluba zastupnika HDZ-a navodi da predloženi zakon obuhvaća granično područje sa zdravstvenom djelatnošću, pa je upitno da li bi i druge struke mogle potaknuti donošenje sličnih zakona - logopedi, pedagozi, odgajatelji i sl.

Ipak, zbog činjenice da i mnoge europske zemlje imaju zakonski reguliranu psihologijsku djelatnost, da su u Hrvatskoj izuzetno dobro razvijeni strukovni i znanstveni temelji psihologije, Klub zastupnika HDZ-a daje načelnu podršku Prijedlogu.

Klub smatra da se pitanje ustrojstva, nadležnosti i statusa Komore - da li se radi o ustanovi ili udruzi, treba unaprijed regulirati, podsjeća da postoje dvojbe glede razgraničenja sa zdravstvenom djelatnošću, kao i odgovornosti povezane s mogućom krivom psihologijskom dijagnostikom.

Sesar precizira da mnoge organske bolesti za posljedicu mogu imati promjenu psihičkog ponašanja i stoga

Zakon obuhvaća granično područje sa zdravstvenom djelatnošću, pa je upitno da li bi druge struke mogle potaknuti donošenje sličnih zakona, dakle logopedi, pedagozi, defektolozi, odgajatelji.

se postavlja pitanje tko će biti odgovoran ako psiholog s privatnom praksom ne prepozna suptilne promjene koje, npr. prate tumor.

Klub pita kako će pojedina ministarstva procjenjivati i kontrolirati psihologijsku djelatnost, upozorava da je formulacija po kojoj se psihologijskom djelatnošću mogu baviti samo psiholozi - pretvrda.

Stav je Kluba da dosta treba raditi na poboljšanju predloženog zakona, otkloniti pravne nejasnoće, uvažiti kvalitetne primjedbe iz Vladina mišljenja. Uz te stavove, Klub će podržati Prijedlog u prvom čitanju, poručio je Sesar.

Vratiti psihologe u vrtiće i škole

I zastupnica **Milanka Opačić (SDP)** drži da je Prijedlog dobar pokušaj da se problem psihologijske djelatnosti zakonski riješi, ali da na njemu treba još puno raditi.

U zemlji koja je prebrodila rat, u kojoj se djeca u školama često fizički obračunavaju do toga da se međusobno ubijaju u zemlji u kojoj kaznena djela na štetu djece uzimaju sve više maha, mislim da pokazuje da psihologe pod hitno treba vratiti i u dječje vrtiće i u škole kako bi mladi na taj način rješavali svoje probleme, a ne nasiljem, istaknula je Opačić.

Smatra da se ključni problem - nedostatak psihologa u određenim djelatnostima ne može riješiti predloženim zakonom, te da je trebalo mijenjati i zakone o zdravstvenoj djelatnosti, o predškolskom odgoju, o odgoju i obrazovanju kojima bi se psiholozi ponovno vratili u te sustave.

Navela je podatak po kojemu danas u zdravstvu imamo samo 17 kliničkih psihologa od čega se pet nalazi u zagrebačkoj Dječjoj bolnici u Klaićevoj ulici. Apsolutno dakle, mizerna brojka od koje ne možemo očekivati adekvatnu pomoć koju bi trebali pružiti zlostavljanoj djeci, naglasila je. Iznijela je i podatak da u Županiji Vukovarsko-srijemskoj, koja je preživjela najteža ratna razaranja, radi samo jedan defektolog.

Zastupnik **Juraj Njavro**, dr.med. (HDZ) podsjetio je na velik značaj što su ga psihologija i psiholozi imali u Domovinskom ratu i srpskoj agresiji na Hrvatsku.

Potom se zapitao što je zapravo psiholog kad završi fakultet, kako ga definirati, može li on sve raditi, odnosno je li psiholog "opće prakse" ili za pojedine grane svoje djelatnosti, treba li za to dodatna edukacija, kako to postići, tko to regulira?

Osvrnuo se i na pitanje Komore i kako je organizirati? Vjeruje kako će određene paralele biti povučene s liječničkom komorom - zbog iskustva, te kako će trebati dosta dobre volje i suradnje s tom i srodnim komorama da se nađe najbolji modus da bi psihologijska komora dobro funkcionirala.

Naglašava da je važno i pitanje organizacije, kao i pitanje tko može biti članom Komore, jer se nikoga, bar ne ustavno, ne može prisiliti na članstvo u nekoj udruzi, a po predloženom zakonu obveza svih psihologa bila bi da budu članovi Komore.

Vjeruje da će i sve grane, počevši od dječje psihologije, iznaći modus kako educirati psihologe za pojedine grane, jer ne vjeruje u psihologa opće prakse.

Spriječiti zlorabe podataka o korisnicima

Zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** pozdravila je donošenje predloženog zakona, no kao i više drugih zastupnika upozorila je da ga treba doraditi, posebice s pravnog stajališta. Podupire stajalište Odbora za zakonodavstvo da o predloženom zakonu treba provesti prethodnu raspravu, jer će to pripomoći njegovoj kvaliteti.

Trenutno u zdravstvu imamo samo 17 kliničkih psihologa, od čega pet u Klaićevoj bolnici u Zagrebu.

Predlaže da se dio Prijedloga gdje se govori o posebnom području rada psihologa - području maloljetničke delikvencije proširi i na područje nasilja u obitelji, a da se konstatacije o važnosti psihologa u agresiji na Hrvatsku, njihovoj pomoći tisućama ljudi, prošire i na obitelji zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja i civila.

Potkrepljujući raniju konstataciju da je predloženi zakon s pravnog stajališta loše koncipiran, upozorila je na nužnost dorade definicije psihologa, predložila da se kao razlog zbog kojeg se može privremeno obustaviti obavljanje privatne prakse navede i trudnoća, odnosno rođiljski dopust (uz bolest, vojnu obvezu ili drugi razlog).

Zauzela se za ugradnju još nekih "osigurača" koji bi spriječili bilo kakvu zlorabu podataka o korisnicima psiholoških usluga, te predložila temeljitu prerađu dijela zakona koji govori o disciplinskoj odgovornosti psihologa s ciljem da se jasno znalo što su teže, a što lakše povrede. To tim više, što se disciplinskim mjerama predviđa i gubitak prava na obavljanje psihološke djelatnosti do čak 10 godina.

Glede stručnog ispita traži preciziranje pred kim, kojim tijelom, polaže.

Članstvo u Komori - obveza

U završnoj riječi, predsjednica Odbora za rad **Snježana Biga-Frganović** zahvalila je svim

kolegama koji su dali vrlo konkretne primjedbe. Nepobitno je da je predloženi zakon dobio punu podršku, jer su zastupnici itekako svjesni značaja psihološke djelatnosti, ali i potrebe da se ona regulira zakonom, ustvrdila je.

Suglasila se s primjedbama da jasno treba regulirati pitanje stručnog nadzora (nad radom psihologa), te izrazila nadu da će u tom dijelu velik doprinos dati Komora.

Od te se stručne organizacije očekuje da ojača i podrži stručnu edukaciju psihologa koji, kao jedini stručnjaci iz tog područja, rade u različitim ustanovama (škole, bolnice) i dnevno se suočavaju s problematikom edukacije iz različitih područja.

Suglasna je da u zakonima o zdravstvenoj zaštiti i zakonima koji

dolaze iz prosvjete treba precizirati koji to timovi trebaju u datom trenutku i u određenim područjima.

Glede Komore, ističe kako je vrlo bitno da postoji jedno takvo tijelo koje bi u datim trenucima snimilo stanje u pojedinim područjima Hrvatske, vidjelo što nedostaje i promptno reagiralo prema pojedinim ministarstvima.

Kad je riječ o dvojama oko obveznosti članstva u Komori, navodi da u Hrvatskoj postoji praksa, primjerice liječnici, a i prema zahtjevima EU, onoga trenutka kada diplomiraju, odstažiraju, obvezno moraju postati i članovima Komore.

Mi također mislimo da bi to trebala biti obveza prije svega zbog vježbeničkog dijela, odnosno vježbeničke prakse, rekla je, uz ostalo, predsjednica Odbora.

GLASOVANJE

Prije samog glasanja, predsjednik Odbora za zakonodavstvo **Josip Leko** izvijestio je da je to radno tijelo (na novoj sjednici) revidiralo svoj raniji zaključak o općoj raspravi o prijedlogu. Na temelju rasprave u parlamentu, Odbor je konstatirao da je ona pokazala da je zakon potreban, iznijete primjedbe i prijedlozi uvjerali su nas da se ipak radi o prvom čitanju, pa u tom smislu revidiramo svoj stav, rekao je Leko.

Većinom glasova (72 "za", 23 "protiv" i pet "suzdržanih"), Sabor je u prvom čitanju prihvatio Prijedlog zakona o psihološkoj djelatnosti - sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputit će se predlagatelju radi izrade konačnog prijedloga zakona.

M.B.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PRESTANKU VAŽENJA ZAKONA O UTVRĐIVANJU RATNIH I PORATNIH ŽRTAVA II. SVJETSKOG RATA

Odgoda izjašnjavanja radi dodatnih međustranačkih konzultacija

Godinu dana nakon prihvaćanja Prijedloga zakona o prestanku važenja Zakona o utvrđivanju ratnih i poratnih žrtava II. svjetskog rata, predlagatelja Nenada Stazića (SDP) pred zastupnicima se našao Konačni prijedlog tog zakonskog propisa. Podsjetimo, predlagatelj Nenad Stazić (SDP) predlaže da se postojeći Zakon stavi izvan snage i obustave svi postupci pokrenuti na osnovi njegovih odredaba, odnosno daljnji rad Komisije za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava (o tome smo pisali u našem listu, broj 296, od 3. svibnja 2001. na str. 40. pod naslovom: "Obustava rada Komisije). Budući da je predlagatelj u međuvremenu uvažio sugestije klubova zastupnika i pojedinih sudionika rasprave iz prvog čitanja, konačni zakonski tekst

proširen je dvama novim člancima. Prvim se Hrvatskom povijesnom insti-

Komisija za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava II. svjetskog rata, po ocjeni predlagatelja, nije opravdala svrhu svog postojanja. Predlaže, stoga, da se izučavanje problematike za koju je bila zadužena povjeri Hrvatskom povijesnom institutu.

tutu povjerava daljnje izučavanje povijesnih procesa koji su doveli do II. svjetskog rata, svih zbivanja tijekom tog rata i nakon njega, ali i uzroka i okolnosti koje su dovele do agresije na

Republiku Hrvatsku, te svih zbivanja tijekom Domovinskog rata, uključujući stradanja stanovništva, s posebnim naglaskom na žrtve političkih obračuna i ratnih zločina. Drugim se Hrvatski državni arhiv određuje za nositelja evidentiranja i određivanja načina čuvanja dosad prikupljene građe.

Većina klubova zastupnika složila se s mišljenjem predlagatelja da zbog površnog i jednostranog pristupa povijesnoj građi spomenuta Komisija nije ispunila svrhu svog postojanja da utvrdi povijesnu istinu o broju ratnih i poratnih žrtava u II. svjetskom ratu, okolnostima i mjestima njihova stradanja, itd. U raspravi su se čule i tvrdnje da su njene historiografske ocjene i interpretacije povijesnih događanja zasnovane na jedno-

stranim političkim predrasudama te da su podaci koje je u svom Izvješću predočila Saboru najgrublji povijesni falsifikat s namjerom da se prikriju utvrđene povijesne istine. Klubovi zastupnika vladajuće koalicije, stoga, podržavaju Stazićev prijedlog da se ta Komisija ukine, a istraživanje sudbine žrtava prepusti povjesničarima koji nisu opterećeni ideologijom. Međutim, oporbni zastupnici su se tome usprotivili, tvrdeći da bi se time građanima, odnosno obiteljima žrtava oduzelo elementarno pravo na istinu. Smatraju, naime, da znanstvenici ne mogu voditi računa o praktičnim stvarima, primjerice popisivanju žrtava i obilježavanju grobišta, itd. Drže, također, da bi ukidanje postupaka pokrenutih temeljem postojećeg Zakona pridonijelo zaboravu žrtava komunističkog režima (treba otvoriti raspravu o svim ratnim zločinima). Osim toga, Klub zastupnika HDZ-a zamjera Vladi da nije ispunila Zaključke Sabora, done-sene prilikom prihvaćanja Prijedloga zakona, koji su joj nalogali da razradi program istraživanja o ratnim i poratnim žrtvama II. svjetskog rata i osigura sredstva za tu namjenu, već je te poslove samo prebacila na znanstvene institucije i projekte. Na inicijativu zastupnika HDZ-a (podržala ih je većina klubova zastupnika) glasovanje o ovom Zakonu je odgođeno za narednu sjednicu, kako bi se dodatnim međustranačkim konzultacijama pronašao najbolji način da se istraži povijesna istina.

UVODNO IZLAGANJE

Svaka žrtva zaslužuje pijetet

Obrazlažući razloge za donošenje ovog zakona predlagatelj, **Nenad Stazić**, naglasio je da svako civilizirano društvo mora poštivati sve žrtve (svaka žrtva zaslužuje pijetet). Kad je riječ o ratnim stradanjima, svaka osoba stradala u ratu, bez obzira na to bila ona civil ili vojnik, i na kojoj zaraćenoj strani ratovala, zaslužuje da se, ako je to ikako moguće, ustanovi njezin identitet, mjesto i način stradanja, kao i grobište. Posmrtno ostatke onih kod kojih je moguće utvrditi identitet treba prenijeti u pojedinačne grobove a ostale pohraniti u kosturnicama i dostojno obilježiti.

Uvažavajući činjenicu da ratni zločin ne zastarijeva, potrebno je provesti istragu o okolnostima stradanja civilnih žrtava II. svjetskog rata i ratnih zarobljenika tamo gdje te istrage nisu provedene, jer su Ženevske konvencije i u tim danima bile na snazi, kaže Stazić.

Uvažavajući činjenicu da ratni zločin ne zastarijeva, potrebno je provesti istragu o okolnostima stradanja civilnih žrtava II. svjetskog rata i ratnih zarobljenika tamo gdje te istrage nisu provedene.

Počinitelji e nalogodavce, ako su živi i dostupni, treba izvesti pred sud i tamo utvrditi stupanj njihove krivnje, ali to je regulirano drugim zakonima po kojima mora postupati Državno odvjetništvo.

Komisija nije opravdala svoje postojanje

Podsjetio je, nadalje, na to da je zakonom čije se ukidanje predlaže bila osnovana posebna komisija sa zadaćom utvrđivanja povijesne istine o broju smrtno stradalih osoba u II. svjetskom ratu i nakon njega, kao i ratnih i poratnih žrtava, okolnostima i mjestima tih stradanja i načinu obilježavanja tih mjesta. Ta je Komisija vjerojatno osnovana u dobroj namjeri da rasvijetli sva ta zbivanja, ali ona tu namjeru, nažalost, nije opravdala. Iako po zakonu za svoj rad odgovara Saboru dosad je samo jednom (u listopadu 1999. godine) podnijela zastupnicima Izvješće o svom radu. To izvješće nije prihvaćeno jer su zastupnici ocijenili da se radi o eklatantnom primjeru najgrubljeg povijesnog revizionizma, te da narušava ugled Hrvatskog sabora i Hrvatske (izazvalo je brojne negativne reakcije u domaćoj i inozemnoj javnosti). U izdvojenom mišljenju koje je član Komisije Slavko Goldstein uputio Zastupničkom domu, navodi se da je taj materijal najvećim dijelom zasnovan na jednostranim političkim predrasudama, obogaćen tendencioznim manipulacijama i izvrtanjem činjenica te da prikriva utvrđene povijesne istine. Naime, zbog površnog pristupa dostupnoj povijesnoj građi (Komisija se uopće nije koristila

iscrpnom dokumentacijom koja se čuva u Arhivu Hrvatske i u povijesnim arhivima, gdje se nalaze i imenici žrtava i zločinaca) prikazana je potpuno iskrivljena slika o broju žrtava po nacionalnoj i vjerskoj pripadnosti. Navodi se, primjerice, da je evidentirano ukupno 726 žrtava pravoslavaca, 331 Židov te 68.932 katolika. Kad je riječ o nacionalnoj pripadnosti žrtava spominje se 79.318 Hrvata, 17.410 Srba, 701 Rom i 293 Židova. Komisija je, nadalje, evidentirala 2.238 žrtava ubijenih u koncentracijskom logoru Jasenovac za vrijeme Drugog svjetskog rata, te tabelarno prikazala oko 700 grobova i grobišta ratnih i poratnih žrtava. U rubrici "Počinitelji" u 90 posto slučajeva navode se "partizani" ili "vlasti FNRJ" a kod preostalih 10 posto "četnici" ili nepoznati počinitelji. Svega u jednom slučaju kao počinitelji su navedeni "ustaše", za jedno grobište okrivljena je "saveznička vojska" a za nekoliko njih "njemačka vojska". Te su tabele evidentan dokaz jednostranog i tendencioznog pristupa u radu Komisije, kaže Stazić.

Izvješće Komisije u suprotnosti s Ustavom

Spomenuo je, nadalje, da se u dijelu izvješća autori bave historiografskim ocjenama koje nisu bile u Zakonom propisanoj kompetenciji Komisije. Te su ocjene i interpretacije zasnovane

Zbog površnog i jednostranog pristupa povijesnoj građi Komisija je prikazala potpuno iskrivljenu sliku o broju žrtava po nacionalnoj i vjerskoj pripadnosti.

na jednostranim političkim predrasudama i tendencioznim manipulacijama, a mjestimično su i izravno lažne, tvrdi zastupnik. Naime, u cijelom tekstu od 40 stranica ne navodi se ni jedan jedini prigovor državi NDH i njenim vlastima, na temelju čega bi se moglo zaključiti da je to bila sređena pravna država. Potpuno se zanemaruje činjenica da je zakonodavstvo NDH bilo izravno genocidno, što se može dokazati analizom rasnih zakona, kao i zakona o upućivanju u koncentracijske logore po nacionalnoj pripadnosti, te

diskriminatorских zakona u odnosu na Srbe, Židove i Rome. Zanemareno je i to da je u NDH bilo ozakonjeno ubijanje talaca, propisana smrtna kazna prijetih sudova za slušanje protivničkih radio-stanica i sl. Naprotiv, u Izvješću se ratni propisi ZAVNOH-a proglašavaju "kodifikacijom samovolje nad Hrvatima" i "kodifikacijom genocida", a veći dio prostora u svom izvješću Komisija troši na dokazivanje kako su partizani, Srbi i komunističke vlasti bili jedini ubojice na ovim prostorima te da su Tito i ZAVNOH zakonodavci i

Humani zadatak koji je imala Komisija može ispuniti jedino institut za mir i žrtve rata i poraća koji bi se na znanstveni način bavio ne samo pitanjima II. svjetskog rata i žrtvama tog rata i poraća, nego i povijesnim zbivanjima koja su dovela do agresije na Republiku Hrvatsku, svih okolnosti i zbivanja u Domovinskom ratu, kao i pitanjima ratnih zločina počinjenih u oba rata.

naredbodavci smišljenog genocida nad Hrvatima. U tom je dijelu, barem što se ZAVNOH-a tiče, duh Izvješća u izravnoj suprotnosti s uvodnim tekstom Ustava RH, kaže Stazić.

U nastavku izlaganja napomenuo je da se prema Zakonu o utvrđivanju ratnih i poratnih žrtava II. svjetskog rata sredstva za rad Komisije osiguravaju, između ostalog, i u proračunu Republike Hrvatske. Podaci analizirani u prvom čitanju ovog zakona pokazuju da je ona za svoj rad u razdoblju od 1991. do 2000. godine potrošila 2.822.442 DEM. Uz evidentno loš rad Komisije u devet godina njezina postojanja, postavlja se i načelno pitanje - kaže zastupnik - može li uopće tijelo čiji sastav utvrđuje određena saborska većina, odgovoriti tom zadatku. Po njegovom mišljenju tu prevažnu zadaću mogao bi, nakon godina rada, ispuniti jedino institut za mir i žrtve rata i poraća, koji bi se na najozbiljniji znanstveni način bavio ne samo pitanjima II. svjetskog rata i žrtvama tog rata i poraća, nego i povijesnim zbivanjima koja su dovela do agresije na

Republiku Hrvatsku, svih okolnosti i zbivanja u Domovinskom ratu, kao i pitanjima ratnih zločina počinjenih u oba rata. Uvjeran je, kaže, da Hrvatski povijesni institut može osnovati jedan centar koji bi isključivo obrađivao ovu problematiku u jednom multidisciplinarnom postupku. Dakako, građa koju je prikupila Komisija ne smije ostati zanemarena. Stoga se Konačnim prijedlogom zakona predlaže da se tu građu ustupi Hrvatskom državnom arhivu, kako bi se znanstvenici, ali i svi drugi zainteresirani za tu temu, mogli njome nesmetano koristiti.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog Zakona te zatražio amandmansku korekciju članaka 3. i 4. Konačnog prijedloga zakona. Svoj prijedlog za brisanje članka 3. obrazložio je činjenicom da je njegov sadržaj (predviđa da Hrvatski povijesni institut nastavi istraživanja o ratnim i poratnim žrtvama) u suprotnosti s odredbom članka 1. Odbor smatra neprihvatljivim rješenje prema kojem Hrvatski državni arhiv prikupljenu povijesnu građu mora staviti na raspolaganje Hrvatskom povijesnom institutu, budući da je to dužan omogućiti svim znanstvenicima i drugim zainteresiranim osobama. Sugerirao je, stoga, da se u članku 4. briše stavak 2. kojim je to regulirano.

Odbor za ratne veterane sugerirao je Hrvatskom saboru da donese Zakon o prestanku važenja Zakona o utvrđivanju ratnih i poratnih žrtava II. svjetskog rata, budući da je njegov konačni tekst znatno kvalitetniji od prvobitnog prijedloga (dijelom zahvaljujući tome što je predlagatelj uvažio primjedbe iznesene u prvom čitanju). Članovi toga radnog tijela osobito pozdravljaju namjeru da se Hrvatskom povijesnom institutu povjeri daljnje izučavanje problematike za koju je bila zadužena Komisija za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava II. svjetskog rata, a Hrvatski državni arhiv zaduži za čuvanje i evidentiranje dosad prikupljene građe.

Vlada RH je predsjedniku Hrvatskog sabora dostavila Izvješće o pokretanju znanstvenih istraživanja o ratnim i poratnim žrtvama II. svjetskog rata. Naime, nakon rasprave o Prijedlogu zakona o prestanku

važenja Zakona o utvrđivanju ratnih i poratnih žrtava II. svjetskog rata u ožujku 2001. godine, Sabor je svojim zaključcima zadužio Vladu da do drugog čitanja tog propisa utvrdi program istraživanja o ratnim i poratnim žrtvama II. svjetskog rata, raspiše natječaj i odabere instituciju (ustanovu) koja će realizirati taj program te osigura potrebna sredstva u Državnom proračunu za njegovo financiranje.

U Izvješću se navodi da su Odlukom o pokretanju znanstvenih istraživanja Domovinskog rata te Zaključkom u vezi s ratnim zločinima počinjenim za vrijeme i neposredno nakon II. svjetskog rata, koje je Vlada donijela u ožujku prošle godine, dana konkretna zaduženja nadležnim tijelima vezano uz ratne zločine počinjene tijekom i neposredno nakon II. svjetskog rata.

Nema razloga za ukidanje Komisije jer se na taj način Saboru oduzima pravo da daje dignitet tom važnom humanitarnom zadatku. Osim toga, znanstvene institucije ne mogu voditi računa o praktičnim stvarima, primjerice popisivanju žrtava i obilježavanju grobišta, i dr.

Naglašavajući potrebu objektivnog i znanstvenog pristupa ovoj problematici, temeljenog na relevantnim dokumentima, Vlada je navedenom Odlukom za nositelja projekta odredila Hrvatski institut za povijest, a za nositelja evidentiranja i određivanja načina čuvanja građe Hrvatski državni arhiv, institucije koje taj posao obavljaju prema svojoj osnovnoj djelatnosti. Radi stvaranja prave slike o uzrocima, tijeku i stradanjima za vrijeme Domovinskog rata Odlukom je potaknuto Ministarstvo znanosti i tehnologije da, putem znanstvenih projekata i na druge načine, pristupi izučavanju povijesnih procesa od 1918. godine koji su doveli do agresije na Republiku Hrvatsku, uključujući i stradanja stanovništva u razdoblju od 1918. godine do završetka Domovinskog rata, s posebnim naglaskom na žrtve političkih obračuna i ratnih zločina (projekte bi financirala Vlada preko Ministarstva). U travnju prošle godine imenovani su članovi Znanstvenog savjeta za praćenje

projekta istraživanja Domovinskog rata koji je u međuvremenu održao četiri sjednice. Temeljem zaključaka sa sjednica Savjeta 29. listopada prošle godine objavljen je Poziv na podnošenje prijave projekata u sklopu istraživačkog programa "Domovinski rat i ratne žrtve u 20. stoljeću" (rok za podnošenje prijave otvoren je godinu dana, a projekti se prijavljuju u skladu s propozicijama određenim za redovne znanstvenoistraživačke projekte). Prema podacima u Izvješću dosad je prijavljeno 10 projekata iz područja humanističkih znanosti, 6 iz oblasti biomedicinskih znanosti te 5 iz područja društvenih znanosti. Svi ti projekti upućeni su u recenzentsku proceduru (po dvije recenzije za svaki projekt) te se uskoro očekuje donošenje odluke o njihovom prihvaćanju.

U interesu izgradnje demokratskog društva treba utvrditi istinu o Bleiburgu i drugim poslijeratnim tragedijama koje su imale izrazito političku pozadinu.

Slijedom navedenog, Vlada RH smatra da su se stekli uvjeti za donošenje Zakona o prestanku važenja Zakona o utvrđivanju ratnih i poratnih žrtava II. svjetskog rata, koji je predložio Nenad Stazić, zastupnik u Hrvatskom saboru, s time da se uvaži njeno mišljenje i amandmani na Konačni prijedlog zakona dostavljeni Hrvatskom saboru u rujnu prošle godine.

Evo o čemu je riječ. Isto kao i Odbor za zakonodavstvo, Vlada smatra da bi članak 3. Konačnog prijedloga zakona trebalo brisati, i to iz dva razloga. Drži, naime, da sadržaj navedene odredbe ne bi trebao predstavljati zakonsku materiju, te da je u suprotnosti s člankom 1. jer se njime propisuje nastavak istraživanja. U svom mišljenju također napominje da je spomenuta materija regulirana Odlukom o pokretanju znanstvenih istraživanja Domovinskog rata, kao i Zaključkom u vezi s ratnim zločinima počinjenim za vrijeme i neposredno nakon II. svjetskog rata, iz ožujka 2001. Naime, navedenim aktima Vlada RH je dala konkretna zaduženja svojim resorima vezano uz istraživanje ratnih zločina počinjenih tijekom i neposredno nakon II. svjetskog rata, izrazivši mišljenje da na tom planu, dosad nije dovoljno napravljeno.

Spomenimo i njen amandmanski zahtjev za brisanje stavka 2. u članku 4. popraćen identičnim obrazloženjem kao i istovjetni amandman Odbora za zakonodavstvo.

RASPRAVA

Prvi sudionik rasprave **Ivan Ninić (SDP)** opovrgnuo je tvrdnju predlagatelja Stazića da je Komisija za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava osnovana u dobroj namjeri. Drži da je osnovana radi iskrivljavanja povijesne istine o antifašističkom ratu koji je, kako reče, uz Domovinski rat bio najsvjetlije razdoblje hrvatske povijesti.

Obitelji žrtava imaju pravo na istinu

Glasnogovornik Kluba zastupnika HDZ-a dr.sc. **Ivica Kostović (HDZ)** konstatirao je da se ni predlagatelj ni Vlada nisu pomakli od svojih stajališta koje su zastupnici HDZ-a žestoko kritizirali još prilikom prvog čitanja ovog propisa. Primijetio je da u sabornici nema predstavnika Vlade koji bi trebali pojasniti tko će nakon ukidanja ove Komisije brinuti za grobišta ratnih i poratnih žrtava i govoriti građanima o sudbini članova njihovih obitelji. Naime, obitelji žrtava i prema međunarodnom humanitarnom pravu, a i po našim pozitivnim propisima, imaju pravo na istinu. Nesporno je, kaže, da sve ratne žrtve, bez obzira na to radi li se o civilima ili vojnicima bilo koje zaraćene strane, zaslužuju da se utvrdi njihov identitet, mjesto i način stradavanja, kao i grobište na kojem su pokopani njihovi posmrtni ostaci.

U nastavku je podsjetio na činjenicu da je Komisija prikupila oko 88880 svjedočanstava o žrtvama te obradila 185 tisuća imena žrtava iz arhivske građe. Spomenuo je, također, da je ekshumirano 2700 posmrtnih ostataka žrtava, od kojih se neki još nalaze na Zavodu za patologiju Medicinskog fakulteta. Osim toga, tijekom rada Komisije u Hrvatsku su dopremljeni i posmrtni ostaci 9 komunističkih žrtava ubijenih u inozemstvu. Pored toga, financijski su se pomagala spomen-obilježja, razne izložbe ili objavljivanje knjiga spomenica o žrtvama. Smiješno je, kaže, da se argumenti za ukidanje postojećeg Zakona svode na kritiku

jednog izvješća Komisije za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava ili nezadovoljstvo utrošenim sredstvima, a da se nigdje ne navodi što je u tom zakonu loše. Uostalom, Komisija, u kojoj su sjedili predstavnici svih stranaka, pa i istaknuti dužnosnik SDP-a mr.sc. Mato Arlović, je podnijela ukupno 7 izvješća koja su uvijek dosad dobivala pozitivnu ocjenu. Stoga nema razloga za njeno ukidanje jer se na taj način Saboru oduzima pravo da daje dignitet tom važnom humanitarnom zadatku. Znanstvene institucije ne mogu izlaziti na teren i voditi računa o praktičnim stvarima, primjerice, ispunjavanju međunarodnih obveza kad je riječ o održavanju grobišta, brizi za nove nalaze, te postupanju na temelju svjedočanstava građana o ratnim žrtvama.

Nije toliko sporan sam zakon (sve žrtve ratova, bez obzira na to s koje strane pale, zaslužuju pijetet) nego način i svrha za koju su se koristili podaci koje je prikupila Komisija.

Po ocjeni zastupnika HDZ-a mišljenje Vlade o predloženom Zakonu je vrlo površno, jer upućuje na to da će istraživanja o ratnim i poratnim žrtvama nastaviti znanstvene institucije, na temelju natječaja i projekata, s tim da će se posebno proučavati žrtve političkih progona nakon 91. Po riječima dr. Kostovića te će institucije obavljati demografske analize i donositi neke objektivne prosudbe, a ne otkopavati grobišta, tražiti posmrtnu ostatke nestalih osoba ili rješavati probleme građana koji trebaju izvatke iz knjige umrlih da bi realizirali neko svoje materijalno pravo. Jednom riječju, pravno nema nikakvih opravdanja da se Saboru ili Vladi oduzima pravo da njihova komisija radi jedan tako ozbiljan posao. U protivnom, svaki građanin može tužiti državu da mu nije osigurala utvrđivanje smrti ili identifikaciju posmrtnih ostataka njenog člana, kao što se to već dogodilo u Sloveniji. Međutim, nisu važni samo humanitarni, nego i politički razlozi, napominje Kostović. Naime, sve ratne žrtve koje su stradale od fašista su registrirane u brojnim dokumentima, a broj nestalih iz Domovinskog rata je također utvrđen. Ostala je jedna kategorija

ljudi i njihovih obitelji koji će sada, zbog političkog razloga, biti obespravljani, negodovao je zastupnik uz napomenu da su mnogi od njih bili apolitični civili. Iako zločini ne zastarijevaju nitko sada ne traži progon, kaže Kostović. Naime, zastupnici HDZ-a se zalažu za to da se umjesto nepotrebnog ukidanja zakona pronađe pravi način za istraživanje objektivne istine.

Utvrđiti istinu o Bleiburgu i drugim poslijeratnim tragedijama

Glasnogovornik Kluba zastupnika HSS-a **Stjepan Živković**, podsjetio je, među ostalim, na najave da će se uskoro početi procesuirati zločini iz II. svjetskog rata koji je progutao neusporedivo više žrtava nego Domovinski rat, te da su MUP i Državno odvjetništvo pripremili za Vladu izvješće o ratnim zločinima iz tog vremena. Kako reče, nije sasvim jasno uključuje li to i poslijeratne traumatske događaje poput Bleiburga i drugih tragedija koje su imale izrazito političku pozadinu i o kojima treba utvrditi istinu u interesu izgradnje demokratskog društva.

Na temelju dosad dostupnih dokumenata moglo bi se zaključiti - kaže - da je rad Komisije bio jednostran, pa tako i zaključci, i da nije podnosila izvješća Saboru u utvrđenim rokovima (tijekom svog devetogodišnjeg rada prikupila je brojne podatke). Zbog toga je Hrvatski sabor, na sjednici krajem ožujka 2001. godine, donio zaključak da se Zakon o utvrđivanju ratnih i poratnih žrtava II. svjetskog rata stavi izvan snage, te da se odabere institucija koja će realizirati Program istraživanja o ratnim i poratnim žrtvama II. svjetskog rata i u Državnom proračunu osiguraju sredstva za financiranje tog programa. Hrvatski povijesni institut određen je za nositelja projekta izučavanja svih okolnosti i zbivanja koji su doveli do II. svjetskog rata i njegovih posljedica, a Hrvatski državni arhiv za dokumentiranje i čuvanje građe do koje je spomenuta komisija došla. To nije nimalo jednostavan zadatak budući da više nema svjedoka tako davnih zbivanja, a ni ekshumacije ne pomažu otkrivanju naredbodavaca ili sudionika tih likvidacija, kaže zastupnik. Međutim, ovo što sada poduzimamo povijesna je zadaća koju smo dužni obaviti radi

svih onih stradalnika koji nisu preživjeli. Na kraju je naglasio da su zastupnici HSS-a iznimno zainteresirani za utvrđivanje povijesne istine o žrtvama II. svjetskog rata jer je upravo ta stranka pretrpjela brojne gubitke, ne samo u razdoblju od 1941. do 1945. nego i nakon toga.

Najgrublji povijesni falsifikat

Govoreći u ime Kluba zastupnika IDS-a, **Damir Kajin** izjavio je da njegovi stranački kolege prihvaćaju inicijativu za ukidanje spomenutog Zakona te da posebno pozdravljaju

Zbog politikantskog pristupa Komisiji treba uskratiti povjerenje a istraživanje o ratnim i poratnim žrtvama prepustiti povjesničarima koji nisu opterećeni ideologijom.

namjeru da se ukine Komisija za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava II. svjetskog rata (iako treba priznati da je odlaskom njenih promotora - gospode Svibena i Vukojevića - ova Komisija izgubila svaki smisao, u međuvremenu je ostala i bez sredstava, a na kraju i bez političke potpore). Po riječima zastupnika nije toliko sporan sam Zakon (sve žrtve ratova, bez obzira s koje strane pale, zaslužuju pijetet, ako nisu počinile ratne zločine) nego način i svrha za koju su se koristili podaci do kojih je ta komisija dolazila.

U nastavku je podsjetio na činjenicu da se historiografija u razdoblju od 1945. do 1990. pretežito bavila žrtvama antifašistima, a zanemarivala sve ostale, što se često zlorabilo u politikantske svrhe. Zbog povijesne istine, odnosno činjenice da se žrtvama tzv. domovinske vojske od 1945. do 90. gotovo nitko nije sustavno bavio, ili barem ne javno, trebalo je i o njima progovoriti, kaže zastupnik. Međutim, ono u što se upustila Vukojević-Svibenova komisija pretvorilo se u najgrublji povijesni falsifikat. Naime, u svakom dijelu njihova izvješća vidljiva je otvorena nostalgija za NDH-om a jednako su uvredljivi i netočni podaci o broju žrtava po nacionalnoj i vjerskoj pripadnosti, tvrdnja da je u Jasenovcu stradalo svega 2 tisuće 238 osoba ili u Istri svega 200 osoba, itd. Isto vrijedi i za konstataciju da su u 90 posto slučajeva krivci za stradanja

partizani a u preostalim 10 posto četnici (svega za jedno grobište su kao počinitelji naznačeni ustaše). To nije samo falsificiranje istine nego posve nastrana ideologija poraženih elemenata iz II. svjetskog rata, koji su u podsvijesti ostali vezani uz marionetsku NDH, kaže zastupnik. Zbog toga politikantskog pristupa ovoj Komisiji treba uskratiti povjerenje i istraživanje sudbine ratnih i poratnih žrtava prepustiti povjesničarima koji nisu opterećeni ideologijom.

Ratni zločini ne zastarijevaju, ali to ne treba koristiti u politikantske svrhe

Spomenuo je, među ostalim, da pojedinci iz domobranskih udruga danas svaki čas aktiviraju to izvješće da bi podigli neku kaznenu prijavu protiv sudionika NOB-a zbog tobožnjih ratnih zločina. Nema sumnje, kaže, da je i na toj strani bilo slučajeva prekoračenja nužne obrane, kao i na samim rubovima Domovinskog rata. Međutim, treba izbjegavati da se u dijelu javnosti, poglavito onoj lijevo orijentiranoj, stvara dojam da se zbog procesuiranja počiniteljima zločina iz Domovinskog rata sada pokreću postupci protiv nekih partizana zbog njihove tobožnje umiješanosti u neka ratna događanja. Nitko ne tvrdi da zločina nije bilo i na toj strani, ali činjenica da je od II. svjetskog rata proteklo 60 godina otvara pitanje ne bi li to mogao postati presedan u tretiranju antifašističke koalicije, i neće li ovakvi procesi otvoriti nove rane (to vodi dodatnoj podjeli ideje tzv. nacionalnog pomirenja).

Imena žrtava stradalih od ustaša su evidentirana, a sada treba progovoriti o zločinima partizana koji su još uvijek prekriveni mrakom.

Po sudu zastupnika IDS-a Komisija je pokušala dokazati da je NOB bio zločin, kao i partizanski pokret koji je ustao u rušenje NDH, države uspostavljene, tobože, na temelju zakona i volje hrvatskog naroda. To je opasna teza čije bi razvijanje moglo dovesti u pitanje možda čak i vanjske granice Hrvatske, poglavito one u Istri, budući da su prema Ustavu odredbe ZAVNOH-a jedan od temelja državnosti, upozorava Kajin. Dakako

da ratni zločini ne zastarijevaju, ali to ne treba koristiti u politikantske ili političke svrhe, napominje zastupnik. Nesporno je, međutim, da treba osuditi totalitarizam svake ideologije, te rehabilitirati nedužne i pružiti im moralnu i materijalnu satisfakciju. Kako reče, slaže se s tim da sve žrtve treba popisati, ma gdje one stradale, jer je to humano, ali to treba prepustiti povjesničarima koji nisu opterećeni ideologijom. Paradoksalno je, naime, da i mi danas ovdje u Saboru vodimo bitke iz II. svjetskog rata i da smo, na neki način, postali žrtve žrtava, zaključio je.

Nema drugog rješenja nego prihvatiti ovaj zakon jer Komisija za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava II. svjetskog rata ionako više ne radi. To, međutim, ne znači da su pitanja zbog kojih je osnovana zaključena, odnosno da dijalogom i predlaganjem novih rješenja ne treba težiti tome da se barem približimo istini o događanjima na ovim prostorima za vrijeme II. svjetskog rata.

Potaknut navodima prethodnika **Ante Beljo (HDZ)** je napomenuo da je u radu Komisije sudjelovalo oko 180 osoba iz cijele Hrvatske i izvjestan broj iz Bosne i Hercegovine, a i sam je njen član. Po njegovim riječima Komisija je podnijela ukupno 7 izvješća i sva su ona prihvaćena, a ovo, koje se toliko napada, obuhvaća samo jedno razdoblje u njenom radu (uglavnom se temeljio na istraživanju žrtava koje su bile tabu tema od početka II. svjetskog rata pa do 90.)

Spomenuo je još da je od gospodina Goldsteina u više navrata zatraženo da predoči imena žrtava Židova iz Zagrebačke židovske općine, ali on to nije učinio.

Nadovezujući se na njegove riječi **Drago Krpina (HDZ)** je primijetio da se zbog pristranosti koja je vladala 45 godina hrvatske žrtve, osobito one bleiburške, nije smjelo ni spominjati. Napomenuo je, također, da Komisija nije sumirala podatke o ukupnom broju stradalnika po nacionalnoj i vjerskoj pripadnosti, već o broju žrtava koje je evidentirala u svom radu.

O ovoj problematici treba raspravljati bez ideoloških predrasuda

Govoreći u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, dr. sc. **Anto Kovačević** je napomenuo da o ovoj problematici treba raspravljati bez ideoloških predrasuda. Naime, Hrvati su tijekom povijesti bili žrtve i fašizma i komunizma, iako ni jedna ideologija nije hrvatska nego nam je nametnuta. Napokon je došlo vrijeme - kaže zastupnik - da našu povijest pišemo sami, da naše mrtve pokapamo sami, da naše međuhrvatske sukobe rješavamo sami. Dobro je da je nakon raspada "jugoslavenskog carstva zloće" (i prva i druga Jugoslavija bile su grobnice hrvatskog naroda) osnovana komisija koja se trebala baviti utvrđivanjem ratnih i poratnih žrtava II. svjetskog rata. Jer, "imena žrtava stradalih od ustaša su evidentirana, a sada treba progovoriti o zločinima partizana koji su još uvijek prekriveni mrakom."

To znači da treba oteti zaboravu bleiburšku tragediju, zatim 30.000 cigli u Ilici koje simboliziraju hrvatske mučenike, 1700 Hrvata za kojima se još uvijek traga, itd.

Po riječima zastupnika 1990. godine Hrvatska je napokon izašla iz nametnutog ideološkog mraka u svjetlo istine za koju su mnogi dali svoje živote, proveli mladost u zatvorima i bili izloženi najbrutalnijem fizičkom i psihičkom zlostavljanju. U tom je duhu, kaže, u novoj Hrvatskoj osnovana Komisija za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava II. svjetskog rata koja je trebala iznijeti na vidjelo pravu istinu, odvojiti zločince od žrtava, bez obzira na čijoj su strani bili i napokon progovoriti o nebrojenim ratnim zločinima komunističke vlasti, odnosno partizana nad Hrvatima, o čemu se cijelo vrijeme šutjelo (iako gospodin Fumić, predsjednik Saveza antifašističkih boraca negira postojanje tih zločina, ali istodobno priznaje da je bilo puno slučajeva nepravednih osveta nad hrvatskim zarobljenicima). Potreba utvrđivanja povijesne istine govori u prilog postojanju te komisije, čije ukidanje predlagatelj predlaže jer prema nekim mišljenjima iznosi jednostrana izvješća, odnosno ne govori dovoljno o žrtvama druge nacionalnosti. "O Jasenovcu smo slušali 50 godina, naša su djeca preuveličane brojke

žrtava ustaškog terora morala znati napamet, a jugoslavenska se vlast itekako potrudila da se istraže svi eventualni zločini nad Srbima, Židovima, i Romima kako bi se Hrvate lakše moglo pokoriti i upregnuti u Titovu mašineriju, kaže Kovačević.

Protiv ukidanja Komisije

"Zastupnici HSP-a i HKDU-a se oštro protiv ukidanju te Komisije, a posebice obustavljanju postupaka pokrenutih temeljem Zakona o utvrđivanju ratnih i poratnih žrtava jer bi se time Hrvatima i građanima Hrvatske oduzelo pravo na istinu koja je godinama pod prijetnjama progona skrivena od očiju hrvatske javnosti". U hrvatskom pravosuđu, doduše, postoje nadležna tijela koja sankcioniraju ratne zločine, ali zbog sporosti i neefikasnosti sudova nerealno je očekivati bilo kakav uspjeh u procesuiranju zločina zatrpanih u arhivima i vješto skrivenih svih ovih godina. Stoga bi upravo Komisija, uz pomoć Hrvatskog povijesnog instituta i Hrvatskog državnog arhiva najlakše mogla doći do svih relevantnih podataka koje bi prosljedila Ministarstvu pravosuđa.

Ne smijemo zaboraviti da je postojalo jedno povijesno razdoblje o kojem se nije smjelo govoriti. Vrijeme je da ova generacija, potpuno neopterećena povijesnim predrasudama i podjelama, javno otvori ta pitanja i da kaže istinu.

Zastupnik se, inače, slaže s ocjenom da ona dosad nije najbolje radila jer, kako reče, organizacija posla je od samog početka metodološki krivo postavljena. Napominje da se taj posao ne može obaviti na jednom mjestu, već najprije treba obići brojne obitelji u općinama i gradskim četvrtima. To je - kaže - posao za generacije i megaprojekt za iduće stoljeće, ako se mislimo ozbiljno baviti tom problematikom. A ako želimo obustaviti istraživanje zločina koje su počinili partizani, onda je članak 3. predloženog zakona kojim se taj posao povjerava isključivo Hrvatskom povijesnom institutu, dobra ambalaža za to. Po njegovom mišljenju članak 4. također nije prihvatljiv jer način

čuvanja građe koju je prikupila Komisija ne određuje Državni arhiv, već zakon i struka (ta građa se nalazi u arhivu). Nečuveno je, kaže Kovačević, da Slovenci više istražuju hrvatske žrtve od nas samih. Na kraju je primijetio da su propuštene dvije prilike da se prigodom popisa pučanstva 91. i 2001. godine o istom trošku evidentiraju i ratne i poratne žrtve. Dr. **Furio Radin** opovrgnuo je njegovu tvrdnju da su fašizam i komunizam Hrvatima bili nametnuti (to je ideološki navod koji se ne može dokazati). Naime, jedan dio Hrvata je prihvatio ustaštvo a jedan dio komunizam.

Ante Beljo je pojasnio da je Komisija radila na terenu skupljajući popise žrtava po selima, župama i gradovima. Problem je upravo u tome što znanstvene institucije mogu samo obrađivati te materijale.

Komisija nije uspjela...

Joško Kontić, glasnogovornik Kluba zastupnika HSLŠ-a, konstatirao je na početku svog javljanja da će se kroz ovu raspravu teško doći do apsolutne istine. U nastavku je podsjetio na činjenicu da je većina zastupnika, među njima i čelnici današnje vladajuće koalicije, glasovala za donošenje Zakona o utvrđivanju ratnih i poratnih žrtava II. svjetskog rata. Zbog toga ne može prihvatiti stav da je Komisija osnovana zato da bi se nešto prikrivalo ili da bi se s nečim manipuliralo. Činjenica je, međutim, da se ta komisija "nasukala na hrid prevelikih očekivanja da će doći do istine koja je godinama bila prikrivana i da će na jedan kvalitetan način pokušati rasvijetliti pitanja na koja su ranije davani odgovori s klasičnih ideoloških pozicija i u političke svrhe. Nažalost, ona se poslužila istom metodologijom kojom su se koristili povijesničari, stvarajući istinu koja nije bila produkt realnosti znanstvenog rada, odnosno svega onoga što se za vrijeme II. svjetskog rata događalo na ovim prostorima.

...ali treba tražiti nova rješenja

Po mišljenju zastupnika HSLŠ-a Sabor nema drugog rješenja nego da prihvati ovaj zakon jer komisija o kojoj je riječ ionako više ne radi. To, međutim, ne znači da su zatvorena pitanja zbog kojih je osnovana, odnosno da dijalogom i predlaganjem

novih rješenja ne treba težiti tome da se barem približimo istini o događanjima na ovim prostorima u vremenu II. svjetskog rata. Naime, krvava bilanca dvaju totalitarizama 20. stoljeća, inače razdoblja najvećeg prosperiteta u povijesti čovječanstva,

Istraživanje istine u potrazi za pravdom naša je obveza prema svim nevinim žrtvama.

u kojem su se dogodila i dva velika svjetska rata, niz građanskih ratova i međunarodnih sukoba, nije mimoišla ni Hrvatsku. Međutim, kad se u Hrvatskoj raspravlja o zločinima koji su se dogodili za vrijeme II. svjetskog rata, pozornost javnosti uglavnom se usmjerava na Jasenovac i Bleiburg. Kako reče, HSLŠ smatra da je ono što se događalo u Jasenovcu nesumnjivo bio zločin. Naime, njegovi stranački kolege ne mogu poduprijeti državne aparate koji se temelje na rasnim zakonima, nasilju, ubijanju i otvaranju koncentracijskih logora. Povjesničari su, iz raznih pobuda, o tome dosta pisali, ali brojne generacije u Hrvatskoj dobivale su netočne informacije. Nerijetko cilj istraživanja svega onoga što se tamo događalo nije bila isključivo osuda zločina i traganje za istinom, nego nastojanje da se hrvatski narod prikaže kao genocidan. Istodobno javnost nije imala

Sudeći po predloženim podacima o broju žrtava može se zaključiti da je Komisija uspješno sprovela zamisao osnivača da revizionistički prikaže istinu na ovim prostorima.

pravo znati o drugim zločinima kojih je bilo i koji su bili jednako strašni, kaže Kontić (primjerice, samo nekoliko godina kasnije dogodio se Bleiburg). "Ne smijemo zaboraviti da je postojalo jedno povijesno razdoblje o kojem se nije smjelo govoriti. Vrijeme je da ova generacija, potpuno neopterećena povijesnim predrasudama i podjelama, javno otvori ta pitanja i da kaže istinu. A upravo to je bio jedan od ciljeva ove Komisije. Ona, nažalost, nije u tome uspjela, ali nadam se da ćemo mi preuzeti odgovornost i pronaći instrumente kojima ćemo dati odgovore na ta pitanja".

Otvoriti raspravu o svim ratnim zločinima

U nastavku je primijetio da ljudi koji se danas vrlo žestoko zalažu za primjenu instituta tzv. objektivne zapovjedne odgovornosti nemaju hrabrosti ni dostojanstva povući paralelu i upitati je li i u razdoblju 41. - 45. postojala objektivna zapovjedna odgovornost. Danas mnogi hrvatski trgovci i ulice nose imena ljudi koji u to vrijeme posve sigurno nisu brali jagode na Dedinju, nego su znali što se događa, tvrdi zastupnik. Iako su mnogi od njih već mrtvi, a mnogi ne žele o tome razgovarati, dokazi se mogu naći u državnim arhivima, pa čak i u novinama iz tog vremena. Primjerice, u "Vjesniku" iz ljeta 1945. može se pročitati da su pojedinci, kasnije visoko pozicionirani, pozivali na linč i ubojstva svojih političkih neistomišljenika. Danas ti isti ljudi šeću Hrvatskom, zvijezde su političkih skupova, duže se s hrvatskim političkim establišmentom, a neki, nažalost, nose i počasne činove hrvatskih generala. To je za haeselesovce posve neprihvatljivo i stoga se nadaju da će se pronaći način da se istraži povijesna istina, odnosno da o tome daju svoj sud znanstvenici koji nisu opterećeni ideologijom, te da će i Hrvatska, kao što to rade i druge pravne države (primjerice Njemačka) imati snage otvoriti raspravu o svim ratnim zločinima. Budući da oni ne zastarijevaju, ne smijemo upasti u klopku koja se polako provlači kroz hrvatske medije, a to je stvaranje zaključka da se Bleiburg dogodio nakon rata pa, pošto je otad prošlo 30 godina, to nije ratni zločin. Ove riječi ne treba shvatiti kao poziv na progon nego poziv na potragu za istinom i pravdom, što je naša obveza prema svim nevinim žrtvama, zaključio je Kontić.

Potaknut spominjanjem bleiburške tragedije mr.sc. **Pavle Kalinić (SDP)** je primijetio da nema nikakvih pisanih tragova o žrtvama na Bleiburškom polju. Tamo je, kaže, izvršena predaja, a "potom su ljudi trpani u kamione i vlakove i prebacivani partizanima". Sve što se događalo događalo se na Križnom putu, tvrdi zastupnik.

Antifašizam ne treba poistovjećivati s fašizmom

Ne treba poistovjećivati antifašizam i fašizam, negodovao je **Ivan Ninić**,

glasnogovornik Kluba zastupnika SDP-a. Nema sumnje da je i u antifašističkom pokretu bilo grešaka i pojedinaca koji su počinili zločine, ali taj je pokret istinsko dobro, za razliku od fašizma koji je satkan na zlu i na zločinu. Po mišljenju zastupnika Komisija za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava osnovana je s namjerom da potamni onu svijetlu stranu antifašističkog pokreta a NDH prikaže u drugom svjetlu, ne kao zločinačku državu koja je bila u ratu s cijelim naprednim svijetom, nego kao zemlju koja je bila osnovana na ratnim zakonima i koja ih je uspješno provodila. Komisija koja je u svom izvješću ustvrdila da je u Jasenovcu,

Budući da našu povijest ne možemo napraviti ni boljom ni lošijom nego što ona jest, njeno istraživanje treba prepustiti povjesničarima.

tom logoru zla, stradalo 2238 žrtava, nije ništa bolja od onih koji tvrde da je tu poginulo 700 tisuća ljudi (u povijesnim knjigama predsjednika Tuđmana navodi se podatak o 50 tisuća žrtava). Za Komisiju koja tvrdi da je u Hrvatskoj poginuo 331 Židov ili 726 žrtava pravoslavaca, ili 293 Roma, ne može se reći drugo nego da je uspješno sprovela zamisao osnivača da revizionistički prikaže istinu na ovim prostorima, a partizanski pokret i ZAVNOH kao ideologiju koja nije bila za hrvatski narod. Primjerice, u svom izvješću tvrdi da su ratni propisi ZAVNOH-a kodifikacija samovolje nad Hrvatima i kodifikacija genocida. Naime, veći dio prostora u svom izvješću ona troši na dokazivanje kako su partizani, Srbi i komunističke vlasti bili jedini ubojice na ovim prostorima te da su Tito i ZAVNOH zakonodavci i naredbodavci smišljenog genocida nad Hrvatima. Zbog toga se zastupnici SDP-a slažu s ocjenom predlagatelja da je u tom dijelu, barem što se tiče ZAVNOH-a, duh izvješća u izravnoj suprotnosti s preambulom Ustava RH. Podržavaju i njegov prijedlog da se ta Komisija ukine a nastavak istraživanja prepusti Institutu za povijest i Hrvatskom državnom arhivu, jer je to u interesu svih građana Hrvatske i u interesu istine.

U zaključnom dijelu izlaganja Ninić je rekao da o tome što građani misle o Titu najbolje govore rezultati anketa

provedenih prije nekoliko godina, za vrijeme vlasti HDZ-a, u kojima je proglašen za najpopularniju i najznačajniju ličnost Hrvatske svih vremena. Uostalom njemu je cijeli svijet odao priznanje, kao jednom od najistaknutijih vođa antifašističkog pokreta.

Po riječima mr.sc. **Ante Kovačevića** Jasenovac jest grijeh (tamo su, kaže, od 45. do 48. ubijali partizani, Srbi, odnosno srbokomunisti) ali Bleiburg "vapi u nebo". A što se tiče glorifikacije Tita, on je, kako reče, bio ubojica, hohštapler i plaćeni Staljinov revolveraš koji je ne samo znao za Bleiburg nego ga je naredio zajedno s Đilasom. Zastupnik je izjavio da može navesti brojnu literaturu koja svjedoči o tome da su antifašisti pobili više od 100 milijuna ljudi. Zašto se njihovi zločini smatraju humanim, samo zato što su bili pobjednici, a zločini poraženih kriminalom, pita zastupnik. Čast ZAVNOH-u i nekim njegovim postavkama, ali partizani nisu bili za hrvatsku državu, zaključio je.

Joško Kontić opovrgao je Ninićevu tvrdnju da je u svom izlaganju izjednačio antifašizam i fašizam. Pojasnio je da je samo ukazao na određene specifičnosti hrvatskog antifašizma koji je, dijelom, bio i komunistička revolucija, sa svim svojim negativnim posljedicama koje se, nažalost, osjećaju i danas. Stoga je samo pitanje nijanse tko je bio veći zločinac - Hitler ili Staljin. Što se, pak, tiče Jasenovca i Bleiburga to je tragedija i ovog naroda i svih građana ove zemlje.

Osvrnuvši se na anketu o Titovoj popularnosti rekao je da u politici i u povijesti priznaje samo jednu anketu, a to su neposredni izbori.

Ante Beljo je ispričao da je za Bleiburg saznao tek 1966. godine kad je došao u Austriju. Naime, u njegovom rodnom kraju ubijeno je 486 mladih ljudi ali samo 6 za vrijeme rata a svi ostali nakon rata. To ga je, kaže, ponukalo da tu temu proučava punih 30 godina. Dokumentaciju o II. svjetskom ratu i porač, prikupljenu iz hrvatskih i jugoslavenskih te arhiva u Washingtonu i u Engleskoj, objavio u knjizi izdanoj 1985. godine u Kanadi. Kako reče, član Komisije za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava nije bio zato da bi se prikrijava istina, nego da pridonese tome da se osigura dostojan dignitet svim žrtvama. Jer, sve žrtve imaju pravo na spomen a njihove obitelji na saznanje o tome gdje su poginule i pokopane. Stoga o

ovoj temi ne treba raspravljati ideološki.

S druge strane, antifašizam na ovom prostoru nema nikakve veze s onim u Engleskoj, Francuskoj ili nekim drugim zemljama, napominje zastupnik.

Ivo Lončar (nezavisni) spočitnuo je Niniću da govori napamet, budući da, sve do pojave ZAVNOH-a, nema pismenih tragova o antifašističkom pokretu u Hrvatskoj. "Kad su ti tzv. antifašisti došli u Zagreb, kupili su ranjenike po zagrebačkim bolnicama, ubacivali ih kao stoku u kamione, odvozili u Jazovku i tamo ih bacali", negodovao je zastupnik (takvih primjera nije bilo ni u doba Hitlera ni u doba Staljina).

I današnja rasprava, kao i prijedlog za ukidanje ove Komisije, pokazala je da mi Hrvati još uvijek nismo završili II. svjetski rat, i da ga, po svemu sudeći, nećemo ni završiti, konstatao je dalje. Budući da našu povijest ne možemo napraviti ni boljom ni lošijom nego što ona jest, njeno istraživanje treba prepustiti povjesničarima, ali neka i oni ne rade ono što su radili dosad.

Neistinito i netočno

Drago Krpina (HDZ) ispravio je Ninića tvrdnjom kako je ovaj neistinito i netočno kazao da je Komisija ispunila svrhu utemeljenja pridonijevši krivotvorenju istine. Podsjetio je da je cilj Zakona iz 1991. kako je to utvrđeno njegovim prvim člankom - utvrđivanje povijesne istine

Bleiburg je to bio tabu tema, dok su u partizanskoj literaturi prilično dobro obrađena stradanja na partizanskoj strani ili na strani Srba stradalih u Hrvatskoj.

te rekao kako je zakon donesen jednoglasno te da je za njega tada glasovao i predsjednik SDP-a.

Po riječima Drage Krpine, Ninićevu poistovjećivanje antifašizma i komunizma najveća je uvreda dalmatinskim i istarskim partizanima te svim domoljubima koji su išli u borbu protiv fašizma, a ne za "zločinački komunizam".

Dorica Nikolić (HSL) izjavila je da je riječ o Ninićevom lapsusu te da je točno kako iz njegova izlaganja

proizlazi - antifašizam jednako komunistički. To ne može biti, ustvrdila je zastupnica, rekavši kako je fašizam i komunizam u biti jedno, jer negiraju slobodu, propagiraju diktaturu te da je sasvim svjedeno koliko iza njih ima žrtava. Antikomunizam i antifašizam jednako liberalizam, dometnula je.

Definicija komunizma i antikomunizma dotakao se i **Ante Beljo (HDZ)**. Na ovim je prostorima, rekao je, bio i hrvatski i jugoslavenski komunizam. Bolje rečeno, hrvatski socijalisti borili su se za socijalističku Hrvatsku i zna se kako su stradali u Kerestincu. I mnogi iz Seljačke stranke i mnogi koji su bili žrtve režima u vrijeme NDH zapravo nisu svi bili jugoslavenski komunisti, i to je povijesna činjenica.

Vladi je zastupnik zamjerio što u svom izvješću, bez obzira na to što se rasprava o ovome razvlači od ožujka 2001, ne govori o Komisiji nego se zadužuje Hrvatski povijesni institut i Hrvatski povijesni arhiv da se bave tom problematikom.

Riječ je, međutim, o dva posve različita posla, upozorio je zastupnik, podsjetivši da je zadatak Komisije bio da prikupi dokumente i imena svih žrtava te zatim dokumentaciju preda hrvatskim znanstvenim institucijama. Komisija ne radi već godinu i pol jer Sabor nije imenovao drugi upravni odbor. Nije, međutim, rasformirana iako su ljudi su poslani kući (određeno vrijeme slala im se plaća), a odbor nije formiran.

A zadaća Komisije bila je, podsjetio je - kao što to imaju Židovi u svijetu - da svaka žrtva ima svoje prezime, jer neprikupljanje tih imena i prezimena uvijek otvara tu temu - da se uvijek može na broj žrtava dodavati broj nula, kako komu u određenom roku odgovara.

Objašnjavajući zašto je Komisija prvenstveno uzimala žrtve Bleiburga, zastupnik je podsjetio da je to bila tabu tema. Dok su, napomenuo je, prilično dobro u partizanskoj literaturi obrađena stradanja na partizanskoj strani ili na strani Srba stradalih u Hrvatskoj.

Treba, međutim, popisati i žrtve poraća, dok još postoje svjedoci - u podmaklim su godinama, a znanstvenim institutima se ne žuri. Pet znanstvenika Hrvatskog povijesnog instituta može prekapati papire, ali tko će - upitao je Beljo - prikupiti imena nepopisanih žrtava. Spomenuo je s tim u vezi lani izdanu knjigu u Sloveniji s popisom žrtava u: Dravo-

gradu (8 tisuća - većina Hrvati), Mariboru (60 tisuća), Špitaliću (40 tisuća), okolici Celja (70 tisuća), Zasavju (35 tisuća), Brežicama (10 tisuća), Kočevskoj jami (35 tisuća). A Simo Dubajić je jasno rekao što je tamo radio, dometnuo je zastupnik.

On je zatim je prigovorio što se produžuje razdoblje istraživanja (od 1918. do 1996-1997).

Da bi pojasnio što Komisija treba raditi te potkrijepio ocjenu kako poslijeratne žrtve treba rasvijetliti jednako kao i jasenovačke i drugih stratišta, Ante Beljo citirao je odnosno interpretirao izjavu ministra unutrašnjih poslova Federalne Države Hrvatske, Vicka Krstulovića. Iz nje, među ostalim, proizlazi kako radi brisanja "svakog traga zloduha fašističke vladavine" treba uništiti sva groblja na kojima su pokapani okupatorski vojnici, zatim ukloniti sva vanjska obilježja tako da čitavo zemljište koje je bilo određeno za groblje bude poravnano, da se prostori na kojima su se nalazili grobovi ne smiju upotrebljavati za pokapanje novih mrtvaca te da se taj prostor može upotrijebiti kao rasadnik za ukrasno grobno bilje i slične svrhe.

Zar naši ljudi nemaju pravo saznati o strijeljanju 88 intelektualaca iz Splita 1945 - upitao je zastupnik, rekavši zatim: "Neka žrtve konačno počivaju u miru i mi im obilježimo dostojno njihova groblja, označimo ih imenima i prezimenima, bez obzira čiji su žrtve bile i koje su zablude sami nosili, a većina je bila nevin ih.

Prijedlogom se pobija istina

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) ustvrdila je kako je ukidanje Komisije za utvrđivanje zločina 2. svjetskog rata, pa i izjava Ivana Ninića, dokaz da je 50 godina jugoslavenske komunističke vladavine ostavilo neizbrisiv trag. Glasni govor o zločinima nad hrvatskim narodom danas dobiva nove epitete (od "govor mržnje" do "antieuropejstva").

Nije točno, kako tvrdi predlagatelj zakona, da je Komisija u radu bila jednostrana. Svih njenih sedam izvješća praktički su jednoglasno prihvaćeni na sjednicama predsjedništva Komisije, u kojoj su bili predstavnici svih parlamentarnih stranaka i brojni znanstvenici, no, nakon 3. siječnja donesena je odluka o zamrzavanju rada Komisije.

U nastavku izlaganja, zastupnica je rad Komisije, kako je i sama naglasila, pokušala upotpuniti uspomenu njenih suseljana na stradanja u Lovreću, gdje su se, kako je naglasila brižno čuvali prastare uspomene na hrvatske junake i vitezove iz 2. svjetskog rata, na žrtve Bleiburga, Dravograda, Maribora, Križnog puta. Poštovale su se uspomene na one za koje nikad nisu stizale osmrtnice i molilo za duše onih

Nije točno da je Komisija u radu bila jednostrana. Svih njenih sedam izvješća praktički su jednoglasno prihvaćeni na sjednicama Predsjedništva Komisije, u kojoj su bili predstavnici svih parlamentarnih stranaka i brojni znanstvenici.

čiji grobovi nikad nisu obilježeni. Deset posto pučanstva njezina rodnog Lovreća (300 ljudi) palo je od zločinačke ruke onih koji su se borili protiv ondašnje hrvatske države. Vitezovi bijahu uglavnom mladi ljudi i fašizam - naglasila je - nije bila njihova ideologija niti su bili podivljali nacionalisti, kako je donekadna ponavljala velikosrpska propaganda, već državotvorni Hrvati koji su željeli biti svoji na svome.

Zastupnica Babić-Petričević rekla je kako će Povijesnom institutu predati knjižicu s imenima i prezimenima žrtava "osvetničkih velikosrpskih, partizanskih i drugih neprijatelja ondašnje hrvatske države".

Od 1941. do 1944. ubijene su 142 osobe, 128 ljudi, a ubijenima poslije 1945. ne zna se broj - rekla je zastupnica spomenuvši i nekoliko imena ubijenih, pripovijesti o kojima, kako je naglasila, narod tog kraja i danas sa strahopoštovanjem prenosi na mlađe generacije.

Zdenka Babić upozorila je zatim da podatak (iz materijala za raspravu) o teroru UDDB-a, o 18 ubijenih Hrvata nije točan - u Münchenu su 42 grobnice.

Spomenuvši zatim Sloveniju opjevanu u hrvatskim pjesmama, kroz gangu (drugačije se nije smjelo), zastupnica je apelirala na Stazića da - ako mu je stalo do istine - izrekne ono što je ona izrekla prethodni put kad je govorila - da je istina hrvatskog naroda i njena istina Jasenovac, a i

Bleiburg, da su njene istine "sve hrvatske istine".

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: podatak (slovenskog autora) o 190 tisuća Hrvata ubijenih u Sloveniji 1945; tvrdnju da predlagatelj zakona prijedlogom za ukidanje ovog zakona pobija istinu.

Ničim obrazložen i argumentiran prijedlog

Petar Žitnik (HSS) započeo je izlaganje upitom - zar da već nakon deset godina zaboravimo motive i razloge donošenja zakona, zar se zaista želi da zločin u kojem je stradalo 100 tisuća Hrvata i koji je dokazan tisućama dokaza, što prije prekrije zaborav. Napomenuvši da se na tome radilo 45 godina, ustvrdio je da Stazić ničim obrazloženim i argumentiranim zakonom lakonski predlaže ukidanje zakona na čije su donošenje čekale tisuće i tisuće Hrvata koji su tijekom rata, i što je još gore, poslije njega ostali bez nekog svog. Nema hrvatske obitelji koja nije, na jednoj ili drugoj strani, ostala bez bliskog rođaka, rekao je, naglasivši kako je najtragičnije to što je mrak progutao mnoge po završetku rata u bezumnoj i nesmiljenoj osvjeti, s tim

Komisija je napravila ogroman posao koji se negira samo zbog konstatacija predsjednika Svibena i tajnika Borasa. Ako su oni iz materijala izvukli netočne i neprihvatljive zaključke to ipak nikom ne daje pravo da obezvrijedi rad ostalih ljudi (tisuće aktivista s terena).

da su danak zločinu plaćali većinom nevini. Mnogi hrvatski mladići pred kraj rata obučeni su u ustaške uniforme i ne ispalivši ni metak završili na Blajburškom polju - rekao je zastupnik, dometnuvši kako su po krvavom piru jedni dobili čast i slavu, a drugi mržnju, prijezir i zaborav, te kako se 45 godina nije moglo ni upitati za sudbinu žrtava. Donošenjem zakona 1991. polako se slaže mozaik strahote, otkriva se stotine grobova i masovnih grobišta. Komisija je, po ocjeni Petra Žitnika, napravila ogroman posao koji se, kako je rekao, negira samo zbog

konstatacija predsjednika Svibena i tajnika Borasa. Ako su oni iz materijala izvukli netočne i neprihvatljive zaključke to ipak nikom ne daje pravo da obezvrijedi rad ostalih ljudi (njih tisuće aktivista s terena).

Kroz deset godina obavljen posao jednako je ogroman kao i onaj koji još predstoji - rekao je zastupnik, podsjetivši na "kilometre dugačka otkrivena grobišta u Sloveniji". Nisu to napravili pojedinci u prekoračenju nužne obrane, kako se danas moglo čuti, dometnuo je pa upitao zar da Slovenci vode veću brigu o hrvatskim vitezovima, dok se u Hrvatskom saboru raspravlja o ukidanju zakona.

U nastavku izlaganja zastupnik je: upitao zar se zaista želi da otkrivene grobove ponovo prekrije korov (jer, ono što se daje u nadležnost institutima pada u zaborav); izjavio da je, poznavajući Svibena i Borasa, uvjeren da nijedna lipa nije utrošena nezakonito; predložio da se zakonski prijedlog odbaci i novoj Komisiji omogućiti rad pod novim rukovodstvom; upitao Stazića da li bi predlagao ukidanje zakona da je njegov otac izgubio život na nekom od križnih puteva; izrazio razočaranje zbog stava Vlade i Odbora za zakonodavstvo u vezi s Prijedlogom.

Petar Žitnik na kraju je naglasio kako ohrabruje činjenica što u njegovu kraju komisije na svim razinama i ljudi besplatno rade na obilježavanju grobišta.

Izvensudska ubojstva, a ne nužna obrana

Dr.sc. **Ivica Kostović (HDZ)** uvodno je upozorio na ono što su, po njegovim riječima, ignorirali i predlagatelj i sudionici rasprave - da je Komisija imala tisuću popisivača i da su oni, u 20 središta, radili bez ikakve naknade (iz Proračuna su plaćani samo materijalni troškovi). Prikupili su 88 tisuća svjedočanstava, a onaj tko ne vjeruje u istinu o 1000 gubilišta, 700 lokacija (samo na Macelju je 130 mjesta) može provjeriti sam, priključiti se radu Komisije, rekao je zastupnik, izrazivši zatim sumnju u to da će netko to iz kakvog instituta ići provjeravati.

Ustvrdivši da se Kajinu omaklo kako je bila riječ o nužnoj obrani, zastupnik je podsjetio da i u Zakonu stoji kako se misli i na žrtve nakon 9. svibnja. Tih 100 tisuća, ili barem 88

tisuća, ljudi znači nije ubijeno ni u kakvoj obrani nego je riječ o poslijeratnim, izvansudskim ubojstvima.

Ustvrdivši kako nitko ne negira žrtvu antifašističkih boraca i da je to krivo tumačeno, zastupnik je naglasio da se ovdje radi o novoj građi, o svjedočanstvima poslijeratnih izvansudskih ubojstava i da je u toj građi "usputno nađeno toliko žrtava, ovih ili onih".

Greška je članova Komisije ako nisu jasno rekli da nisu obradili cijelu spomenutu, ogromnu, građu. Ali, tih 88 tisuća svjedočanstava nigdje drugdje nije postojalo, to je bit rada Komisije, koju su zastupnici prepoznali.

Usljedila je napomena kako bi svi koji bi vidjeli rovove i spomenik u Mariboru ostali posramljeni što tamo postoji veća ljubav, veći interes za civilizacijske osjećaje prema čovjeku i njegovoj žrtvi (uređenje grobišta svih žrtava poraća, žurno izdavanje izvadaka iz knjige umrlih, popis svih žrtava 2. svjetskog rata itd., aktivnije uređenje spomen-parkova i dr.) To je ujedno stav predsjednika Slovenije, koji je o tome uputio pismo predsjedniku parlamenta, naglasio je zastupnik, dometnuvši da nije čuo kakav je stav predsjednika hrvatske države.

Zašto politički u krivom smjeru voditi ovaj plemeniti cilj definiran zakonom, kad se, primjerice, još ne zna što će biti s onih tisuću kostura iz Bjelovara što se nalaze na Medicinskom fakultetu - upitao je dr. Kostović, završivši izlaganje komentarnom pitanja kažnjavanja. Kako reče, za sve ono što su počinili fašisti kažnjeno je sve što je znano, a za ovih 88 tisuća mrtvih i ubijenih, nije odgovarao nitko. Barem bi trebalo osuditi sve te grozote i osigurati da jedna skupina mirno, makar volonterski, uz plaćanje samo materijalnih troškova, radi na tom plemenitom cilju, jer će to inače biti izvor novih podjela.

Netočno

Radi ispravka navoda za riječ se javio predlagatelj, **Nenad Stazić**. Nije točno da je Komisija radila na novim

žrtvama, jer bi to značilo da je, kako reče, pronašla još 17.410 Srba i još 2.238 žrtava Jasenovca, koji dotad nisu bili poznati. I to tako da u svom

***Ne oduzimati pravo
Hrvatskom saboru da stavi
svjetlo na te tragedije, jer kad
bismo se odrekli toga tada ne
bismo znali njegovu funkciju.***

radu uopće nije uzimala u obzir dokumentaciju arhiva Hrvatske i povijesnih arhiva. To je, naprosto, netočno gospodine Kostoviću, i na temelju takve netočnosti ne možemo graditi raspravu - rekao je zastupnik.

Dr. sc. **Ivica Kostović** odgovorio je da je greška članova Komisije ako nisu jasno rekli kako nisu obradili cijelu spomenutu, ogromnu, građu. Ali, tih 88 tisuća svjedočanstava nigdje drugdje nije postojalo, to je bit rada Komisije, koju su zastupnici prepoznali - rekao je.

Odbaciti

Zašto bi zakonski prijedlog trebalo odbaciti objasnio je zatim mr.sc. **Nevo Šetić (HDZ)**. Jedan je razlog taj što znanstveni savjet i istraživački projekti neće, po njegovoj ocjeni, riješiti ovako ozbiljnu problematiku. Kakav je to projekt koji će proučavati noviju povijest Hrvatske od 1918. do Domovinskog rata, upitao je, uz upozorenje da je borba za modernu Hrvatsku počela ranije. Nacionalno-integracijski proces započinje s Narodnim preporodom, Ljudevitom

***Od 3. siječnja do danas
Hrvatskoj se sustavno nameće
teorija povijesnog zaborava, a
ipak se zaboraviti ne može.***

Gajom, prema tome gotovo 200 godina bi trebalo istražiti u ovom duhu. Dakle, sa stručno-znanstvene točke stvar je promašena - zaključio je Šetić, naglasivši kako ga predloženo ne čudi jer takvi zakoni dolaze iz onog inkubatora koji je imao hrabrosti i mudrosti da baci svjetlo na transkripte razgovora (u uredu dr. Tuđmana) koji su se vodili o mučnim situacijama za nastanka moderne Hrvatske, ali ne i da rasvijetli žrtve nad kojima, kako reče, rastu topole, koji su pripadali raznim ideologijama, strujama i nacionalnostima. Rekavši

da to smatra promašenim, zastupnik je apelirao na zastupnike da se ne oduzima pravo Hrvatskom saboru da stavi svjetlo na te tragedije, jer "kad bismo se odrekli toga tada ne bismo znali njegovu funkciju".

Napomenuvši kako samo neka istraživanja pokazuju da je UDBA u Europi i Americi od 1971. do 1980. počinila 28 ubojstava, zastupnik je upitao zašto šutjeti o tome, zašto ne reći da je bila riječ o represivnom sustavu.

U nastavku izlaganja, nakon što je spomenuo nekoliko primjera stradanja kao posljedice UDBA-ina djelovanja (među ostalim, novootkriveni grobovi žrtava o kojima je pisalo u Jutarnjem listu u veljači 2002. te stradanja od UDBE i ona nakon pada fašizma u Istri), zastupnik je upitao tko ima pravo ne pokopati te ljude i zatvoriti istinu nad time. Skrenuo je zatim pažnju na to da se ne žele, kako su neki shvatili, zaštititi samo stradanja Hrvata već i talijanske nacionalne manjine (osobito nakon pada fašizma).

Da bi se sva ta stratišta moglo dostojno obilježiti Hrvatskom saboru ne bi se smjela oduzeti postojeća odgovornost (kroz Komisiju) - smatra zastupnik.

Ante Beljo je, replicirajući, upozorio da će Hrvatska uskoro morati priznati i krivnju povodom stradanja njemačke nacionalne manjine na području Hrvatske, odnosno Jugoslavije poslije 2. svjetskog rata, jer Nijemci sada postavljaju pitanje priznavanja stradanja njihovih nevinih ljudi, koji nisu imali ništa s fašizmom.

**Ne miješati komunistički
boljševizam i hrvatski
antifašizam**

Ivo Lončar (nezavisni) izlaganje je započeo upozorenjem kako se, što je simbolično, na 3. programu Hrvatske televizije prikazuje film "Ne okreći se

***Ako Komisija nije radila
dobro to nije razlog da se
ukine. Mogu se popraviti i
sastav i metode Komisije kako
bi se ostvarili ciljevi zacrtani
Zakonom.***

sine" - u vrijeme ove rasprave. Koja, naglasio je, pokazuje kolike su dubioze među hrvatskim narodom.

Svi kulturni, civilizirani narodi završili su 2. svjetski rat, a mi ga i dalje razbuktavamo na najgori mogući način - nekom slušatelju sa strane moglo bi se učiniti kao da je riječ o raspravi dva potpuno neprijateljska naroda. Nije slučajno, misli, ni to što se i kod prvog čitanja i sada raspravlja bez prisustva javnosti.

Zastupnik je zatim ustvrdio kako se od 3. siječnja do danas Hrvatskoj sustavno nameće teorija povijesnog zaborava, "a ipak se zaboraviti ne može".

Razrađujući upit je li komunizam antifašizam zastupnik je citirao riječi Dušana Bilandžića (s nedavne tribine) kako bi Tito iz 1963. ubio Tita iz 1953., dok bi on, partizanski komesar Bilandžić iz 1945. bez imalo razmišljanja ubio Bilandžića iz 60-tih godina. To govori o našoj tragediji, naglasio je.

Povodom rješenja iz Prijedloga zakona, prema kojem se Hrvatski povijesni institut određuje za nositelja projekta izučavanja povijesnih procesa, zastupnik **Lončar** ponudio je svoje viđenje hrvatske povijesti od 1945. do danas. Kako reče, dogodio se Bleiburg, Križni put te koncentracijski logori (Goli otok, otok Grgur) "ljubičica bijela o kojoj smo pjevali" i koja je, podsjetio je 1971. godine zbog mišljenja procesuirala 54 tisuće hrvatskih intelektualaca. Prema Žerjaviću, za kojeg se, napomenuo je, ne može reći da je bio anti-komunist, na Križnom je putu stradalo između 45 i 70 tisuća ljudi, a prema Dedijeru "koji je antihrvat" Jasenovac je radio sve do kasne jeseni 1948.

Ivo Lončar je zatim ustvrdio kako je za vladavine "ljubičice bijele" iz Hrvatske iselilo više od milijun ljudi (najreproduktivnijih) te da je zbog mišljenja suđeno 76 tisuća ljudi (službene statistike). Uslijedilo je citiranje pukovnika Robina Pricea koji je u svom ratnom dnevniku, među ostalim, nakon zapovijedi da se zarobljene Hrvate vrati "titovcima", a ne kako se govorilo u Italiju, zapisao kako su prateći partizani bili sakriveni u kupeima vlakova i izgledali kao posebna "razbojnička banda" te da Britanci nisu dvoumili da ovi nisu ništa drugo doli "obični krvnici".

Komunizam je, po riječima Lončara, upropastio svetinju antifašizma. Partizanski pokret bio je autentičan u Dalmaciji, Hrvatskom primorju, dije-lu Gorskog kotara i napose u Istri, dok su na Banovini, Kordunu, Lici,

Slavoniji pa čak i u Hrvatskom zagorju "pod imenom partizani bili najobičniji četnici". Da bi potkrijepio svoje tvrdnje, zastupnik je citirao iskaze: nekolicine partizana, među ostalim o silovanju žena i ubijanju zarobljenika, lorda Nikolaja Tolstoja koji kaže, uspoređujući Staljina i Tita kako su obojica bili okrutni, ali da su Tito i partizani ubijali zarobljenike bez suda i to zvjerski te Marka Belinića koji, po njegovim riječima, u knjizi Žumberak i Pokuplje detaljno navodi na koji je način likvidirano 218 od 322 zarobljena hrvatska vojnika.

Nakon apela da se ne miješa komunistički boljševizam i hrvatski antifašizam (uz upit, uz ostalo jesu li antifašisti bili Simo Dubajić, Đoko Jovanić, Stevo Krajačić, Dušan Pekić, Marko Belinić, Milka Kufrin, Lutvo Ahmetović, Rade Bulat, Milan Basta Koča Popović, Ranković, Tito) Ivo Lončar je rekao da se hrvatska povijest ne može učiniti drugačijom. Takva je kakav je, ali ne smije se, naglasio je, popuštati onim povjesničarima "koji su nas učili da je drug Tito kuhao svojoj braći i sestri svinjsku glavu u loncu i nahranio ih" te da je napisao tristo knjiga. Drug Tito je jedan od najvećih zločinaca 20. stoljeća - svaki dan je imao dokumentaciju o tome što se događalo na Bleiburgu i Križnom putu - izjavio je Ivo Lončar. Iz njegova izlaganja spomenimo još ocjenu da bi premijer Račan trebao dati ostavku s obzirom na to da se o ovom raspravlja u trenutku "kad hrvatski ljudi nemaju što jesti, kad se Hrvatska nemilice pljačka, kad se ne zna tko je opljačkao Riječku banku".

Komisija nije radila najbolje, ali je učinila mnogo dobrog

Uz zahtjev da se Prijedlog povuče te ocjenu da je jednako tužna rasprava kao i njezin povod **Drago Krpina (HDZ)** rekao je da očito još nisu prevladane duboke ideološke podjele u Hrvata. Povijesno je čudo da su one izbjegnute 1990. godine, naglasio je, dometnuvši da je tome razlog možda to što su neki imali viziju i znali procijeniti što je važno, a što manje važno, a i zato što je prevladao kolektivni osjećaj straha od velikosrpske agresije. Sada, kad te prijetnje, barem trenutno, nema Hrvati se vraćaju svojim starim podjelama - rekao je zastupnik.

Napomenuvši kako nema pristran odnos ni prema jednoj strani jer njegovi nisu bili ni ustaše ni partizani, te da bi 1941. zasigurno bio otišao u partizane, naglasio je kako većina Dalmatinaca koja je to učinila nije otišla u borbu za uspostavu "zločinačkog komunističkog režima".

Podsjetivši na Papine riječi o tri najveća zla u 20. stoljeću - komunizmu, fašizmu i nacizmu, on je zatim ustvrdio kako je najveća nepravda i uvreda poistovjećivati hrvatski antifašizam s komunizmom.

Neki su, rekao je Drago Krpina, shvatili da je 3. svibnja zapravo 29. svibnja 1990. i da onda vrijeme kreće unatrag, ali to se ipak nije dogodilo. Dogodile su se promjene stranaka na vlasti jer su građani očekivali brže ostvarenje neostvarenih težnji i ciljeva. Nisu očekivali, napomenuo je, produbljanje ideoloških i političkih podjela kakvih je napretek.

Komentirajući zakonski prijedlog, on je zatim: podsjetio da je Zakon donesen isti dan kad i povijesna odluka o razdruživanju od bivše Jugoslavije; zamjerio predlagatelju što "ne govori nijedne riječi o tome što ne valja u zakonu"; složio se, dijelom, da Komisija nije radila najbolje svoj posao, ali i rekao da je učinila mnogo dobrog.

Podsjetivši da i za HDZ-a (1999.) nije bilo prihvaćeno Izvješće Komisije, zastupnik Krpina rekao je Staziću da to ako Komisija nije radila dobro nije razlog da se ukine. Mogu se popraviti i sastav i metode Komisije kako bi se ostvarili ciljevi zacrtani Zakonom.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo upozorenje kako zasigurno Hrvatski povijesni institut neće utvrđivati gdje je, primjerice, pokopan nečiji otac, jer to nije ni predviđeno člankom 3, niti je realno očekivati takvo što.

Zastupnik je na kraju predložio da predsjednici klubova svih parlamentarnih stranaka razmotre što bi valjalo izmijeniti u važećem zakonu te da se dogovori nov sastav Komisije i bolje metode rada.

Usljedila je replika **Petra Žitnika**, kako bi se razjasnila jedna "apsolutno netočna stvar". Izvješće Komisije za 1999. baratalo je samo podacima za 1999. godinu (i to samo za apsolutno točne podatke, a sve što je bilo suspektno nije obrađeno), a o tome što je napravljeno ranije govorila su ranija izvješća. Staziću je zastupnik rekao da se nije potrudio utvrditi o čemu točno spomenuto izvješće govori. Iako mu je bilo isteklo vrijeme

(zbog čega je poslije prekinut) Petar Žitnik je još upozorio kako su u "kilometarskim grobnicama u Slove-

Drugi svjetski rat završit će tek tada kad svi zločini budu procesuirani. Zločin je zločin, on nema boje, mirisa, nacije.

niji" mladići poput onih što su u veljači 1945. Godine, u Varaždinu nakon mobiliziranja u domobransku vojsku, obučeni u ustaške uniforme.

Usljedila su zaključna petominutna izlaganja predstavnika klubova.

Hrvati su se samo primirili, a ne izmirili

U ime **Kluba zastupnika HKDU-a, dr.sc. Anto Kovačević** rekao je kako ova rasprava pokazuje kako su se

Trebalo bi postići međustranački dogovor da nova komisija, s drugim upravnim odborom i bez ideoloških političkih ocjena, nastavi s radom.

Hrvati samo primirili, a ne kako se činilo 1990 - izmirili. Drugi svjetski rat završit će tek tada kad svi zločini budu procesuirani. Zločin je zločin, on nema boje, mirisa, nacije - rekao je, dometnuvši kako nije važno tko je lijevo ni tko je desno, te su podjele umjetne. Osnovno je pitanje - tko je za Hrvatsku, a tko protiv nje. Svaka ideologija je staniol da se na tržištu bolje proda svoja roba - rekao je Anto Kovačević - apelirajući na zastupnike da se bore za bolju budućnost, a ne za bolju prošlost te na Stazića da povuče Prijedlog.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo sljedeće Kovačevićeve riječi: "Tko neće Hrvata za brata hoće tudinca za gospodara"; citat Đilasova citata Tita kako "Hrvati moraju umrijeti da bi Jugoslavija mogla živjeti" i onu iz 90-tih: "Nikad više Hrvat na Hrvata, nikad više hrvatskog cinkarena, nikad više hrvatskog potkazivanja

Hrvatski sabor treba ostati nadležan za istraživanje žrtava porača

Dr.sc. **Ivica Kostović** je u ime **Kluba zastupnika HDZ-a** rekao kako je iz

rasprave vidljivo da Hrvatski sabor treba zbog značenja problema ostati nadležan za istraživanje žrtava poraća jer je okončana prva trećina ukupnog rada te da bi trebalo postići međustranački dogovor da nova komisija, s drugim upravnim odborom i bez ideoloških političkih ocjena nastavi s

Brojke koje su u Izvješću navedene kao konačne ne čine Izvješće samo sramotnim već i uvredljivim za instituciju kojoj je podneseno. Treba pronaći nekoga tko će moći obaviti taj posao, jer to razdoblje hrvatske povijesti ne smije ostati prekriveno mrakom.

radom, a da znanstvenici rade svoj posao koristeći, među ostalim, i taj materijal.

Predlagatelj o primjedbama

Predlagatelj, **Nenad Stazić** je, opovrgavajući kako je rekao, neke potpuno netočne navode, najprije rekao da je prva netočnost (Beljo, Žitnik) kako je postojalo sedam izvješća, dok je Prijedlog napisan na temelju samo jednog - onog iz 1999.

Hrvatski sabor ne može, kao političko tijelo, objektivno, dobro napraviti posao utvrđivanja potpune istine jer će se odnosi većine i manjine mijenjati pa će, ovisno o tome, Komisija istraživati u ovom ili onom smjeru, što je pogubno za istinu.

Iz naziva Izvješća (o radu Komisije za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava od osnutka, 11. veljače 1992. do rujna 1999. proizlazi da je riječ o jednom izvješću, koje pokriva sve godine rada - pojasnio je predlagatelj. Da nije točno kako su navedene žrtve rezultat rada u 1999. godini pokazuje - pojasnio je - i to što u Izvješću (str. 9) stoji kako broj ukupno evidentiranih žrtava podrazumijeva broj žrtava dobiven iz svih do sada obrađenih dostupnih izvora, dakle ne iz onih koje je prikupljala Komisija nego iz svih dostupnih.

Ne može se ni u kom slučaju govoriti o tome da se tu radi o evidentiranju novih žrtava jer bi se tada došlo do posve apsurdnih podataka. Da je Komisija utvrdila novih žrtava - 15 tisuća Srba i 331 Židova zar bi, upitao je Stazić Kostovića, Goldstein odbio potpisati Izvješće koje na sve dosad evidentirane židovske žrtve pronalazi još 331.

Brojke koje su u Izvješću navedene kao konačne ne čine Izvješće samo sramotnim već i uvredljivim za instituciju kojoj je podneseno.

Složivši se sa zastupnikom Krpinom da je Komisija osnovana jednoglasno u dobroj namjeri te podsjetivši da su za njeno osnivanje glasali i zastupnici SDP-a te predsjednik stranke Ivica Račan, Stazić je rekao da se tada vjerovalo kako će Komisija moći istražiti žrtve rata, ali da njezin rad pokazuje da dano joj nije ispunilo. Budući da je taj posao obavljen upravo sramotno treba pronaći nekoga tko će to moći napraviti, jer to razdoblje hrvatske povijesti ne može ostati

U Komisiji su radili deseci časni i poštenih ljudi, koji su obavili tisuće važnih poslova kako bi obitelji saznale za sudbinu najdražih.

prekriveno mrakom, bez istraživanja prave istine - rekao je zastupnik.

U nastavku izlaganja on je izjavio kako Hrvatski sabor ne može, kao političko tijelo, objektivno, posao utvrđivanja potpune istine obaviti dobro jer će se odnosi većine i manjine mijenjati pa će - ovisno o tome - Komisija, istraživati u ovom ili onom smjeru, što je pogubno za istinu.

Usljedila je napomena kako je za pukovnika Grujića krajnje uvredljivo ako se njegov rad (istraživanje žrtava Domovinskog rata) uspoređuje s radom Vukojević-Svibenove komisije, jer su njegovi nalazi znanstveni, objektivni, ne bavi se ideologijom niti politikom.

Nenad Stazić je zatim ustvrdio kako su svi emotivni istupi, premda ih razumije, posve neosnovani i objasnio da se ne žele zaustaviti započeta istraživanja već ih učiniti objektivnijima, a njihove rezultate vjerodostojnijima - da ne budu "jedna hrpa neistina koja sramoti Sabor i RH nego da bude znanstvena istina". Odgovarajući na primjedbe još je, među ostalim rekao: (Krpini) da svaka

žrtva zaslužuje pijetet i da se ustanovi u kojim je okolnostima stradala; (Kostoviću) da svatko (i Beljo i Kostović), može prijaviti znanstveni projekt pa i dosadašnji članovi komisije, ali će rezultate morati dati na valorizaciju znanstvenoj javnosti; (Žitniku) da je jedina intencija da se time bavi znanost umjesto politike; (Lončaru) nije cilj zavaditi nego prepustiti znanstvenicima i objektivnosti, a politici prepustiti da se bavi visinom poreza i kritiziranjem poteza Vlade).

Ispravljajući Stazića, **Ante Beljo** je rekao da je bilo sedam izvješća, ali nisu sva došla na raspravu u parlament već su bila podnesena komisiji, a za to nisu krivi oni koji su radili u njoj (više od 180 osoba), jer Hrvatska je bila i u ratu, a i opterećena donošenjem brojnih zakona.

Rekao je zatim kako je Stazić revno zbrojio sve troškove Komisije u devet godina i prikazao ih kao jednogodišnje.

Hrvatski sabor imenuje i Vijeće HRT-a i članove Ustavnog suda

Drago Krpina rekao je kako je netočno i grubo ocjenjivati da je rad Komisije bio sramotan. U njoj su

U raspravi nije iznesen nijedan valjani razlog za ukidanje Zakona. Uz to, Vlada nije ispunila zaključke kojima je zatraženo da se razradi program istraživanja žrtava 2. svjetskog rata. Naime, samo su utvrđene rutinske operacije, a nije određeno kako bi se nastavljao popis žrtava i obilježavanje grobišta niti su osigurana sredstva. Prebačeno je to na znanstvene institucije i projekte, što ne rješava srž problema.

radili deseci časni i poštenih ljudi, koji su obavili tisuće važnih poslova kako bi obitelji saznale za sudbinu svojih najdražih.

Kad je, pak, riječ o imenovanju Komisije, Hrvatski sabor imenuje i Vijeće HRT-a, članove Ustavnog suda,

članove Državnog sudbenog vijeća i Državnog odvjetničkog vijeća te brojnih drugih državnih tijela i institucija (nezavisni stručnjaci). Zašto ne bi mogao imenovati i Komisiju od nezavisnih stručnjaka koji bi, neovisno o trenutnim odnosima političkih snaga, savjesno i odgovorno obavljali povijesni posao.

U Hrvatskoj je i znanost politizirana - nije se znalo za Bleiburg

Ispravak navoda **Ivo Lončar** započeo je upitom - koje to brojke "čine sramotnim" Izvješće. Posao je trebalo obaviti, a Stazić cijelo vrijeme govori o povijesti - rekao je. Upitao je zatim a što je to (u)činila povijesna znanost - gdje su podaci o Titovim zločinima. Ustvrdivši kako je u Hrvatskoj i znanost politizirana, koja je - ponovo je podsjetio - učila da je drug Tito skuhao svinjsku glavu, a nije se znalo za Bleiburg, za Križni put i Maceljsku šumu za to da je zbog mišljenja u Hrvatskoj proganjeno i procesuirano 76 tisuća ljudi.

I **Zdenka Babić-Petričević** rekla je da je podneseno sedam izvješća te da je protiv posljednjeg bio samo Goldstein. Za izvješće je glasovao čak i član tog predsjedništva i član SDP-a. Staziću koji govori o sramotnom radu komisije moglo bi se dogoditi, dometnula je, da se osramoti jer mu zakonski prijedlog neće biti prihvaćen.

Petar Žitnik izjavio je da nijednom riječju nije omalovažio rad Komisije pukovnika Grujića, ali da Stazić pravi razliku u tom radu. Uz to je još rekao kako nije dužnost Komisije znanstvena valorizacija, ona samo može utvrditi gdje su žrtve (u Sloveniji je otkriveno desetke tisuća kostura).

Ispravljajući Stazića, **Juraj Njavro**, dr. med. rekao je da Stazić nije znanstvenik nego uz njihovu pomoć dobro rješava probleme, imenovan od Vlade RH. A mnogo je lakše, napomenuo je, identificirati svježije žrtve nego one od prije 50 godina, "osim ako nekomu nije cilj da se nikad te žrtve ne identificiraju".

I dr.sc. **Ivica Kostović** rekao je da je bilo sedam izvješća, da ih ima pri sebi. Kad je riječ o prijavi projekta (kao što

je sugerirano zastupniku Belji), to može učiniti najmanje doktor znanosti, znanstvena institucija, a gospodin Gruić nije znanstvenik, to radi nakon 1994. do kada se radilo isto tako objektivno i znanstveno, ali je angažirao znanstvenike, što je najbolji dokaz da to nema nikakve veze sa znanošću.

Uslijedila je replika **Nenada Stazića**. Iz naslova se vidi da je riječ o zbirnom izvješću, za sve vrijeme trajanja Komisije, od njena osnutka, dakle činjenice brane same sebe.

Zastupniku Krpini Stazić nije odgovorio, uz ogradu da ga ovaj i tako ne sluša. Svinjska glava nije predmet zakona pa to nije želio komentirati, a Žitniku je rekao da je Gruića ipak omalovažio, uspoređujući ga s Vukojevićevom komisijom. Gruić je, dometnuo je, pukovnik Hrvatske vojske. Nije znanstvenik, ali forenzičari koji mu pomažu u radu koriste najsvremenije znanstvene metode da bi se došlo do istine.

Prije glasovanja, Vladimir Šeks je, u ime Kluba zastupnika HDZ-a, zatražio stanku radi usuglašavanja stajališta o amandmanima i zauzimanja konačnog stajališta prema glasovanju o Prijedlogu.

Potaknut ovim zahtjevom, predsjednik Hrvatskog sabora, **Zlatko Tomčić**, rekao je da bi Poslovnikom trebalo definirati pitanje stanki, jer bi mogle, na osnovi zahtjeva o konzultaciji u klubovima, biti prečeste.

Prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a - odgoditi glasovanje

Nakon stanke, dr. sc. **Ivica Kostović** upoznao je zastupnike s prijedlogom Kluba zastupnika HDZ-a o odgodi glasovanja i postizanju dogovora među klubovima. Ako se to ne postigne trebalo bi, rekao je, glasovati pojedinačno. Ovaj Klub je, nadalje, zaključio da u raspravi nije iznesen nijedan valjani razlog za ukidanje Zakona. Uz to, Vlada nije ispunila zaključke kojima je zatraženo da se razradi program istraživanja žrtava 2. Svjetskog rata. Naime, samo su utvrđene rutinske operacije, a nije određeno kako bi se nastavljao popis žrtava i obilježavanje grobišta niti su osigurana sredstva. Prebačeno je to

na znanstvene institucije i projekte, što ne rješava srž problema. Rezultat ukidanja Komisije bio da bi građanima Hrvatske, tisućama obitelji bilo uskraćeno elementarno pravo.

Po riječima dr. Kostovića, cilj je Prijedloga da se zaborave žrtve komunističkog režima. Svi ističu da ratni zločin ne zastarijeva, da ne zastarijevaju zločini nad civilnim pučanstvom ili nad pojedincima, a ukidanjem Zakona bi izostala jedina mogućnost da se to utvrdi. Mi smo protiv zaborava u takvim slučajevima, mi smo protiv općeg zaborava - rekao je Ivica Kostović, dometnuvši kako je u Jaski za predsjednika suda imenovan čovjek koji je bio zapovjednik kasarne.

Da je potrebna odgoda glasovanja radi dodatnih konzultacija kako bi se došlo do pravog rješenja zaključio je i **Klub zastupnika HSS-a**, o čemu je zastupnike obavijestio **Luka Trconić**. Mr. sc. **Mato Arlović** složio se s odgodom u ime **Kluba zastupnika SDP-a**.

Da bi **Klub zastupnika IDS-a** glasovao, zastupnike je izvijestio **Damir Kajin**, koji je još, nakon napomene da se prije bio prijavio za ispravak krivog navoda, rekao kako IDS pozdravlja namjeru ukidanja ove komisije. Naglasio je zatim kako treba biti pošten i priznati kako je odlaskom Svibena i Vukojevića komisija izgubila svaki smisao, jer su "otišli njeni promotori, ostala je bez financijskih sredstava, ostali su bez političke potpore". Nakon Kajinove ocjene kako je to što je Komisija radila najobičnije falsificiranje istine, predsjednik **Tomčić** prekinuo je zastupnika upozorenjem da nije otvorena rasprava o meritumu.

I **Klub zastupnika HSLS-a** podržao je odgodu glasovanja, rekla je **Đurđa Adlešić**, a dr.sc. **Anto Kovačević** je uz isti stav u ime **Kluba zastupnika HKDU-a** naglasio da je Komisija dala veliki obol razrješavanju međuhrvatskog sukoba - da se dođe do prave istine o onome što se događalo u Hrvatskoj od Bleiburga do danas.

U skladu s odlukom većine klubova zastupnika glasovanje o ovom zakonskom prijedlogu odgođeno je za narednu sjednicu.

M.Ko; J.R.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PRAVU NA DODATAK UZ MIROVINU
ODREĐENIH KATEGORIJA KORISNIKA MIROVINE

Zakon socijalno-zaštitne naravi

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su, uz pohvale, prihvatili zakonski prijedlog u hitnom postupku koji je Saboru uputila Vlada Republike Hrvatske. Njime se rješava pitanje mirovina za hrvatske državljane s prebivalištem u Republici Hrvatskoj koji su mirovinu ostvarili u nekoj od republika bivše SFRJ i kojima zajednice osiguranja isplaćuju mirovine u niskim svotama i sa značajnim zakašnjenjem ili im ih uopće ne isplaćuju, te su u vrlo teškom materijalnom položaju. Ovim zakonom ostvaruje se pravo na dodatak uz mirovinu a određuje u postotku (40%) od proračunske osnovice, te se na isti način vrši isplata za korisnike mirovine kojima ona nije isplaćivana (30% od osnovice za dodatak). Pravo na taj dodatak imat će svi kojima je isplaćena mirovina od stranog nositelja mirovinskog osiguranja niža od 1.130,40 kuna.

O PRIJEDLOGU

Ovaj zakonski prijedlog uređuje pravo na dodatak uz mirovinu hrvatskim državljanima korisnicima mirovine s prebivalištem u Republici Hrvatskoj koji su to pravo ostvarili u Republici Bosni i Hercegovini, odnosno Saveznoj Republici Jugoslaviji. Dodatak uz mirovinu određuje se od osnovice koja iznosi 40 posto proračunske osnovice, a ona iznosi 1.330,40 kuna (40 % od 3.326,00 = 1.330,40)

Visina dodatka uz mirovinu je razlika između iznosa koji se utvrđuje u postotku od osnovice za dodatak, a u kojem je postotku određena svota mirovine prema navršenom mirovinskom stažu kod umirovljenja i prosječne mjesečne mirovine koja je isplaćena iz druge države (bivše SFRJ).

Primjerice: mirovina s dodatkom koji je utvrđen u postotku od 85 posto od osnovice za dodatak 40/35 godina mirovinskog staža iznosi 1.130,40 kuna, što je primjereno mirovini sa

zaštitnim dodatkom u iznosu od 1.122,00 kune koju prima u Hrvatskoj 133.955 umirovljenika.

Korisnicima mirovine kojima nije isplaćena mirovina iz druge države niti za jedan mjesec u protekloj kalendarskoj godini, iznos dodatka uz mirovinu utvrđuje se u visini 30 posto od osnovice za dodatak (30% od 1.330,40=399,12 kuna).

Donošenjem predloženog zakona poboljšat će se materijalni položaj hrvatskim državljanima korisnicima mirovina koji su ih ostvarili u BiH i imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj.

Dodatak uz mirovinu ponovno se određuje 1. travnja svake kalendarske godine od razlike između iznosa koji se utvrđuje u odgovarajućem postotku ovisno o dužini mirovinskog staža od osnovice za dodatak i prosječne mirovine isplaćene korisniku u protekloj kalendarskoj godini, odnosno u visini 30% od osnovice za dodatak ako u protekloj kalendarskoj godini strani nositelj mirovinskog osiguranja nije isplatio niti jednu mirovinu.

Pravo na dodatak uz mirovinu ostvaruje se temeljem podnesenog zahtjeva korisnika mirovine i pripada od dana primjene predloženog zakona ako je podnesen u roku šest mjeseci od dana primjene zakona, a ako je podnjet nakon tog roka, pripada od prvog dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva.

Pravo na dodatak uz mirovinu može ostvariti korisnik koji uz mirovinu nije u prethodnoj godini mjesečno ostvario dohodak podložan porezu veći od mjesečnog iznosa osnovnog osobnog dobitka utvrđenog poreznim propisima, što dokazuje potvrdom porezne uprave nadležne prema mjestu prebivališta.

Sredstva za provedbu predloženog zakona osiguravaju se u proračunu

Republike Hrvatske, stoji u obrazloženju uz zakonski tekst.

Donošenjem predloženog zakona poboljšat će se materijalni položaj hrvatskim državljanima korisnicima mirovina koji su ih ostvarili u BiH i imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj. Ubuduće potencijalni korisnici mogu biti i hrvatski državljani koji su mirovinu ostvarili u bivšoj SFRJ i kojima je mirovina bila isplaćena prema zakonu o isplati mirovina korisnicima koji su mirovinu ostvarili u republikama bivše SFRJ a imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj.

Poboljšanje materijalnog položaja osigurava se putem ostvarivanja prava na dodatak uz mirovinu, a pravo na taj dodatak imat će svi kojima je isplaćena mirovina od stranog nositelja mirovinskog osiguranja niža od 1.130,40 odnosno kojima se još uvijek ne isplaćuje mirovina iz BiH iako su po osnovi svoga rada u toj državi ostvarili mirovinu i koji ne ostvaruju dohodak podložan porezu, veći od mjesečnog iznosa osnovnog osobnog odbitka utvrđenog poreznim propisima.

Uzimajući u obzir kriterij za stjecanje prava na dodatak uz mirovinu, propisan predloženim zakonom, i visine prosječne mirovine koja se isplaćuje korisnicima, procjenjuje se da bi pravo na dodatak moglo ostvariti oko 16 tisuća korisnika za što je potrebno osigurati oko 5 milijuna kuna mjesečno ili oko 45 milijuna kuna godišnje.

Potreba za hitnom i neodgodivom pomoći umirovljenicima osobito je opravdan razlog za donošenje zakona po hitnom postupku, navodi predlagatelj.

RADNA TIJELA

Saborska radna tijela raspravila su predloženi zakonski tekst i o njemu se očitovala. **Odbor za zakonodavstvo** podupro je njegovo donošenje i uputio više amandmana uglavnom s ciljem

poboljšanja teksta u nomotehničkom i jezičnom smislu. **Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** o Prijedlogu je raspravljao kao matično radno tijelo. U raspravi su članovi Odbora izrazili suglasnost s hitnim postupkom donošenja zakona, i podržali potrebu donošenja zakona kojem je cilj ublažiti nezavidnu materijalnu situaciju spomenutih umirovljenika.

Primjerice, zajednice osiguranja ovim korisnicima isplaćuju mirovine u iznosima od najviše 620,00 kuna i sa znatnim kašnjenjem. U još su težem položaju korisnici mirovina kojima se one ne isplaćuju, iako su, po osnovi svoga rada u BiH, ostvarili pravo na mirovinu.

Na poseban upit članova Odbora o položaju umirovljenih djelatnika saveznih organa bivše SFRJ s obzirom na primjenu ovoga zakona, predstavnica predlagatelja izvijestila je Odbor da je u pripremi Zakon o izmjenama Zakona o mirovinskom osiguranju koji predviđa od 1. srpnja 2002. godine preuzeti ove umirovljenike u hrvatski mirovinski sustav.

Prestankom isplata mirovina korisnicima koji su mirovinu ostvarili u Bosni i Hercegovini, unutarnja kontrola Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje pokazala je da je od početka isplata broj korisnika mirovina znatno porastao, i da dio korisnika ima i nepotpunu dokumentaciju. Stoga je mišljenje članova Odbora da Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, prilikom upućivanja godišnjeg izvješća o radu, treba Hrvatskom saboru dostaviti i izvješće unutarnje kontrole.

RASPRAVA

Opravdana potreba za žurnim donošenjem zakona

Raspravu o ovoj točki dnevnog reda započeo je zamjenik ministra rada i socijalne skrbi dr.sc. **Bože Borko Žaja**. Uvodno je rekao da je odgovarajućom uredbom iz 1992. godine te Zakonom iz 1993. godine Republika Hrvatska, nakon prekida platnog prometa s drugim državama bivše SFRJ, preuzela isplatu mirovina korisnicima hrvatskim državljanima koji su prebivali na njezinu teritoriju.

Republika Hrvatska je dakle, privremeno preuzela isplatu tih mirovina do ponovne uspostave plat-

nog prometa, a budući da je platni promet s BiH uspostavljen, Vlada Republike Hrvatske je u travnju 2000. godine podržala odluku Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje o obustavi isplate tih mirovina jer su bili ispunjeni zakonski uvjeti da svaka država preuzme isplatu mirovina za svoje umirovljenike.

Međutim, budući da su mirovine iz BiH vrlo niske, u prosjeku oko 50 posto niže u odnosu na mirovine ostvarene za iste godine mirovinskog staža u Republici Hrvatskoj, a nekoliko tisuća umirovljenika kojima je u travnju 2000. godine obustavljena mirovina još uvijek nisu ostvarili pravo na isplatu mirovine iz BiH, predlagatelj je imajući u vidu da

Pravo na dodatak, slijedom primjene ovog zakona, moglo bi ostvariti oko 16 tisuća korisnika iz BiH, za što je, počevši od svibnja ove godine, potrebno osigurati oko 5 milijuna kuna mjesečno ili oko 45 milijuna za 2002. godinu.

se pretežno radi o starijoj populaciji, koja je dovedena u vrlo težak materijalni položaj, uputio u proceduru predložena rješenja.

Predloženi je zakon socijalno zaštitne naravi i ne ustanovljava trajno pravo na korisnike dodatka, a zbog očekivanja da će se u međuvremenu konsolidirati mirovinski fondovi u državama čiji korisnici mirovine žive u Hrvatskoj, predlaže se ograničenje vremenskog trajanja korištenja prava do 31. prosinca 2004. godine.

Prema procjenama, pravo na dodatak, slijedom primjene ovog zakona, moglo bi ostvariti oko 16 tisuća korisnika iz BiH, za što je, počevši od svibnja ove godine, potrebno osigurati oko 5 milijuna kuna mjesečno ili oko 45 milijuna za 2002. godinu.

Budući da se navedena kategorija umirovljenika nalazi u iznimno teškom materijalnom položaju, potreba za žurnom i neodgodivom pomoći opravdan je razlog za donošenje zakona po hitnom postupku, rekao je zamjenik ministra dr.sc. **Bože Borko Žaja**.

U nastavku rasprave prva se za riječ javila predstavnica Odbora za zakonodavstvo, **Milanka Opačić** i iznijela njegov stav.

Nastavljeno je s iznošenjem stavova u ime klubova zastupnika.

Zdenka Babić-Petričević je u ime Kluba zastupnika HDZ-a ukazala na nepoštivanje Daytonskog sporazuma i Ugovora o posebnim odnosima Republike Hrvatske i Federacije Bosne i Hercegovine, aneks 7 Daytonskog sporazuma, koji daje pravo izbjeglicama i povratnicima na povratak, izbor mjesta življenja, ukoliko se ne žele vratiti ili je povratak onemogućen, te na ustavnu obvezu (članak 10. Ustava) o posebnoj skrbi za Hrvate koji ne žive u granicama Republike Hrvatske. Naime, naglasila je, Hrvati prognani iz BiH u Republiku Hrvatsku tim su postupkom ostali bez mirovine i imovine te su dovedeni u teško materijalno stanje.

Zastupnica je ujedno podsjetila da je o spomenutoj temi raspravljao Odbor za useljeničtvo na devet svojih sjednica te je bio inicijator mnogih zaključaka. Jedan od njih je prihvatio i Sabor ali Vlada na nj nije reagirala. Štoviše, ministar rada i socijalne skrbi Davorko Vidović najavio je da se priprema zakon o dodatku na mirovinu i da će biti potrebno gotovo 8 milijuna kuna mjesečno koje neće biti lako osigurati. Premda je obećavala, Vlada nije rješavala ovaj problem i čak je tri puta odbijala zakon o kojem se sada raspravlja, podsjetila je gospođa Babić. Spomenula je kako je upozoravano da obustavom isplata mirovina umirovljenicima prestaje i zdravstveno osiguranje što je zabrinjavajuće s obzirom na to da je većina umirovljenika starije životne dobi.

Ustrajalo se međutim na potvrđivanju Ugovora o socijalnom osiguranju između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine, spomenula je zastupnica.

No, budući da predloženi zakon u cijelosti podržava, rekla je da očekuje da će riješiti nastale probleme, naglasivši da im proživljeno vrijeme u teškoj materijalnoj situaciji nitko više ne može nadoknaditi.

Dr. **Miroslav Furdek** je govorio u ime Kluba zastupnika HSS-a, i sa zadovoljstvom dao podršku Prijedlogu jer je socijalan, te smatra da je potrebno da bude donijet hitnim postupkom.

Prema rješenju ovog zakona, pohvalno je da će mirovinu dobiti i oni umirovljenici kojima do sada nije isplaćena, a sada ima izgleda da će i to u iznosu od oko 400 kuna.

Snježana Biga-Friganović je u ime Kluba zastupnika SDP-a rekla da snažno podržava donošenje zakona, zbog postojećih spoznaja da se dio hrvatskih državljana u proteklom periodu našao u nezavidnoj materijalnoj situaciji. No, spomenula je da je pitanje isplate mirovina bilo riješeno uredbom i zakonom. Prema raspoloživim podacima, broj umirovljenika koji su bili obuhvaćeni bio je oko 5.800 da bi do 1998. i 1999. godine narastao na 22 tisuće, te da je bilo i nezakonito stečenih mirovina isplaćivanih bez prave dokumentacije.

Bilo je za očekivati, rekla je zastupnica, da će uspostavom platnog prometa republike preuzeti isplate mirovina svojim umirovljenicima, što je donekle i učinjeno, ali ostaje činjenica, da su zbog gospodarske, i ekonomske situacije mirovine izuzetno niske i uglavnom nedostatne za život.

Vladin prijedlog zaslužuje podršku i zato što se njime uvodi novo pravo u naše zakonodavstvo, koje je socijalno zaštitne naravi, a ono ne ustanovljava trajno pravo za korisnike dodatka. Procjenjuje se da će do 31. prosinca 2004. godine situacija u tim državama biti toliko bolja da će moći isplaćivati daleko veće iznose, a do tada bi primjena predloženog zakona umirovljenicima trebala olakšati život.

Usljedila je pojedinačna rasprava zastupnika.

Branislav Tušek (SDP) je istaknuo da je zadovoljan predloženim zakonom jer je upoznat s problemom umirovljenika iz Bosne i Hercegovine kojih je u Županjskoj posavini velik broj. Rekao je da će dodatak na mirovinu pomoći toj kategoriji stanovništva da si poboljša, sada teški, socijalni položaj.

Ivan Ninić (SDP) je izrazio zadovoljstvo predloženim zakonom koji

ima socijalni karakter i cilj da velikom broju ljudi, oko 30 tisuća, koji dobivaju mirovinu iz BiH, Srbije i Crne Gore, omogući bolji život. Ovime Republika Hrvatska pokazuje brigu za ljude kojima države, u kojoj su zaradili mirovinu isplaćuje iznos koji nije dostatan za život ili mirovinu uopće ne isplaćuje.

Na kraju rasprave, predstavnik predlagatelja, zamjenik ministra rada i socijalne skrbi **Bože Borko Žaja**, očitovao se o podnijetim amandmanima Odbora za zakonodavstvo, a s ishodom je predsjednik Odbora bio suglasan jer su dijelom prihvaćeni, te su postali sastavnim dijelom zakonskog teksta.

Glasovalo se o Prijedlogu i Konačnom prijedlogu zakona o pravu na dodatak uz mirovinu određenih kategorija korisnika mirovine. Jednoglasno je, sa 94 glasa, prihvaćen.

M.P.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VLADE REPUBLIKE ISLAND O PREDAJI I PRIHVATU OSOBA KOJIH JE BORAVAK PROTUZAKONIT

Unapređenje međusobne suradnje

Ovim Zakonom potvrđuje se Ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Island o predaji i prihvatu osoba kojih je boravak protuzakonit, kako bi njegove odredbe u smislu članka 140. Ustava Republike Hrvatske postale dio unutarnjeg pravnog poretka.

Ugovorom između Vlade RH i Vlade Republike Island o predaji i prihvatu osoba kojih je boravak protuzakonit regulirana su pitanja neposredne suradnje u vezi s prihvatom vlastitih državljana, te državljana trećih država koji ne ispunjavaju ili više ne ispunjavaju uvjete ulaska ili boravka, utvrđuju se elementi i uvjeti bitni za prihvata osoba, određuje se način međusobnog izvješćivanja, rokovi i isprave na temelju kojih se osobe prihvaćaju.

Predlagatelj je Vlada Republike Hrvatske.

U interesu je Republike Hrvatske i Republike Island unapređenje i

produbljivanje međusobne suradnje, u kojem smislu su usmjerena i nastojanja Republike Hrvatske prema Republici Island. Potpisivanjem ovoga Ugovora RH i Republika Island žele na prikladan način urediti pitanja prihvata i preuzimanja vlastitih državljana, kao i državljana trećih država koji protuzakonito ulaze ili borave na državnom području druge ugovorne stranke.

Zakonom se potvrđuje Ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Island o predaji i prihvatu osoba kojih je boravak protuzakonit, koji je potpisan u Kopenhagenu, 31. svibnja 2001. godine.

Ugovor je sklopljen sa željom da se razvije suradnja između dviju država, te kako bi se osigurala bolja primjena odredbi o kretanju osoba, uz poštivanje prava i jamstava koja predviđaju zakoni i propisi ugovornih stranaka koji su na snazi, te

uzimajući u obzir međunarodne ugovore i konvencije, te nastojeći spriječiti protuzakonito useljavanje.

Ugovorne stranke obvezale su se da će svaka od njih, bez posebnih formalnosti, prihvatiti svaku osobu koja ne ispunjava ili više ne ispunjava uvjete ulaska ili boravka koji se primjenjuju na državnom području ugovorne stranke koja zahtijeva prihvata, ukoliko je utvrđeno ili se pretpostavlja da osoba ima državljanstvo ugovorne stranke kojoj je zahtjev upućen.

Ugovorna stranka koja zahtijeva prihvata primit će natrag pod istim uvjetima osobu za koju se naknadnom provjerom utvrdi da nije imala državljanstvo druge ugovorne stranke u trenutku izlaska s njezinog državnog područja.

Tijela zadužena za kontrolu državnih granica uzajamno će se obavješćivati o ispravama kojima se

dokazuje datum zakonita ulaska na njihovo državno područje.

Ugovorna će stranka, na zahtjev druge ugovorne stranke, bez formalnosti prihvatiti i državljanina treće države, koji više ne ispunjava uvjete ulaska ili boravka, koji se primjenjuju na državnom području ugovorne stranke koja zahtijeva prihvata, ukoliko se utvrdi da je taj državljanin ušao na njezino područje, nakon što je zakonito boravio ili izravno s teritorija ugovorne stranke od koje se zahtijeva prihvata.

Provedba Zakona u nadležnosti MUP-a

Provođenjem ovoga Zakona ne nastaju posebne financijske obveze za koje bi trebalo osigurati dodatna sredstva u Državnom proračunu Republike Hrvatske.

Provedba Zakona o potvrđivanju Ugovora između Vlade RH i Vlade

Republike Island o predaji i prihvatu osoba kojih je boravak protuzakonit u djelokrugu je Ministarstva unutarnjih poslova.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku, a na tekst Konačnog prijedloga podnosi dva amandmana, na članke 2. i 3, kojima se nomotehnički uređuje tekst.

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost podržava donošenje predloženog Zakona ocjenjujući da je produbljanje međusobne suradnje od interesa za Republiku Hrvatsku i Republiku Island. Predloženim se Zakonom na prikladan način uređuju pitanja prihvata i preuzimanja vlastitih državljana, kao i državljana trećih država koji protuzakonito ulaze ili borave na državnom području druge ugovorne stranke.

Kako nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedavajući ju je odmah i zaključio.

Predstavnik predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske, nije bio nazočan, pa se nije očitovao o amandmanima Odbora za zakonodavstvo. Zastupnici su pristupili glasovanju na način da je prvi amandman Odbora za zakonodavstvo prihvaćen većinom glasova, sa 81 glasa "za" i 17 "suzdržanih" glasova, a drugi amandman Odbora za zakonodavstvo prihvaćen je također većinom glasova, sa 73 glasa "za" i 24 "suzdržana".

Tada su zastupnici glasovali o Konačnom prijedlogu zakona. Zakon o potvrđivanju Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Island o predaji i prihvatu osoba kojih je boravak protuzakonit prihvaćen je većinom glasova zastupnika, sa 72 glasa "za" i 26 "suzdržanih", u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

S.F.

PRIJEDLOG ODLUKE O PRIHVAĆANJU STAJALIŠTA REPUBLIKE HRVATSKE O PRAVILIMA POSTUPKA PRIVREMENOG ODBORA ZA NADZOR I PROVEDBU SPORAZUMA O TRGOVINSKIM I S NJIM POVEZANIM PITANJIMA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE ZAJEDNICE I PRIJEDLOG STAJALIŠTA IZRAŽENIH U NACRTU ODLUKE BROJ 1/2002.

Ispunjavanje obveza iz Zakona o provedbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju

Prijedlog odluke dostavila je Vlada RH, sukladno Zakonu o provedbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između RH i Europske zajednice i njihovih država članica i Privremenog sporazuma o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između RH i Europske zajednice.

Zastupnici su jednoglasno prihvatili Zaključak kojim se prima na znanje ovaj Prijedlog odluke.

O PRIJEDLOGU

Na temelju članka 3. Zakona o provedbi Sporazuma o stabilizaciji i

pridruživanju Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica i Privremenog sporazuma o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i Europske zajednice ("Narodne novine", broj 15/2001 - Međunarodni ugovori), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 4. travnja 2002. godine utvrdila Prijedlog odluke po

kojoj se prihvaćaju stajališta RH o Pravilima postupka Privremenog odbora za nadzor i provedbu Sporazuma o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između RH i Europske zajednice izražena u Nacrtu odluke broj 1/2002.

U Nacrtu odluke broj 1/2002. stoji da će Privremenim odborom naizmjenično u razdoblju od 12 mjeseci predsjedavati predstavnik Vlade RH i predstavnik Komisije Europskih zajednica u ime Europske zajednice.

Pododbori, uključujući njihov opis poslova, utvrđeni su u skladu sa člankom 41. Privremenog sporazuma i navedeni u prilogu ove odluke. Pododbori će raditi po ovlaštenju Privremenog odbora, kojeg će izvješćivati nakon svakog sastanka. Pododbori neće donositi odluke, ali mogu davati preporuke Privremenom odboru. Privremeni odbor može odlučiti o ukidanju bilo kojeg pododбора, promijeniti njegov opis poslova ili osnovati nove pododbore kako bi mu pomogli u ispunjavanju njegovih zadaća. Navedeni su Pododbor za ekonomska i financijska pitanja, Pododbor za poljoprivredu i ribarstvo, Pododbor za unutarnje tržište, Pododbor za trgovinu, čelik i proizvode od željeza, carine i poreze, te Pododbor za promet.

RADNA TIJELA

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu je o ovom Prijedlogu raspravljao u svojstvu zainteresiranoga radnoga tijela.

U uvodnom izlaganju predstavnik predlagatelja je istaknuo da je osnov za donošenje predmetne Odluke sadržan u odredbi članka 3. Zakona o provedbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica i Privremenog Sporazuma o trgovinskim i njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i Europske zajednice, temeljem kojeg Vlada RH odlukom utvrđuje Stajališta RH koja njezini predstavnici u Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje i Privremenom odboru zastupaju prilikom donošenja odluka i preporuka.

U raspravi koja je uslijedila nakon uvodnog obrazloženja, postavljeno je pitanje u svezi s karakterom nave-

denog Privremenog sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. S tim u svezi pojašnjeno je da Privremeni sporazum o trgovinskim i njima povezanim pitanjima između RH i Europske zajednice ima međunarodni karakter i da je isti ratificiran. Također, ukazano je da Vlada RH prije donošenja odluke o utvrđivanju Stajališta Republike Hrvatske koje njezini predstavnici u Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje i Privremenom odboru zastupaju prilikom donošenja odluka i preporuka, prijedlog odluke i prijedlog stajališta dostavlja Hrvatskom saboru radi donošenja zaključaka.

Nakon provedene rasprave, Odbor je jednoglasno odlučio Hrvatskome saboru predložiti zaključak da se prima na znanje Prijedlog odluke o prihvaćanju stajališta Republike Hrvatske o Pravilima postupka Privremenog odbora za nadzor i provedbu Sporazuma o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između RH i Europske zajednice i Prijedlog stajališta izraženih u Nacrtu odluke broj 1/2002.

Odbor za europske integracije raspravljao je o Prijedlogu u svojstvu matičnog radnoga tijela.

U ime predlagatelja, uvodno izlaganje dao je dr. sc. **Vladimir Matek**, pomoćnik ministra vanjskih poslova. Gospodin Matek je naglasio da Vlada RH dostavljanjem Prijedloga odluke i Prijedloga stajališta Hrvatskom saboru ispunjava obveze iz članka 4. Zakona o provedbi Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju RH i Europskih zajednica i njihovih država članica i Privremenog sporazuma o trgovinskim i s njim povezanim pitanjima između RH i Europske zajednice.

Nakon provedene rasprave, Odbor za europske integracije sa sedam glasova "za" i jednim suzdržanim glasom podržao je Prijedlog odluke o prihvaćanju stajališta Republike Hrvatske o Pravilima postupka Privremenog odbora za nadzor i provedbu Sporazuma o trgovinskim i s njim povezanim pitanjima između RH i Europske zajednice i Prijedlog stajališta izraženih u Nacrtu odluke broj 1/2002.

Odbor za zakonodavstvo također podupire donošenje ove Odluke, a na tekst Prijedloga nema primjedaba.

KLUB ZASTUPNIKA

Zabraniti uvoz genetski modificiranih proizvoda

Klub zastupnika HSP-HKDU-a podnio je Prijedlog zaključaka u svezi s Prijedlogom odluke o prihvaćanju stajališta RH o Pravilima postupka Privremenog odbora za nadzor i provedbu Sporazuma o trgovinskim i s njim povezanim pitanjima između RH i EZ, te Prijedlogom stajališta izraženih u Nacrtu odluke br. 1/2001.

Prijedlozi zaključaka su sljedeći:

1. Zadužuju se predstavnici Vlade RH u Pododboru za poljoprivredu i ribarstvo Privremenog odbora da ustraju na zabrani uvoza genetski modificiranih organizama i proizvoda u RH, da ustraju na zadržavanju postojeće razine poticaja u poljoprivredi i ribarstvu, te da inzistiraju na uvođenju sustava "Plave kutije", u skladu s Direktivom EC, na sve ribarske brodove zemalja članica EU koji ribare u Jadranskom moru.
2. Zadužuju se predstavnici Vlade RH u Pododboru za unutarnje tržište Privremenog odbora da predlože Vladi i Hrvatskom saboru okvire za izradu propisa o normizaciji i nadzoru hrvatskog tržišta, kako bi se potrošači u RH i hrvatsko gospodarstvo zaštitili od nekontroliranog uvoza robe.
3. Zadužuju se predstavnici Vlade RH u Pododboru za trgovinu, čelik i proizvode od željeza, carine i poreze Privremenog odbora da predlože Vladi i Hrvatskom saboru okvire za osnivanje državne agencije za promicanje hrvatskog izvoza, te da inzistiraju na izradi posebnog sporazuma između RH i Europske zajednice kojim bi se onemogućilo trgovačkim društvima iz EU korištenje hrvatskog pomorskog dobra, te da inzistiraju na dosljednom poštivanju načela ravnopravnosti trgovačkih društava iz RH i zemalja članica Europske unije pri javnoj nabavi unutar EU.

RASPRAVA

U ime **Kluba zastupnika SDP-a** javio se za riječ zastupnik mr. sc. **Mato Arlović (SDP)**. Rekao je da je Klub zastupnika SDP-a želio predložiti kolegama iz Kluba zastupnika HSP-

HKDU-a da povuku ove prijedloge zaključaka jer, kako je rekao, uz prijedlog ove odluke nema smisla da idu ovi prijedlozi zaključaka.

Naime, podsjetio je da će se na ovoj sjednici voditi rasprava o poticajima u poljoprivredi, raspravljat će se o Zakonu o poljoprivredi, i iz tog razloga raspravni prijedlog zaključka se može posebice raspraviti u okviru tih točaka na ovoj sjednici.

“Što se tiče pak zaduživanja predstavnik Vlade RH u Pododboru za unutarnje tržište, tako i kod pitanja vezano uz carine i poreze, proizvode od željeza, gdje se traži recimo u zaključku tri da se formira posebna agencija, a u zaključku dva

gdje se traži da se izrade novi zakoni vezani za propis o normizaciji hrvatskog tržišta, to je nadležnost zapravo Hrvatskog sabora i u tom pogledu već postoji zaključak da se od strane Vlade zatraži što prije da pripremi novi prijedlog zakona o normizaciji i da ga uputi Hrvatskom saboru u proceduru”, rekao je zastupnik Arlović.

S obzirom na to da zastupnici iz Kluba HSP-HKDU-a nisu bili prisutni u sabornici, pa nisu mogli odgovoriti na ova pitanja, Klub zastupnika SDP-a nije želio glasovati za ove zaključke.

Ovime je zaključena rasprava o zaključcima Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, i pristupilo se glasovanju.

Zaključci Kluba zastupnika HSP-HKDU-a nisu prihvaćeni, za njih je glasovalo 29 zastupnika, 56 ih je bilo protiv, a 18 suzdržanih.

Potom je predsjedavajući dao na glasovanje zaključak da se prima na znanje Prijedlog odluke o prihvatanju stajališta Republike Hrvatske o Pravilima postupka Privremenog odbora za nadzor i provedbu Sporazuma o trgovinskim i s njim povezanim pitanjima između RH i Europske zajednice i Prijedlog stajališta izraženih u Nacrtu odluke broj 1/2002. Zastupnici su jednoglasno, sa 105 glasova “za” prihvatili ovaj zaključak.

S.F.

PRIJEDLOG ODLUKE O RAZRJEŠENJU GLAVNOG DRŽAVNOG ODVJETNIKA REPUBLIKE HRVATSKE

Razrješenje, a ne prihvatanje ostavke

Radovan Ortynski više nije Glavni državni odvjetnik, odluka je koju je većinom glasova donio Hrvatski sabor. Priču je započeo Klub zastupnika HDZ-a predloživši razrješenje Glavnog državnog odvjetnika još u siječnju ove godine, da bi početkom travnja isti prijedlog Hrvatskom saboru uputila i Vlada Republike Hrvatske temeljem ostavke gospodina Ortynskog.

O PRIJEDLOGU

Nakon podnesene ostavke Vlada Republike Hrvatske utvrdila je prijedlog za razrješenje Radovana Ortynskog dužnosti Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske.

Državni odvjetnik Radovan Ortynski pojasnio je kako nalazi nužnim podnijeti ostavku na mjesto

Glavnog državnog odvjetnika. Pojasnio je kako je ostavka mali korak prema veličini očekivanja njezina rezultata te vjeruje da će ona pridonijeti naporima popravljivanja prilika u pravosuđu. Zaključio je da će i dalje ostati dosljedan u borbi protiv kriminala i najsavjesnije što zna i može obavljat će dužnost Glavnog državnog odvjetnika do izbora novog.

RADNA TIJELA

Odbor za pravosuđe utvrdio je prethodno mišljenje kojim podržava Prijedlog Vlade Republike Hrvatske da se Radovan Ortynski razriješi dužnosti Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske nakon podnijete ostavke.

AMANDMAN

Klubovi zastupnika SDP-a, HSLS-a, HSS-a, HNS-PGS-SBHS-a i LS-a podnijeli su amandman kojim predlažu brisanje riječi “nakon podnesene ostavke” te bi tekst “Odluke” glasio “Razrješuje se Radovan Ortynski dužnosti Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske”. Kao obrazloženje navedeno je to što je nakon rasprave o Godišnjem izvješću o radu Državnog odvjetnika bilo razvidno da su se stekli uvjeti za razrješenje Glavnog državnog odvjetnika, a ne da je za to razlog njegova ostavka.

RASPRAVA

Budući da je Klub zastupnika HDZ-a u siječnju ove godine predložio da se

raspravlja o razrješenju Glavnog državnog odvjetnika, predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** predložio je da se to objedini u jednu raspravu s identičnim prijedlogom Vlade.

Klub zastupnika HDZ-a ne može predložiti razrješenje Glavnog državnog odvjetnika

Za riječ se u ime Odbora za pravosuđe javio njegov predsjednik **Luka Trconić**. Istaknuo je kako o prijedlogu Kluba zastupnika HDZ-a Odbor nije raspravljao jer je sasvim sigurno kako nema zakonskih pretpostavki da Klub zastupnika HDZ-a takvo nešto predloži. Prihvatio je zajedničku raspravu, napomenuvši da ukoliko netko ima dvojbi oko navedenog može se zatražiti i mišljenje Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav.

Držimo da je naš prijedlog u skladu s Poslovníkom i zakonom, rekao je u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Drago Krpina (HDZ)**.

Ono što je sporno je da ne možete imati status predlagatelja glede razrješenja dužnosti Glavnog državnog odvjetnika, odgovorio je **Luka Trconić** naglasivši da ukoliko nije u pravu neka svoje mišljenje da Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav.

Drago Krpina smatra da se sve nepotrebno komplicira i predložio je da se krene u objedinjenu raspravu.

Predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** predložio je stanku zbog konzultacija i sastanka Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav.

Nakon stanke predsjednik Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav iznio je mišljenje svog Odbora. Rekao je kako Prijedlog za razrješenje Glavnog državnog odvjetnika sukladno Zakonu o Državnom odvjetništvu može podnijeti jedino Vlada Republike Hrvatske. Predložio je potom da se ne objedinjuje rasprava o prijedlozima Vlade i Kluba zastupnika HDZ-a te da se prigodom glasovanja predloži skidanje prijedloga Kluba zastupnika HDZ-a s dnevnog reda iz formalno-pravnih razloga.

Zastupnici HDZ-a neće sudjelovati u daljnjoj raspravi

Držimo da je intervencija predsjednika Odbora za pravosuđe bila nepotrebna i dodatno je zakomplicirala brži i konstruktivniji završetak trodnevne sage o Glavnom

državnom odvjetniku, rekao je u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Drago Krpina**. Naglasio je da je prijedlog upućen još 15. studenoga prošle godine te da prilikom njegova uvrštenja u dnevni red nitko nije iskoristio poslovničku mogućnost i uputio zbog toga prigovor, nego se,

Klub zastupnika HDZ-a je prilikom upućivanja ovog prijedloga u saborsku proceduru, pošao od logične pretpostavke da ukoliko Hrvatski sabor imenuje neke dužnosnike, inicijativa za njihovom smjenom može doći od zastupnika Hrvatskog sabora.

kaže, tek jutros predsjednik Odbora za pravosuđe sjetio da postoje neki formalno-pravni nedostaci za vođenje rasprave o ovom prijedlogu. Smatra da je time predsjednik Sabora doveden u neugodan položaj budući da radna tijela nisu obavila svoj posao. Ukazao je tada na razloge zbog kojih je Klub zastupnika HDZ-a uputio uopće ovaj prijedlog. To su, kaže, izjave koje je Glavni državni odvjetnik davao u Sloveniji i BiH o korumpiranosti sudstva i sprječavanju Predsjednika države borbe s kriminalom, zatim izjava da je skup u Splitu za obranu dostojanstva Domovinskog rata bio kazneni djelo, nezakonito odbijanje prisege Općinskog državnog odvjetnika u Osijeku Miroslava Dasovića, davanje suglasnosti za traženje odobrenja skidanja imuniteta jednom zastupniku HDZ-a te nezakonita smjena Državne odvjetnice Dunje Pavliček-Patak. Naglasio je dalje da je Klub zastupnika HDZ-a prilikom upućivanja ovog prijedloga u saborsku proceduru pošao od logične pretpostavke da ukoliko Hrvatski sabor imenuje neke dužnosnike, inicijativa za njihovom smjenom može doći od zastupnika tog Hrvatskog sabora. Zaključio je da ukoliko većina zastupnika prihvati zaključke Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav, zastupnici HDZ-a neće sudjelovati u daljnjem tijeku rasprave jer ne žele biti dekor jednog obračuna koji ima duboke sumnjive političke uzroke.

Predsjednik **Zlatko Tomčić** je bio mišljenja da nema razloga da se bojkotira ova rasprava jer sve ono što je Klub zastupnika HDZ-a htio reći u

okviru svog prijedloga može iskazati i u raspravi povodom prijedloga Vlade.

Zastupnici su potom većinom glasova (61 "za", i 27 "protiv") prihvatili zaključke Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav.

Predsjednik **Tomčić** apelirao je potom još jednom na zastupnike HDZ-a da ostanu u svojim klupama kako bi iskoristili priliku iznijeti svoje argumente glede razrješenja Glavnog državnog odvjetnika.

Drago Krpina je u ime Kluba zastupnika HDZ-a taj prijedlog prihvatio.

Zamjenik ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave mr. **Miljenko Kovač** uvodno je rekao da je Glavni državni odvjetnik Radovan Ortynski obavijestio Vladu da podnosi ostavku. Dodao je kako je Vlada stoga predlaže Hrvatskom saboru da donese odluku koja glasi: "Razrješuje se Radovan Ortynski dužnosti glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske nakon podnesene ostavke".

U ime Odbora za pravosuđe govorio je **Luka Trconić** te istaknuo da Odbor podržava razrješenje Glavnog državnog tajnika Radovana Ortynskog jer je ocijenjeno da podnijeta ostavka predstavlja razlog za razrješenje koje je sadržano u prijedlogu Vlade.

Gospodina Ortynskog je postavila politika i gospodina Ortynskog smjenjuje politika i gospodin Ortynski nije

Glavni državni odvjetnik na određeni način poigrao se dignitetom vlasti, a vlast se poigrava dignitetom odvjetništva u cjelini. Građani su nakon toga nepovjerljivi prema vlasti, prema odvjetništvu, a i prema drugim institucijama u državi.

žrtva režima niti ova vlast može postati žrtva gospodina Ortynskog temeljem njegovih izjava, rekao je u ime Kluba zastupnika IDS-a **Damir Kajin (IDS)**. Drži da se Glavni državni odvjetnik na određeni način poigrao dignitetom vlasti, a vlast se poigrava dignitetom odvjetništva u cjelini. Građani su nakon toga, kaže, još nepovjerljiva prema vlasti, prema odvjetništvu, a i prema drugim institucijama u državi. Boji se da će na kraju ova iracionalna atmosfera biti najveći teret novom Državnom

odvjetniku. Istaknuo je dalje kako IDS nije protiv promjene Državnog odvjetnika, ali moglo bi se to vrtjeti u krugu nekog sitnog ili velikog revanšizma. Smatra da je poigravanje dignitetom bilo Sabora bilo odvjetništva neodgovorno i šteti samom Saboru i odvjetništvu. Zaključio je na kraju izlaganja da će što više ovakvih promjena značiti manje pravne države.

Razlog odlaska je diranje u osinjak - "Riječka banka"

Radovan Ortynski je priznao nemoć pred organiziranim kriminalom i ukoliko se njegove tvrdnje pokažu istinitim preporučam vladajućima da već danas siđu s vlasti jer će nastati vrlo brzo velika jurnjava uz galamu naroda, smatra u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)**. Ukoliko se pak, kaže, njegove tvrdnje pokažu neistinitima, onda on mora završiti iza rešetaka. Upitao je, ima li uopće smisla imenovati novog Državnog odvjetnika dok se ne razriješi slučaj Riječke banke i dok se ne ustanovi jesu li njegove tvrdnje o sprezi kriminala i vlasti istinite. Istaknuo je kako u Hrvatskoj ne postoje kriteriji o izboru državnih dužnosnika te je, kaže, tako u vrijeme imenovanja gospodina Ortynskog bilo rečeno kako će hrvatski Eliot Ness stati na kraj mafiji, korupciji i kaosu u

Ukoliko se tvrdnje gospodina Ortynskog pokažu istinitim preporučam vladajućima da već danas siđu s vlasti jer će nastati vrlo brzo velika jurnjava uz galamu naroda.

pravnom sustavu. Dodao je da u SAD-u takve osobe prolaze istragu FBI-ja, dok u Hrvatskoj bilo kakva provjera osim slijepog vjerovanja podacima iz životopisa i dobroj riječi predsjednika Vlade o političkoj podobnosti ne postoji. Sve zamjerke koje Vlada danas navodi o radu Državnog odvjetnika mogle su se predvidjeti i vrlo je teško vjerovati u to da se to nije moglo predvidjeti prije godinu dana, istaknuo je zastupnik. Napomenuo je da se u Hrvatskoj ne poštuju ni kriteriji iz Ustava o razdiobi zakonodavne, izvršne i sudske vlasti te je izostanak toga, drži, rezultirao

postavljanjem Ministarstva pravosuđa kao nadređenog tijela koje je politički djelovalo i utjecalo na rad Državnog odvjetništva kao dijela sudske vlasti. Politička podobnost postala je hrvatska svakodnevnica u kojoj za kriterije stručnosti postoji vrlo malo mjesta, kaže gospodin Kovačević. Smatra da je razlog odlaska gospodina Ortynskog to što je dirnuo u osinjak zvan Riječka banka. zatražio je potom od njega u ime Kluba zastupnika HSP-a i HKDU-a da decidirano progovori još jednom tko i na koji način ometa rad Državnog odvjetništva. Iskazao je i skeptičnost spram izbora novog Državnog odvjetnika te je predložio da se zastupnicima dostave podaci o svim prijašnjim namještenjima kao i eventualne promjene u životopisu gospodina Bajića koje bi mogle dovesti u pitanje njegovu vjerodostojnost kao kandidata za Državnog odvjetnika. Mišljenja je da je nakon podnesenog Izvješća Glavnog državnog odvjetnika u Hrvatskoj carstvo kriminala i stoga, zaključio je, moramo imati Državnog odvjetnika koji će imati hrabrosti reći "popu pop, a bobu bob".

Mladen Godek (HSL) drži nečuvenim izjavu da u Hrvatskoj vlada kriminal. Dodao je kako je

Špekulacije nisu dobre i ne doprinose razrješenju osnovnog i temeljnog problema, a to je efikasniji rad pravosuđa.

gospodin Kovačević u tom kontekstu spominjao i premijera Račana.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je **Josip Leko (SDP)**. Smatra da je Glavni državni odvjetnik procijenio da treba dati ostavku kao doprinos efikasnijem pravosuđu te će, kaže, u tom smislu Klub zastupnika SDP-a glasovati za prijedlog Vlade. Mišljenja je dalje da treba činjenicama pogledati u oči, a to je 20 tisuća neriješenih predmeta. To, kaže, traži promjene. Ne vidi stoga nelogičnosti u stajalištu Vlade, potezu Glavnog državnog odvjetnika pa niti u stajalištu Odbora za pravosuđe. Špekulacije nisu dobre i ne doprinose razrješenju osnovnog i temeljnog problema, a to je efikasniji rad pravosuđa, zaključio je gospodin Leko.

Na izjavu kako se trebalo o svemu ovome govoriti prije osvrnuo se **Miroslav Rožić (HSP)**. Podsjetio je da

je Klub zastupnika HSP-HKDU-a govorio o tome i prije imenovanja gospodina Ortynskog i za vrijeme dok je obnašao svoju dužnost.

Ortynskog je dovela politika i ona ga smjenjuje

Ni nakraj pameti mi nije braniti Radovana Ortynskog jer ga je dovela politika koja ga sada smjenjuje, rekao je **Ivo Lončar (nezavisni)**. Osvrnuo se potom na izjave visokih državnih dužnosnika i novinske članke u kojima je Radovan Ortynski okarakteriziran kao moralna, časna i jedina osoba koja se u tom času može prihvatiti posla Državnog odvjetnika. Danas, kaže, Vlada Republike Hrvatske negativno ocjenjuje Godišnje izvješće o radu Glavnog državnog odvjetnika. Na kraju izlaganja postavio je pitanje, kako je rekao, sebi, zastupnicima i hrvatskoj javnosti: Što je to hrvatska politika i ima li u njoj morala? Dodao je kako su zastupnici imali jednoga kolegu i svi su se kleli u to da je on moralna vertikala hrvatskog društva, hrvatske politike i hrvatske kulture. To je, kaže, pokojni Vlado Gotovac i on je ovdje iznevjeren, zaključio je gospodin Lončar.

Zastupnicima se tada obratio Glavni državni odvjetnik u ostavci **Radovan Ortynski**. Rekao je da ga je na ovu dužnost dovela politika, ali da o tome u vrijeme kada je prihvatio taj posao nije razmišljao jer ga politika nije zanimala, a ne zanima ga ni sada. Naglasio je da su njegovi rezultati uvijek bili natprosječni te da prihvaćanjem dužnosti Glavnog državnog odvjetnika nije došao u politiku nego se došao boriti protiv kriminala. Da je znao da će to biti toliko povezano s politikom nikada se tog posla ne bi prihvatio, objasnio je dodavši kako je napustivši svoj prijašnji posao izgubio beneficirani radni staž, plaću veću od sadašnje te se izložio vjetrometini. Rekao je dalje kako je točno ono što je rekao u Ljubljani, ali da se zbog toga ispričao. Razlog zašto nije htio s kontra izjavama ići u medije je taj što bi mu se, kaže, sigurno vratila "loptica" natrag. Pojasnio je tada zbog čega je podnio ostavku. Osvrnuo se na ocjenu o radu Državnog odvjetništva rekavši da je Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave ocijenilo taj rad kao zakonit te da su odluke donošane u velikoj mjeri pravodobno, utemeljene na zakonu uz stručna

obrazloženja. Istaknuo je da su za određene zaostatke u radu dani valjani razlozi, a to je neekipiranost i predložene su mjere koje se već poduzimaju zbog saniranja stanja i postizanja još veće ažurnosti u radu. Citirao je i izvješće o radu Državnog odvjetništva u dijelu u kojem se kaže kako je Državno odvjetništvo ostvarilo brojne kontakte s tijelima državne vlasti i tijelima međunarodne zajednice s ciljem uspješnog suzbijanja organiziranog kriminala, terorizma i korupcije, dok su zadovoljavajući rezultati ostvareni u obavljanju temeljne funkcije kaznenog progona počinitelja kaznenih djela. Mišljenja je da je bilo u redu da se takvo izvješće dostavi Državnom odvjetništvu. Napomenuo je da Državno odvjetništvo

nema financijskog stručnjaka i ne može biti učinkovito u predmetima financijskog kriminala, te kolanja i pranja novca. Ja odlazim uzdignute glave, rekao je gospodin Ortyński, ali mom nasljedniku će biti teško odraditi ovaj posao. Dodao je kako bi mu zastupnici ukoliko žele imati čiste ruke i moći se pogledati svako jutro u ogledalo trebali u tome pomoći. Smatra da se nešto ne može preokrenuti preko noći budući da se deset godina radilo jednim mehanizmom na anarhičan način. Osvrnuo se i na rad USKOK-a rekavši da je tom uredu nuđena soba u potkrovlju Ministarstva pravosuđa, što nikako ne može biti adekvatan radni prostor institucije koja se mora boriti s kriminalom. Spomenuo je i presudu u

slučaju suđenja zločinačkoj organizaciji te pojasnio da treba postaviti pitanje zašto sudac koji vodi taj postupak ne napiše presudu. Na kraju izlaganja iskazao je nadu u to da će njegov nasljednik u mirnijim vodama uspjeti doći do željenog cilja a to je bespoštedna borba protiv svih vidova kriminala tim više što je, kaže, ova država u zadnjih deset godina bila "Eldorado" za kriminal.

Većinom glasova (98 "za", jedan "protiv" i 4 "suzdržana") zastupnici su, uvažavajući amandman klubova zastupnika, donijeli odluku o razrješavanju glavnog državnog odvjetnika Radovana Ortynskog.

M.S.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

ZDRAVSTVO

Oprema za Opću bolnicu u Vukovaru

Zastupnik **Juraj Njavro**, dr.med. (HDZ), postavio je pitanje koje se odnosi na opremanje Opće bolnice Vukovar. **Ministarstvo zdravstva** dalo je slijedeći odgovor: "Na osnovi ekonomsko-socijalnih pokazatelja, te stanja građevina i opreme Vijeće Europe odobrilo je "Projekt poboljšanja zdravstvene infrastrukture u istočnoj Slavoniji". Tim Projektom obuhvaćene su tri bolničke ustanove i četiri doma zdravlja sa 18 područnih ambulanti, te izgradnja 48 stanova za zdravstvene djelatnike. Vrijednost Projekta je 388.000.000 kn.

Realizacija Projekta je u završnoj fazi. Radi se na pripremi završnog izvješća sagledavajući efekte tog ulaganja.

Sredstvima iz ovog Projekta u Općoj bolnici Vukovar izvršena je rekonstrukcija kotlovnice i centralne kuhinje, opremljena je kuhinja, adaptiran prostor za smještaj RTG uređaja, sanirana infrastruktura, te izvršena ugradnja dizala u ukupnoj vrijednosti 27.291.060 kn.

Iz sredstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje za Opću bolnicu Vukovar nabavljena su 2 RTG uređaja, anesteziološki aparat i druga medicinska oprema, te vozila u vrijednosti 3.875.981,74 kn.

Zbog male udaljenosti Opće bolnice Vukovar od Opće bolnice Vinkovci značajnija ulaganja nisu planirana za Opću bolnicu Vukovar, a dostupnost i pružanje zdravstvene zaštite time nije narušeno.

Nepriznavanje amortizacije unatrag 8 godina ima za posljedicu potrebu većeg izdvajanja za zdravstvo u cjelini pa tako i za Opću bolnicu Vukovar.

Međutim, Odlukom Vlade RH o minimalnim financijskim standar-

dima za decentralizirane funkcije dio sredstava spušten je na lokalnu razinu s mogućnošću izravnjanja u Državnom proračunu. Time je preneseno i odlučivanje o ulaganjima na Županiju, ali i pored toga, ostaje briga o zaposlenicima i troškovima Bolnice.

2. Odgovor na dio zastupničkog pitanja Juraja Njavre u vezi s ukidanjem pojedinih odjela u određenim bolnicama:

Reorganizacija bolničke djelatnosti podliježe općim principima i postupcima uključenima u tu reorganizaciju. Cilj reorganizacije je uskladiti strukturalnu i kadrovsku organizaciju bolničkih sektora u Hrvatskoj s potrebama osiguranika i mogućnostima sustava te unaprijediti efikasnost sustava. U sklopu toga planiraju se i promjene u smislu smanjenja broja postelja namijenjenih pojedinoj službi. Prijedlog pojedinog smanjenja rezultat je podrobnih analiza i rezultat uzajamnog djelo-

vanja nekoliko čimbenika, prvenstveno razvoju medicinske znanosti u području liječenja određenih oboljenja o posljedičnim promjenama u potrebi za trajanjem hospitalizacije, promjenama i veličini pojedine starosne dobi populacije (npr. broj djece), sadašnjem stupnju iskorištenosti postelja.

Prijedlog broja i raspodjele postelja je u formi prijedloga, a ne kao konačna odluka, dostavljen na mišljenje zdravstvenim ustanovama (upravnim i stručnim vijećima) i županijama te je zatraženo njihovo očitovanje, kojeg su trebali dostaviti do 18. veljače 2002. godine (što su svi učinili).

O navedenom prijedlogu, a prije dostave pisanog materijala, bio je organiziran sastanak s ravnateljima svih bolničkih zdravstvenih ustanova, te konferencija za novinare - stoji na kraju odgovora.

M.M.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Sanja Fleischer, Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehcec, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskog sabora